

การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี
ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2546

ISBN 974-04-3383-9

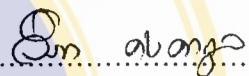
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์
เรื่อง
การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี
ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

นายทนง ศิริกุล

ผู้วิจัย

อาจารย์วิภา คงคากุล

B.A.,M.Mus.,Ed.D. (Music Education)

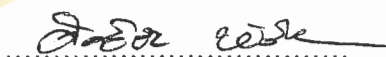
ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์

กศ.บ., กศ.ม., ศศ.ม.

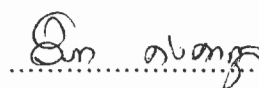
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์

ศศ.บ., ศศ.ม.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

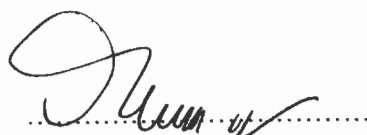
อาจารย์วิภา คงคากุล

B.A.,M.Mus.,Ed.D. (Music Education)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์

รองศาสตราจารย์รัศมีคารา หุ่นสวัสดิ์, Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2546

นายทนก ศิริกุล

ผู้วิจัย

อาจารย์วิภา คงคากุล

B.A., M.Mus., Ed.D. (Music Education)

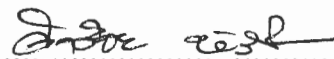
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์

กศ.บ., กศ.ม., ศศ.ม.

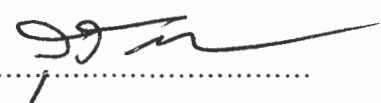
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์

ศศ.บ., ศศ.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์สุกรี เจริญสุข

กศ.บ., M.M.E., D.A. (Music)

ผู้อำนวยการ

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิลปชัย กองตาล

กศ.บ., ศศ.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์รัศมีดารา หุ่นสวัสดิ์, Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาและความอนุเคราะห์ จากท่าน อาจารย์ ดร.วิภา คงคากุล ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องเพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของการศึกษาวิจัย ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์ และขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุกรี เจริญสุข รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภวัฒน์ พลายน้อย และผู้ช่วยศาสตราจารย์อนรรฆ จรรย์ยานนท์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขแบบสอบถาม ตลอดจนให้คำแนะนำเพิ่มเติมและให้ความกระจ่างในเชิงวิชาการอันนำมาซึ่งคุณภาพของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณ ครู – อาจารย์ ผู้สอนวิชาดนตรี สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย และขอขอบพระคุณ ครู – อาจารย์ ผู้สอนวิชาดนตรี โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณ คุณทักษิณ ภูวสรพีเชษฐ์ และคุณกาญจนา สุภารี ที่กรุณาช่วยจัดแปลภาษา ภาษา ขอขอบคุณ คุณธรรมศักดิ์ พัฒนพ่วง และคณะ ที่ช่วยเรียบเรียงส่วนที่เป็นภาษาอังกฤษ และขอขอบคุณ คุณโชคชัย มงคลสินธุ์ ที่ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการอนันต์ รุ่งเรือง สมาชิกครอบครัวศิริกุล และเพื่อนนักศึกษาสาขาวิชาดนตรี รุ่น 4 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ที่ให้ความสนับสนุนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจมาโดยตลอด

คุณความดีอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดา – มารดา คุณพ่อวิชัย – คุณแม่กลับมา ศิริกุล ผู้ล่วงลับไปแล้ว ตลอดจนครู – อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และผู้มีอุปการะคุณทุกท่าน

กนก ศิริกุล

การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรีในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียน
ประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ (THE STUDY OF READINESS IN INSTRUCTIONAL METHODS
IN TEACHING MUSIC FOR CHARACTER DEVELOPMENT LEARNING EXPERIENCES
OF TEACHERS IN THE ELEMENTARY SCHOOLS IN KALASIN PROVINCE)

กนก สิริกุล : 4136041 MSMS/M

ศศ.ม. (ดนตรี)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : วิชา คณาภรณ์, B.A., M.Mus., Ed.D. (Music Education).

ณรงค์ชัย ปัทมกริชต์, กศ.บ., กศ.ม., ศศ.ม. สักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, ศศ.บ., ศศ.ม.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี
ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2545 โดยใช้วิธีวิจัย
แบบสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัย พบว่า

1. ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียน
ประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความพร้อมในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพร้อมน้อย ($\bar{X} = 1.48$) เมื่อ
พิจารณารายด้าน ด้านหลักสูตร โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพร้อมน้อย ($\bar{X} = 1.45$) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพร้อมน้อย ($\bar{X} = 1.50$) ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพร้อมน้อย
($\bar{X} = 1.48$) และด้านการวัดผลและประเมินผล โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพร้อมน้อย ($\bar{X} = 1.47$)
2. ครูผู้สอนที่มีวุฒิทางดนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมทุกด้านมากกว่า
ครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01
3. ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวุฒิทางดนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียน
การสอนด้านหลักสูตร มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01
4. ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวุฒิทางดนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียน
การสอนด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01
5. ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวุฒิทางดนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียน
การสอนด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01
6. ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวุฒิทางดนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียน
การสอนด้านการวัดผลและประเมินผล มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

คำสำคัญ : ความพร้อม / การจัดการเรียนการสอนดนตรี / ครูโรงเรียนประถมศึกษา

THE STUDY OF READINESS IN INSTRUCTIONAL METHODS IN TEACHING MUSIC FOR CHARACTER DEVELOPMENT LEARNING EXPERIENCES OF TEACHERS IN THE ELEMENTARY SCHOOLS IN KALASIN PROVINCE.

KANOK SIRIKUL 4136041 MSMS/M

M.A. (MUSIC)

THESIS ADVISORS : WIPA KHONGKHAKUL, B.A., M.Mus., Ed.D. (Music Education), NARONGCHAI PIDOKRAJT, B.Ed., M.Ed., M.A., SAKCHAI HIRUNRUK, B.A., M.A.

ABSTRACT

The objective of the study was to study the readiness for instructional method in teaching music for character development by learning experiences of the teachers in the elementary schools in Kalasin province in academic year 2002. The study was survey research and a questionnaire was used for collecting primary data. Mean, standard deviation, and t-test parametric were used for the analysis and the hypothesis of the studies.

The results of the study are as follows 1) the level of readiness in instructional method in teaching music for character development by learning experiences of teachers in the elementary schools in Kalasin province was low ($\bar{x} = 1.48$). When considering in each aspect it show that music curriculum, learning activity, multimedia and learning instruments, measuring, and assessment were low, approximately $\bar{x} = 1.45$, $\bar{x} = 1.50$, $\bar{x} = 1.48$ and $\bar{x} = 1.47$ by respectively.

2) The teachers who held degree in Music Education had a higher level of readiness in the overview of the four aspects than the teachers who did not hold a degree in Music Education which was statistically significant at the 0.01 level ($P < 0.01$).

3) The teachers who held a degree in Music Education in the group of teaching music for character development by learning experiences had a higher level of readiness for the music curriculum than the teachers who did not hold degrees in Music Education which was statistically significant at the 0.01 level ($P < 0.01$).

4) The teachers who held degrees in Music Education in the group of teaching music for character development by learning experiences had higher levels of readiness in teaching management in activities than the teachers who did not hold degrees in Music Education which was statistically significant at the 0.01 level ($P < 0.01$).

5) The teachers who held degrees in Music Education in the group of teaching music for character development by learning experiences had higher levels of readiness in teaching management by using multimedia and instruments for musical learning than the teachers who did not hold a degree in Music Education which was statistically significant at the 0.01 level ($P < 0.01$) and finally,

6) The teachers who held a degree in Music Education in the group of teaching music for character development by learning experiences had higher levels of readiness in measurement and assessment than the teachers who did not hold degrees in Music Education which was statistically significant at the 0.01 level ($P < 0.01$).

KEY WORDS : READINESS / INSTRUCTIONAL METHODS IN TEACHING MUSIC / TEACHERS IN THE ELEMENTARY SCHOOLS

123 P. ISBN 974-04-3383-9

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่ 1: บทนำ.....	1
1. ความสำคัญและที่มาของหัวข้อวิจัย.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
4. สมมุติฐานของการวิจัย.....	4
5. ขอบเขตของการศึกษา.....	5
6. ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
7. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
8. แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	7
บทที่ 2: การทบทวนวรรณกรรม.....	9
1. ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน.....	10
2. หลักสูตร.....	12
3. กิจกรรมการเรียนการสอน.....	21
4. สื่อและอุปกรณ์การสอน.....	36
5. การวัดผลและประเมินผล.....	38
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
บทที่ 3: วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
4. การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
5. เกณฑ์การกำหนดคะแนนและการตรวจนับคะแนน.....	53
6. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
7. วิธีจัดกระทำกับข้อมูล.....	54
8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
บทที่ 4: ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
บทที่ 5: สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	74
1. สรุปผลการวิจัย.....	74
2. การทดสอบสมมติฐานการวิจัย	77
2. อภิปรายผล.....	77
3. ข้อเสนอแนะ.....	81
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก.....	88
ก. หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	88
ข. รายชื่อโรงเรียนที่ทำการวิจัย.....	100
ค. โครงสร้างแบบสอบถามและข้อคำถาม.....	108
ประวัติผู้วิจัย.....	117
Executive Summary.....	118

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	แสดงแนวทางข้อคำถามเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนด้านต่างๆ....	52
ตารางที่ 2	แสดงกำหนดการประมาณค่าเป็นระดับคะแนน.....	53
ตารางที่ 3	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนวิชาดนตรี จำแนกตามเพศ.....	57
ตารางที่ 4	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนวิชาดนตรี จำแนกตามช่วงอายุ.....	57
ตารางที่ 5	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนวิชาดนตรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	58
ตารางที่ 6	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนวิชาดนตรี จำแนกตามเหตุผลที่สอน.....	58
ตารางที่ 7	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนวิชาดนตรี จำแนกตามการเข้าอบรม.....	59
ตารางที่ 8	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียน การสอนดนตรี โดยภาพรวมทุกด้าน.....	59
ตารางที่ 9	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียน การสอนดนตรี ด้านหลักสูตรดนตรี.....	60
ตารางที่ 10	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียน การสอนดนตรี ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน.....	62
ตารางที่ 11	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียน การสอนดนตรี ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน.....	64
ตารางที่ 12	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียน การสอนดนตรี ด้านการวัดผลและประเมินผล.....	65
ตารางที่ 13	แสดงผลการเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ระหว่าง ครูผู้สอนที่มีวุฒิทางดนตรี กับครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี โดยภาพรวมทุกด้าน.....	67
ตารางที่ 14	แสดงผลการเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ระหว่าง ครูผู้สอนที่มีวุฒิทางดนตรี กับครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ด้านหลักสูตรดนตรี.....	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 15 แสดงผลการเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ระหว่าง ครูผู้สอนที่มีวุฒิทางดนตรี กับครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน.....	69
ตารางที่ 16 แสดงผลการเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ระหว่าง ครูผู้สอนที่มีวุฒิทางดนตรี กับครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน.....	71
ตารางที่ 17 แสดงผลการเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ระหว่าง ครูผู้สอนที่มีวุฒิทางดนตรี กับครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ด้านการวัดผลและประเมินผล.....	72

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 1 แสดงประเด็นความพร้อมที่ศึกษา.....	6
แผนภูมิที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	8
แผนภูมิที่ 3 แสดงโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย.....	17
แผนภูมิที่ 4 แสดงโครงสร้างวิชาดนตรีและนาฏศิลป์.....	18

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของหัวข้อวิจัย

“การศึกษา” หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อีกทั้งการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542: 2-5)

นอกจากนี้ การศึกษายังเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ ความคิด ทักษะ ค่านิยม มีคุณธรรม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ตลอดจนมีแบบแผนในการดำเนินชีวิต อันจะช่วยให้บุคคลสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพื่อการสร้างสรรค์สังคมของมวลมนุษยชาติ มนุษย์จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ ใฝ่รู้ ฝึกฝน และอบรมตนเอง (สุมน อมรวิวัฒน์, 2535: 3) ซึ่งในโลกของการศึกษาพบว่าปัจจุบันมีสาขาวิชาต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย โดยวิชาเหล่านั้นต่างก็มีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ เช่น วิชาดนตรีศึกษา ซึ่งเป็นรายวิชาที่มีความสำคัญยิ่ง ดนตรีสามารถพัฒนาศักยภาพของความเป็นมนุษย์ได้อย่างสูงสุด ดังที่สุกรี เจริญสุข (2538: 12) กล่าวถึงความสำคัญของดนตรีว่า ดนตรีช่วยให้เด็กเจริญเติบโต และมีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดนตรีเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของการศึกษา มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเสริมสร้างบุคลิกภาพของบุคคล ดนตรีเป็นเครื่องมือชิ้นหนึ่งที่ช่วยเสริมให้เด็กมีพัฒนาการ ดนตรีเป็นวิชาที่มีคุณค่าและเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่แสดงออกถึงสุนทรียภาพ ดนตรีเป็นเรื่องของสุนทรียศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องของความสวยงามและความไพเราะ ซึ่งต้องอาศัยการรับรู้และการสัมผัสด้วยตัวเองเท่านั้น ไม่สามารถถ่ายทอดได้ด้วยการอ่าน การท่องจำ หรือการคิดหาเหตุผล ในขณะที่วิชาอื่นนั้นเน้นแต่ด้านสติปัญญานั้น จากสภาพของสังคมปัจจุบันเป็นที่แน่นอนว่า การพัฒนามนุษย์นั้น จำเป็นต้องพัฒนาทั้ง 2 ด้าน คือทั้งด้านสติปัญญาและด้านจิตวิญญาณ ดังนั้นภายใต้ความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าว สังคมจะรับไม่ได้ ถ้าเยาวชนของชาติที่เจริญเติบโตขึ้นมานั้นมีความบกพร่องในเรื่องดนตรีศึกษา (ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, 2541: 2)

อย่างไรก็ตาม หลักการและแนวดำเนินการของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ได้จัดให้วิชาดนตรีอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตรกำหนดให้เรียนกิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟัง และการร้องเพลง ส่วนในด้านเนื้อหาสาระของดนตรีและทักษะทางดนตรีไม่ได้มีการกำหนดเอาไว้ เพื่อให้ครูผู้สอนปรับเนื้อหาได้ตามความเหมาะสม (อรนุชา อัญญาวัชร, 2541: 1)

ดวงเดือน คุปต์การ (2541: 3) กล่าวถึงหลักสูตรวิชาดนตรีว่า หลักสูตรดนตรีที่กำหนดให้เด็กระดับประถมศึกษาเรียนรู้นั้น กำหนดเป็นกิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง ส่วนเนื้อหานั้นกำหนดเป็นประเภทของเพลง ไม่มีข้อความที่ระบุถึงเนื้อหาสาระของดนตรีและทักษะทางดนตรีไว้ให้เด่นชัด การเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป จึงเป็นไปในลักษณะของการฝึกปฏิบัติที่มุ่งให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ ในกิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง ก็มุ่งเพียงให้ผู้เรียนร้องเพลงได้เท่านั้น ในขณะที่การสอนเรื่องการฟัง ก็ขาดจุดมุ่งหมายที่เด่นชัด สอดคล้องกับ สุกฤษี เจริญสุข (2541: 3) ซึ่งกล่าวว่า เพราะการสอนดนตรีขาดปรัชญาและจุดมุ่งหมาย จึงทำให้การเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง กระทรวงศึกษาธิการ ไม่มีตำแหน่งที่จะรับครูดนตรีเข้าไปสอนดนตรีในโรงเรียน สภาพความเป็นจริงก็คือ ครูที่สอนวิชาดนตรีจำนวนหนึ่งไม่มีความรู้ด้านดนตรี แต่เมื่อไม่มีครูสอนดนตรี ผู้บริหารก็ต้องรับผิดชอบหาครูสอนดนตรีในห้องเรียน ครูดนตรีจึงทำหน้าที่เป็นเพียงพี่เลี้ยงของเด็กเท่านั้น

จะเห็นว่าหลักสูตรวิชาดนตรีในระดับประถมศึกษา ก่อนข้างจะเน้นการจัดกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ การที่เด็กจะมีความรู้เกี่ยวกับดนตรีขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู เพราะ ครูเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่งในการนำหลักสูตรไปใช้ ครูเป็นผู้จัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากประสบการณ์แห่งกิจกรรมที่ครูได้กำหนดขึ้น เพื่อให้ นักเรียนได้เกิดคุณลักษณะตามความคาดหวังของหลักสูตร ครูเป็นผู้แปลหลักสูตรมาสู่การสอน นับว่าเป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรง ครูต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และความสำคัญของตนเองต่อการ ใช้หลักสูตร ครูต้องเข้าใจหลักสูตรที่จะนำมาใช้เป็นอย่างดี ครูต้องมีความรู้ด้านการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน วิธีสอนแบบต่างๆ การวัดผลและประเมินผลการศึกษา ตลอดจนความรู้ ด้านต่างๆ ที่จะประโยชน์กับนักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้นั้นเกิดประสิทธิภาพ บรรลุจุดมุ่งหมายแห่งหลักสูตรได้อย่างครบถ้วน (พิสมัย ถิระแก้ว, 2536: 118)

จึงเห็นได้ว่า ครูมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ดังบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่กรมวิชาการ (2539: 1) กล่าวไว้ ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอน ควรจัดในลักษณะของกระบวนการกลุ่มเน้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้เด็กได้ทำงานร่วมกัน คิดร่วมกัน ฝึกการคิดอย่างมีเหตุผล ได้ช่วยเหลือกัน ได้ค้นพบข้อบกพร่อง หาวิธีการแก้ปัญหา ปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้นจนเกิดความมั่นใจและภูมิใจ

2. การจัดการเรียนการสอนจะต้องยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ครูควรหาแบบอย่างที่หลากหลายให้นักเรียนได้เลือกเรียนเองบ้าง ไม่ใช่ครูเป็นผู้กำหนดให้ทั้งหมด พยายามดึงความคิดและความสามารถออกมาจากตัวนักเรียนให้มากที่สุด

3. ครูจะต้องคอยกระตุ้นช่วยด้วยคำถามให้นักเรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลว่า อะไรดี ไม่ดีอย่างไร เหมาะสมกับความสามารถหรือความพร้อมของตนหรือไม่ สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นเพียงใด ตลอดจนความเป็นศิลปวัฒนธรรมของชาติ

4. เมื่อผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนชอบและคิดว่าสามารถทำได้แล้ว ให้ทดลองฝึกปฏิบัติและสำรวจปัญหา ข้อบกพร่อง และหาทางแก้ปัญหา แล้วปรับปรุงตนเองให้พัฒนาขึ้น จนเกิดความมั่นใจและภูมิใจ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในโอกาสต่างๆ ได้

จากบทบาทหน้าที่ของครูดังกล่าวข้างต้น ครูจำเป็นต้องมีองค์ประกอบของความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้ (จำลอง อัสวาวุฒิ, 2538: 14-15)

1. พื้นฐานความรู้วิชาการในวิชาที่สอน ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี
2. ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการและเทคนิคการสอน
3. เจตคติที่ดีต่อวิชาที่สอน
4. อุปกรณ์และสื่อการสอนที่เหมาะสม

จากการกำหนดหลักการและแนวดำเนินการไว้อย่างกว้างๆ ของหลักสูตรวิชาดนตรีระดับประถมศึกษา ตลอดจนเนื้อหาสาระทางดนตรีและทักษะทางดนตรีที่ไม่ได้มีการกำหนดเอาไว้ให้ครูผู้สอนสามารถปรับได้ตามความเหมาะสมนั้น แต่เนื่องจากความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนของครูแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นในด้านหลักสูตร ที่กำหนดจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาของหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน คือการดำเนินการหรือปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน คือสิ่งที่เป็นตัวกลางนำความรู้จากครูหรือแหล่งเรียนรู้ไปสู่ผู้เรียน และด้านการวัดผลและประเมินผล อันเป็นการตรวจสอบและติดตามผลการใช้หลักสูตรหรือกิจกรรมการเรียนการสอน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการทราบถึงความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยพิจารณาจากความพร้อมใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อประโยชน์ และ ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูใน 4 ด้านคือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล
2. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมของครูที่มีวุฒิทางดนตรี กับครูที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ มีดังนี้

1. ทราบถึงความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูทั้ง 4 ด้านคือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล
2. ได้สารสนเทศ อันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
3. เป็นแนวทางในการวิจัยในครั้งต่อไป

4. สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ในระดับพร้อมน้อย

2. ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวุฒิทางดนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมทุกด้าน มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี

3. ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวุฒิทางดนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนด้านหลักสูตร มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี

4. ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวุฒิทางดนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี

5. ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวุฒิทางดนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี

6. ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวุฒิทางดนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนด้านการวัดผลและประเมินผล มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี

5. ขอบเขตของการศึกษา

เพื่อให้งานวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาวิจัยในปีการศึกษา 2545
2. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เท่านั้น จำนวน 558 คน จาก 558 โรงเรียน
 3. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 136 คนได้จาก
 - 3.1 สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวุฒิทางดนตรี จำนวน 31 คน
 - 3.2 สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี จำนวน 105 คน
4. เป็นการศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครู โดยพิจารณาจากความพร้อมใน 4 ด้าน คือ
 - 4.1 ด้านหลักสูตร
 - 4.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 4.3 ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน
 - 4.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล

แผนภูมิที่ 1 แสดงประเด็นความพร้อมที่ศึกษา

6. ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรเฉพาะครูผู้สอนคนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เท่านั้น
2. ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนคนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูสามารถสำรวจออกมาได้โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. การตอบแบบสอบถาม ให้ผู้ทำการสอนจริงในขณะนั้นเป็นผู้ตอบ และข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ถือว่าเป็นข้อมูลที่ตอบด้วยความจริง
4. คะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม ไม่ขึ้นอยู่กับตัวแปรในด้านเพศ เวลา สถานที่ และขนาดของโรงเรียน

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะ มีดังต่อไปนี้

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หมายถึง กลุ่มวิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาค่านิยม เจตคติ พฤติกรรม และบุคลิกภาพ เน้นการเป็นคนช่างคิด ช่างทำ และปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้

การวัดผลและประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ทราบว่า หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ได้บรรลุผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตรนั้นๆ

กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การเตรียมกิจกรรมในห้องเรียนให้เหมาะสมกับบทเรียนและนักเรียน ตลอดจนเตรียมวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของครู

ครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ หมายถึง ครูที่เป็นข้าราชการประจำ หรือ ครูอัตราจ้าง ทำหน้าที่สอนวิชาดนตรี กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การเตรียมการด้านความรู้ ความสามารถ เพื่อใช้ในวิธีการหรือกิจกรรมที่ใช้ถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล

วุฒิทางการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของครูที่สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ หมายถึง หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่บริหารจัดการ การจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นของรัฐในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

สื่อและอุปกรณ์การสอน หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลางนำความรู้จากครู หรือจากแหล่งความรู้ไปสู่ผู้เรียน

หลักสูตรดนตรี หมายถึง จุดประสงค์และเนื้อหาสาระทางดนตรีที่ครูต้องสอนนักเรียน เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่พึงประสงค์

8. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในการจัดการศึกษาทุกระบบ ทุกระดับ เพื่อให้การศึกษابرลุเป้าหมายที่วางไว้นั้น ต้องมีองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ คือ

1. ปรัชญาการศึกษา เพราะปรัชญาการศึกษาเป็นความเชื่อ หรือแนวคิดในการให้การศึกษา ปรัชญาการศึกษา มีหน้าที่กำหนดเป้าหมาย กำหนดทิศทาง หรือความต้องการทางการศึกษาของชาติ
2. หลักสูตร เป็นองค์ประกอบที่ทำหน้าที่กำหนดลักษณะเป้าหมาย กำหนดคุณลักษณะต่างๆ ที่จะให้ผู้เรียนบรรลุปรัชญาการศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบ 2 ประการ คือ
 - 2.1 จุดมุ่งหมาย (Objective) คือตัวกำหนดคุณลักษณะอันพึงปรารถนาของผู้เรียน
 - 2.2 เนื้อหา (Content) คือสาระหรือรายละเอียดของประสบการณ์ที่เหมาะสม
3. กิจกรรมการเรียนการสอน คือกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ มีหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีต้องมีปัจจัยหลัก คือ จุดมุ่งหมายการสอนดี วิธีสอนดี มีจิตวิทยาในการสอน มีสื่อการเรียนที่ดี

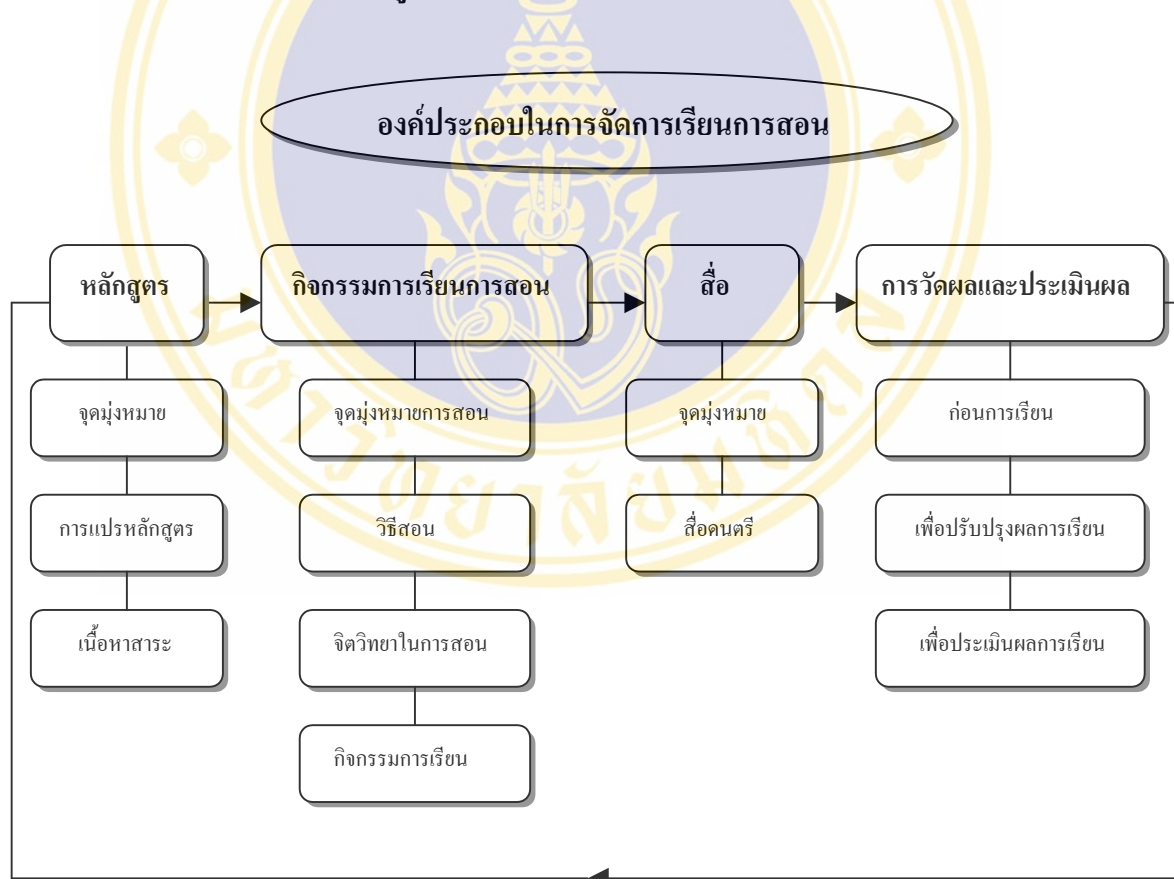
4. การวัดผลและประเมินผล เป็นกระบวนการตรวจสอบ และติดตามผลการใช้หลักสูตรหรือการเรียนการสอนว่าได้ผลตรงเป้าหมายใด การวัดผลมีความสำคัญ 3 ประการ คือ

4.1 การวัดผลเพื่อทดสอบความรู้พื้นฐานนักเรียน (วัดผลก่อนเรียน)

4.2 วัดผลเพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอน (Formative Evaluation) เป็นการวัดเพื่อหาข้อบกพร่องของการเรียนการสอน เพื่อช่วยเหลือ เพิ่มเติม และแก้ไขสิ่งบกพร่อง

4.3 วัดผลเพื่อประเมินผลการเรียน (Summative Evaluation) เป็นการสอบเพื่อวัดว่าผู้เรียนแต่ละคนเก่ง หรืออ่อนเพียงใด (ไพศาล หวังพานิช, 2526: 1-5) สามารถกำหนดแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน
 - 1.1 ความหมายของความพร้อม
 - 1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพร้อม
2. หลักสูตร
 - 2.1 ความหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
 - 2.2 รูปแบบของหลักสูตรและการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
 - 2.3 หลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา
 - 2.4 เนื้อหาสาระทางดนตรี
3. กิจกรรมการเรียนการสอน
 - 3.1 ความหมายและจุดมุ่งหมายของวิชาดนตรี
 - 3.2 ทฤษฎีและจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสอนดนตรี
 - 3.3 บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอน
 - 3.4 กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรี
 - 3.5 กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กประถมศึกษา
4. สื่อและอุปกรณ์การสอน
 - 4.1 ความหมายและประโยชน์ของสื่อการสอน
 - 4.2 สื่อการสอนดนตรี
5. การวัดผลและประเมินผล
 - 5.1 ความหมายและความสำคัญของการวัดผลและประเมินผล
 - 5.2 การวัดผลและประเมินผลการเรียน โรงเรียนประถมศึกษา
 - 5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลวิชาดนตรี
 - 5.4 การวัดผลและประเมินผลแบบอื่นๆ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน

ความพร้อม เป็นสิ่งจำเป็นที่มีผลต่อการกระทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังกฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) ของ เอ็ดเวิร์ด ธอร์นไดค์ (Edward Thorndike อ้างถึงใน ประดิษฐ์ อุปรมย์, 2518: 104) ที่กล่าวว่า วิชา การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุด เมื่อผู้เรียนมีความพร้อม ทั้งร่างกายและจิตใจที่จะเรียนแล้วได้เรียนรู้จริงๆ หมายความว่า บุคคลเมื่อมีความพร้อมที่จะกระทำ สิ่งใดแล้วได้กระทำสมความปรารถนา ก็จะเกิดความพอใจ ถ้ายังไม่พร้อมแต่ถูกบังคับให้กระทำ จะทำให้เกิดความเคียดแค้นรำคาญใจ และความรำคาญใจนี้เองเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจและไม่ใส่ใจในกิจกรรมที่กระทำ

1.1 ความหมายของความพร้อมและการจัดการเรียนการสอน

ความพร้อม หมายถึง สภาพระดับความเจริญเติบโตทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา บวกกับความสนใจ และความรู้พื้นฐานซึ่งสูงพอที่จะทำให้สามารถปฏิบัติกิจกรรม ใดๆ ได้โดยสะดวก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ หมายถึง สภาพที่บุคคลพร้อมที่จะปฏิบัติในกิจกรรม นั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นตัวบ่งบอกถึงผลที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ว่า สามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

จำลอง อัสวาธุติ (2538: 13) ได้กล่าวสรุปว่า เป็นสภาพที่เตรียมพร้อม ในการที่จะ ดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ให้สามารถลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลมาจากการเตรียมการ ไว้แล้วอย่างพร้อมมูล สำหรับการกระทำในกิจกรรมนั้นๆ

จิตรา วสุวานิส (2518: 31) ได้สรุปว่า คนจะทำอะไรได้ดีหรือไม่ จะต้องมีความพร้อม ซึ่งความพร้อมที่เกิดขึ้น จะต้องอยู่กับความตื่นตัวทางด้านจิตใจ ความพร้อมทางด้านร่างกาย ความ พร้อมในด้านอารมณ์และสังคม และความพร้อมทางด้านวุฒิภาวะ

กู๊ด (Good, 1973: 472) ให้ความหมายของความพร้อมไว้ว่า เป็นความสามารถ ตกลงใจ ความปรารถนา และความสามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ความพร้อมเกิดจากลักษณะทางวุฒิภาวะ ประสบการณ์ และอารมณ์ของผู้เรียน ความพร้อมจึงเป็นการพัฒนาคนให้มีความสามารถที่จะทำ กิจกรรม

กล่าวโดยสรุป ความพร้อมคือ สภาพการเตรียมการอย่างพร้อมมูล ทั้งทางร่างกาย จิตใจอารมณ์ สังคม และวุฒิภาวะ เพื่อการตอบสนองหรือดำเนินกิจกรรมใดๆ ให้ลุล่วงไปได้อย่าง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ความประพฤติ ร่างกายอารมณ์ สังคม และสติปัญญา

จำลอง อัสวาวุฒิ (2538: 14) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ครูพยายามสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียน ในการแนะนำให้นักเรียนมีกิจกรรมในการแก้ปัญหาทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล โดยใช้เทคนิคที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมและสถานการณ์ และเป็นการร่วมกันในการสร้างสิ่งแวดล้อมในการศึกษาเรียนรู้

สุมิตร คุณานุกร (2523: 135) กล่าวว่า การสอนคือ การที่บุคคลผู้หนึ่งนำเอาความรู้สึคนึกคิด และชีวิตของตนเองมาเผยให้บุคคลอีกผู้หนึ่งทราบ เพื่อให้ผู้เรียนได้พิจารณาและเลือกสรรเอาคุณสมบัติ ทักษะ และค่านิยมที่จับใจมายึดถือเป็นของตนเองและปฏิบัติตาม

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนการสอน คือ กระบวนการ วิธีการหรือกิจกรรมที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ทักษะ ค่านิยม ประสบการณ์หรือข้อมูลต่างๆ ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้

จากความหมายของคำว่าความพร้อม และความหมายของคำว่าจัดการเรียนการสอน ดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปเป็นความหมายของคำว่า ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน คือ การเตรียมการด้านความรู้ ความสามารถ เพื่อใช้ในวิธีการหรือกิจกรรมที่ใช้ถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน ของครูใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล

1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพร้อม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านปฏิบัติของซิมป์สัน (อ้างถึงใน ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, 2541: 15) กล่าวว่า การเตรียมพร้อมหมายถึง การที่ร่างกาย จิตใจ (สมอง) และอารมณ์ ได้รวมเป็นหนึ่งเดียว เพื่อการแสดงออกทางทักษะต่างๆ แบ่งออกเป็น

1. ความพร้อมทางสมอง คือ ความพร้อมในเชิงความคิดที่จะกระทำทักษะกิจกรรมบางอย่าง ความพร้อมทางสมองเป็นสิ่งที่ต้องมีมาก่อน และเกี่ยวข้องถึงระดับการรับรู้
2. ความพร้อมทางร่างกาย คือ ความพร้อมในลักษณะที่มีการปรับสภาพด้านการรับรู้ทางประสาทสัมผัส และท่าทางที่จำเป็น
3. ความพร้อมทางอารมณ์ คือ ความพร้อมในรูปของเจตคติที่ดี พึงปรารถนาต่อกิจกรรมที่ปฏิบัติ และความตั้งใจที่จะตอบสนอง

2. หลักสูตร (Curriculum)

หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญต่อการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นเสมือนแม่บทที่มีความสำคัญมากต่อการจัดการศึกษาทุกรูปแบบและทุกระบบการศึกษา แต่ครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาจะต้องมีหลักสูตรเป็นพื้นฐานหลัก และเป็นแกนสำคัญที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องทำความเข้าใจให้ตรงกัน เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการนำไปสู่การจัดการเรียนการสอน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตามที่ได้กำหนดไว้ (พิสมัย ถิระแก้ว, 2536: 1)

2.1 ความหมายของหลักสูตร

นักการศึกษาหลายท่าน ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้

บุญญา สาคร (2526: 326) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึงบรรดาประสบการณ์ต่างๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่แก่นักเรียนตามระดับชั้น ตามความต้องการของนักเรียน ตามวัยของนักเรียน ตามความสนใจของนักเรียน และตามความต้องการของสังคม

วิลัน จุมปาแฝด (2532: 2) กล่าวสรุปว่า หลักสูตรคือประสบการณ์ต่างๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่แก่นักเรียน ภายในขอบเขตที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เพื่อสร้างและพัฒนาเด็กตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

พนัส หันนาคินทร์ (2521: 124) ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึงประสบการณ์ทั้งหมดที่นักเรียนจะได้รับภายใต้การนำของครูหรือโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังที่จะให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านต่างๆ แก่นักเรียน กล่าวคือ ด้านทางกาย ทางอารมณ์ และทางสังคม

สุมิตร คุณานุกร (2523: 2-3) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้สองระดับคือ หลักสูตรระดับชาติกับหลักสูตรระดับโรงเรียน หลักสูตรระดับชาติ หมายถึง โครงการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้ ส่วนหลักสูตรระดับโรงเรียน หมายถึง โครงการประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นภายในหรือภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

จากความหมายของหลักสูตรทั้งหมดที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักสูตรคือ มวลประสบการณ์ต่างๆ ที่โรงเรียนจัดให้นักเรียน ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงาม เกิดความรู้ ทักษะและเจตคติที่พึงประสงค์ และส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ อันได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และด้านสังคม ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่วางไว้

ความสำคัญของหลักสูตร หลักสูตรเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางหรือแผนการเรียนการสอน หรือรูปแบบของการเรียนการสอนให้มุ่งไปสู่ จุดหมายที่กำหนดไว้ (กรมวิชาการ, 2522 : 4-5)

พิศมัย ถิระแก้ว (2536 : 6-7) ได้กล่าวสรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนวทางการปฏิบัติงานของครู
2. หลักสูตรเป็นข้อกำหนดแผนการเรียนการสอนอันเป็นส่วนรวมของประเทศ
3. หลักสูตรเป็นเอกสารของทางราชการ เป็นบัญญัติของรัฐบาลเพื่อให้บุคคลที่ทำการเกี่ยวข้องกับการศึกษาปฏิบัติตาม
4. หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เพื่อควบคุมการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ
5. หลักสูตรเป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารการศึกษาที่จะอำนวยความสะดวกและควบคุมดูแล ติดตามผลให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ
6. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการส่งเสริม ความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 8-10) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า

1. หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนวทางปฏิบัติของครู
2. หลักสูตรเป็นข้อกำหนดแผนการเรียนการสอน อันเป็นส่วนรวมของประเทศ
3. หลักสูตรเป็นเอกสารของทางราชการ
4. หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เพื่อควบคุมการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ
5. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤตินี้จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม
6. หลักสูตรจะเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงความเจริญของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ประเทศใดจัดการศึกษาโดยมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย มีประสิทธิภาพทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลง ย่อมได้กำลังคนที่มีประสิทธิภาพสูง

จากทั้งหมดที่กล่าวมา พอจะสรุปความสำคัญของหลักสูตรได้ว่า เป็นแผนการดำเนินงานหรือข้อกำหนดอันเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของเด็กตามเกณฑ์มาตรฐาน และจุดมุ่งหมายของการศึกษา

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

กรมวิชาการ (2535: 1) กำหนดหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังต่อไปนี้

หลักการ

หลักสูตรประถมศึกษามีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน
2. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต
3. เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติ โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกัน แต่ให้ท้องถิ่นมีโอกาสพัฒนาหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการได้

จุดหมายของหลักสูตร

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็น และครองชีวิตอย่างสงบสุข จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ คงสภาพอ่านออกเขียนได้และคิดคำนวณได้
2. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของสังคม
3. สามารถปฏิบัติตนในการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัว
4. สามารถวิเคราะห์สาเหตุ และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัวได้อย่างมีเหตุผล ด้วยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
5. มีความภูมิใจในความเป็นคนไทย มีนิสัยไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
6. มีนิสัยรักการอ่านและใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
7. มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงาน และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
8. มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในบ้านและชุมชน สามารถปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของบ้านและชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมในชุมชนรอบๆ บ้าน

2.2 รูปแบบของหลักสูตรและการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

รูปแบบของหลักสูตร

โรเบิร์ต เอส. ซาอีส (อ้างถึงใน ฌรุธ สุธงจิตต์, 2544: 1 - 2) กล่าวถึงรูปแบบของหลักสูตรว่า ประกอบไปด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียน และการประเมินผล

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ คือ ตัวผู้เรียน สังคม ปรัชญาการศึกษา และเนื้อหา จุดมุ่งหมาย หมายถึง เป้าประสงค์ จุดหมาย และจุดประสงค์
2. การกำหนดเนื้อหา ขึ้นอยู่กับโครงสร้างของเนื้อหา การนำไปใช้ เนื้อหาที่เป็นที่สนใจของผู้เรียน และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องและจำเป็นสำหรับการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านคุณลักษณะส่วนตัวและสังคม เนื้อหา หมายถึง ความรู้ กระบวนการ ทักษะและค่านิยม เนื้อหามีสองลักษณะ คือ เนื้อหาทั่วไปที่ทุกคนควรเรียนรู้ และเนื้อหาเฉพาะ มุ่งศึกษาเพื่อนำไปประกอบอาชีพ
3. กิจกรรมการเรียน หมายถึง กิจกรรมที่ถูกกำหนดขึ้นโดยมีความสัมพันธ์กับเนื้อหา ซึ่งผู้เรียนจะเป็นผู้กระทำโดยมีครูเป็นผู้สอนหรือแนะแนวทาง ควรคำนึงถึงหลักสามประการคือ ความต่อเนื่องของเนื้อหา ความลึกซึ้งโดยการเรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหา และการบูรณาการหรือความสัมพันธ์ของเนื้อหา
4. การประเมินผลหลักสูตร หมายถึง การประเมินผลรูปแบบและเนื้อหาตัวหลักสูตร และการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน คือ ประเมินผลในกระบวนการเรียนการสอน และประเมินผลรวมหลังการเรียนการสอน

การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

วิลัน จูมปาแฟล (2532: 15-16) กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ว่า กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ จะเริ่มจากการสร้างเอกสารหลักสูตร เพื่อให้ครูและผู้บริหารเห็นแนวทางการใช้หลักสูตร เอกสารหลักสูตรที่กรมวิชาการสร้างขึ้น ได้แก่ หนังสือหลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู แบบเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ แบบฝึกหัด บัตรงาน เป็นต้น จากนั้นเป็นหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษา ที่จะต้องเตรียมครูให้มีความรู้ความเข้าใจ และพร้อมที่จะสอนตามแนวทางของหลักสูตร การที่หลักสูตรจะบรรลุเป้าหมายได้นั้น ต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูให้สอดคล้องกันเป็นสำคัญ

สุมิตร คุณานุกร (2523: 130-131) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้นั้น ให้ความสำคัญกิจกรรม 3 ประเภท คือ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และการสอนของครู

การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน หมายถึง การตีความและการกำหนดรายละเอียดของหลักสูตร เช่น จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งอาจออกมาในรูปแบบของการจัดแผนการเรียนการสอน การจัดตารางสอน ซึ่งก็ถือเป็นการจัดสภาพการเรียนการสอนนั่นเอง

การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียน หมายถึง การจัดที่จะสนับสนุนให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างสะดวก เช่น การจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาบุคลากร การจัดหาสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

การสอน เป็นกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมของการนำหลักสูตรไปใช้มากที่สุด เราสามารถดูว่ากิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้หรือไม่ การตรวจสอบนั้นต้องอาศัยการวัดผลและประเมินผลการเรียน เพราะการวัดผลและประเมินผลจะทำให้ทราบว่า การดำเนินการเรียนการสอนในโรงเรียนมีความถูกต้อง และบรรลุผลตามหลักสูตรได้มากน้อยหรือไม่เพียงไร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538: 198) กล่าวถึงการแปรหลักสูตรไปสู่การสอนว่า เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้ มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นวิเคราะห์หลักสูตร เกี่ยวกับหลักการของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร วัตถุประสงค์รายวิชา เพื่อกำหนดแผนการเรียน รายละเอียดของกิจกรรม และงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้

2. ขั้นพัฒนาวัสดุหลักสูตร เช่น แบบเรียน ข้อทดสอบ แบบฝึก สื่อการเรียน

3. ขั้นตรวจสอบความพร้อมของ ทรัพยากร บุคลากร วัสดุ และแหล่งวิทยาการท้องถิ่น

4. ขั้นฝึกอบรมผู้สอน เพิ่มเติม ซึ่งควรเป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. ขั้นจัดตารางสอน ตารางเรียน ผู้สอน ชั้นเรียน ห้องปฏิบัติการ สถานฝึกปฏิบัติ และการประสานงานอย่างชัดเจนกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 หลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา

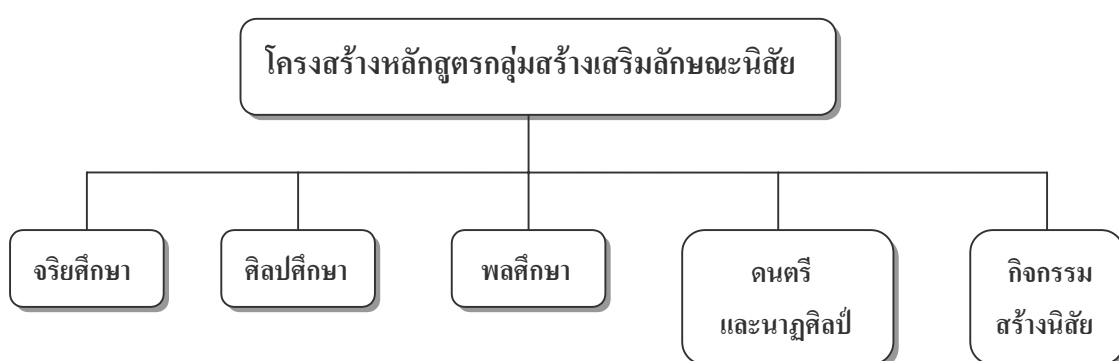
โครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) จัดหมวดประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 5 กลุ่ม คือ กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย คณิตศาสตร์) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ วิชาดนตรีถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งประกอบด้วย วิชาต่างๆ คือ จริยศึกษา ศิลปศึกษา พลศึกษา ดนตรีและนาฏศิลป์ กิจกรรมลูกเสือ (เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์) เป็นกลุ่มวิชาที่อาศัยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมนิสัย ค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรม เพื่อการนำไปสู่บุคลิกภาพที่ดี (กรมวิชาการ, 2535: 2)

จุดประสงค์

จุดประสงค์ของการเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาค่านิยม เจตคติ พฤติกรรม และบุคลิกภาพ เน้นการเป็นคนช่างคิด ช่างทำ และปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ จึงต้องปลูกฝังให้มีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการเกี่ยวกับความดีความงาม การรักษาสภาพกาย และจิต
2. มีความสามารถในการวิเคราะห์วิจารณ์ แก้ปัญหา มีความสามารถในการแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. มีความเสียสละ สามัคคี มีวินัย ประหยัด ซื่อสัตย์ กตัญญูกตเวที รักการทำงาน
4. มีความสนใจแสวงหาความรู้ และรูปแบบการทำงานใหม่ ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้ความรู้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาเพื่อการทำงาน และการดำรงชีวิต
5. ปรับปรุงตนเองให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถนำความรู้ไปแก้ปัญหา และสามารถพัฒนาบุคลิกภาพของตนได้ (กรมวิชาการ, 2535: 57)

แผนภูมิที่ 3 โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

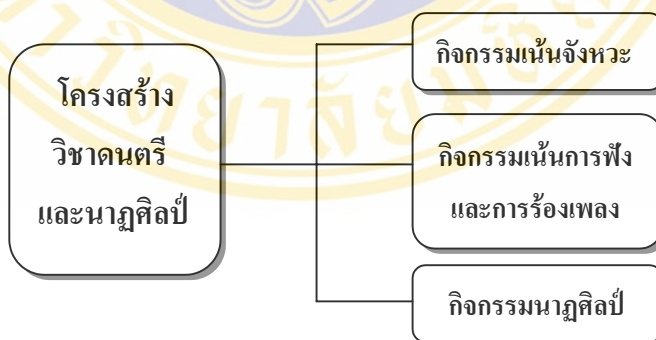
2.4 เนื้อหาสาระในหลักสูตร

เนื้อหาสาระวิชาดนตรีในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 เป็นการบูรณาการเนื้อหาวิชาต่างๆ ในกลุ่ม โดยแบ่งเป็น 6 หน่วยการเรียนรู้ เนื้อหาของวิชาดนตรีอยู่ในหน่วยที่ 1-3 เน้นสาระในเรื่องจังหวะ การฟัง การร้องเพลง การเคลื่อนไหวร่างกายเข้ากับเพลง เวลาเรียนสัปดาห์ละ 18 คาบ หรือ 6 ชั่วโมง ปีการศึกษาละ 750 คาบ หรือ 250 ชั่วโมง (คาบละ 20 นาที)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 แยกเนื้อหาวิชาดนตรีออกมาชัดเจน แบ่งเป็น 2 หน่วย คือ กิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง โดยมีจุดประสงค์คือ มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องจังหวะ ทำนอง อารมณ์เพลง โดยเน้นการฟัง การร้องเพลง และการเล่นเครื่องทำจังหวะ เวลาเรียนเท่ากับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เนื้อหาวิชาแบ่งเป็น 2 หน่วย คือ กิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง จุดประสงค์ของเนื้อหาคือ มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องจังหวะ ทำนอง อารมณ์เพลง การประสานเสียง เน้นการแสดงออกที่เป็นอิสระ และเน้นความคิดสร้างสรรค์ เวลาเรียนสัปดาห์ละ 15 คาบ หรือ 5 ชั่วโมง ปีการศึกษาละ 600 คาบ หรือ 200 ชั่วโมง

แผนภูมิที่ 4 โครงสร้างวิชาดนตรีและนาฏศิลป์

แนวการสอนวิชาดนตรี (กรมวิชาการ, 2535: 39-40) ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งต้องนำ 3 กิจกรรม อันได้แก่ กิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง กิจกรรมนาฏศิลป์ มาสอนให้สัมพันธ์กัน การเน้นกิจกรรมใดมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่เรียนว่าอยู่ในกิจกรรมใด การเรียนการสอนควรจัดให้มีกิจกรรมกลุ่มมากที่สุด เพื่อเป็นการฝึกให้เด็ก

ได้ปฏิบัติคนในสังคมย่อยๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาลักษณะนิสัยในด้านต่างๆ การประเมินผลก็ควรทำในลักษณะกลุ่ม โดยเน้นความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความกล้าแสดงออก ส่วนทักษะหรือความถูกต้องจัดลำดับหรือความสำคัญรองลงมา

เห็นได้ว่า การเรียนการสอนดนตรีในระดับนี้จะเน้นไปในเพียงเรื่องของการร้องเพลง แต่สำหรับนักการศึกษาทางดนตรีศึกษากลับมองเห็นว่า การเรียนดนตรีไม่ควรที่จะกำหนดให้เรียนเพียงกิจกรรมเพียงอย่างเดียว หากแต่ควรศึกษาเนื้อหา และสาระทางดนตรีควบคู่ไปกับกิจกรรม (อรนุชา อัญญาวัชร, 2541: 1)

ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ (2541: 1F-18F) กล่าวถึงเนื้อหาสาระทางดนตรีว่า หมายถึง องค์ความรู้ทางดนตรีที่ครูดนตรีศึกษาต้องสอนให้กับนักเรียน โดยอาจสอนผ่านทักษะใดทักษะหนึ่งทางดนตรี ไม่ว่าจะเป็นทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี ทักษะการร้องเพลง การอ่านสัญลักษณ์ทางดนตรี ความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี ทักษะการฟัง เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่ององค์ประกอบของดนตรี และเพื่อเป็นเครื่องมือให้กับนักเรียนในการศึกษาดนตรี เนื้อหาสาระดังกล่าวได้แก่

1. จังหวะ (Rhythm)
2. ทำนอง (Melody)
3. อัตราความช้าเร็วของบทเพลง (Tempo)
4. ระดับความดังเบาของเสียง (Dynamic)
5. โครงสร้างฉันทลักษณ์ทางดนตรี (Form)
6. คุณลักษณะของเสียง (Tone Quality/Timbre)
7. การประสานเสียง (Harmony) และรูปแบบของการประสานเสียง (Texture)

นอกจากนี้ ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ (2538: 17-22) ได้กล่าวถึงเนื้อหาสาระทางดนตรี ที่นักเรียนจะต้องได้เรียนรู้ อีก 5 ประการ คือ

1. รูปแบบกระสวนของประโยคเพลง การสร้างประโยคทางดนตรี ได้ระดับประถมศึกษา มีประสาทที่พร้อมในเรื่องการรับฟังระดับเสียง สามารถจดจำระดับเสียงได้อย่างแม่นยำ จึงจำเป็นต้องสอนในเรื่องของการฟังและร้อง เพื่อพัฒนาโสตประสาทอย่างเต็มที่ และส่งผลให้เข้าใจในการสร้างงานทางดนตรี สร้างประโยคทางดนตรี

2. การเรียนรู้ประเภทงานประพันธ์ทางดนตรี เช่น เพลงคลาสสิก เพลงไทยเดิม เพลงลูกทุ่ง เพลงพื้นบ้าน เป็นต้น การสอนตัวงานประพันธ์ให้เข้าใจเนื้อร้อง เข้าใจความหมายของเพลงในเรื่องของบทบาทและหน้าที่ในสังคม การเข้าใจโครงสร้างลักษณะทำนอง ตลอดจนการเปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่างกันในสาระเนื้อหาทางดนตรี

3. กระบวนการความคิดสร้างสรรค์ การสอนความคิดสร้างสรรค์ ไม่ใช่เรื่องของการท่องจำ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ ให้นักเรียนได้คิด ได้มีการทดลอง ลองผิด ลองถูก ซึ่งทำให้นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการสร้างงานทางดนตรี สร้างแนวคิด การวางแผน แก้ไขปัญหาและที่สำคัญนักเรียนมีโอกาสสร้างงานของตนเอง แสวงหาตนเองทางดนตรีและเข้าใจตนเอง

4. ทักษะและกิจกรรมทางดนตรี ทักษะเป็นเรื่องของการเกิดความชำนาญอยู่ในรูปของการกระทำ ส่วนกิจกรรมเป็นการกระทำเพื่อนำมาซึ่งความเข้าใจ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้

5. ทักษะเกี่ยวกับบทเพลงที่ร้อง และเกี่ยวกับดนตรีทั่วไป การสอนดนตรีศึกษา หมายถึง การสร้างทัศนคติที่ดีต่อดนตรีให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน ให้นักเรียนซึมซับความรู้ และความเข้าใจทางดนตรี จนเกิดความซาบซึ้งในความงามและความไพเราะ

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2540: 1-10) กล่าวถึงเนื้อหาสาระทางดนตรี สรุปได้ว่า สาระทางดนตรีสามารถแบ่งออกได้เป็นสองส่วนคือ ส่วนที่เป็นเนื้อหา ได้แก่ องค์ประกอบหรือโครงสร้างของดนตรี และส่วนที่เป็นทักษะ ได้แก่ การปฏิบัติทางดนตรีหรือทักษะดนตรี

1. เนื้อหาดนตรี (Music Content) เนื้อหาดนตรีประกอบด้วยสิ่งสำคัญสองส่วนคือ องค์ประกอบดนตรี และวรรณคดีดนตรี

1.1 องค์ประกอบดนตรี (Music elements) ประกอบด้วย จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน รูปแบบ ลีลาและลักษณะของเสียง ในแต่ละองค์ประกอบเหล่านี้มีเนื้อหาและแนวคิดพื้นฐานซึ่งจำเป็นที่ผู้เรียนด้านดนตรีควรทราบและเข้าใจ เพื่อใช้ในการเรียนรู้ดนตรีในขั้นลึกซึ้งได้ต่อไป

1.2 วรรณคดีดนตรี (Music literature) ประกอบด้วยบทเพลง หรือเพลงประเภทต่างๆ ซึ่งได้แก่ เพลงพื้นบ้าน (Folk music) เพลงศิลปะ (Art music) เพลงยอดนิยม (Popular หรือ Rock music) และประวัติดนตรี

2. ทักษะดนตรี (Music skills) เป็นส่วนที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจสาระดนตรี และเป็นหัวใจของการศึกษาดนตรีสำหรับผู้ที่จะเป็นนักดนตรี (Musician หรือ Performer) ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรี ควรมีการเสนอทักษะดนตรีต่างๆ อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ทักษะดนตรีประกอบด้วย การฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ และการอ่าน

กล่าวโดยสรุป สารดนตรีที่กล่าวมา สามารถมองในลักษณะของการรับรู้หรือเรียนรู้ทางปริมาณ คือการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจ แต่การเรียนรู้ดนตรีที่ส่งผลอย่างแท้จริง ควรมุ่งไปที่การเรียนรู้เพื่อให้เข้าถึงความงามทางดนตรี ซึ่งเป็นโสตศิลป์ ได้แก่ การรับรู้ทางคุณภาพซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่นำไปสู่ความซาบซึ้งในสุนทรียรสของดนตรี

3. กิจกรรมการเรียนการสอน

3.1 ความหมาย จุดมุ่งหมาย และความสำคัญของวิชาดนตรี

นักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของดนตรีไว้ดังนี้

สุกรี เจริญสุข (2538: 18) ให้ความหมายของดนตรีว่า ดนตรีเป็นงานศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยอาศัยเสียงเป็นสื่อถ่ายทอดความรู้สึกของศิลปิน เสียงดนตรีเป็นเสียงที่มีความงามนำมาเรียบเรียงอย่างมีศิลปะขึ้นเป็นบทเพลง

กองวิชาการ (2539: 7-8) ให้ความหมายว่า ดนตรีคือ ลำดับเสียงอันไพเราะ ใช้ร่างกายและเครื่องมือทำให้เกิดเสียงดนตรี

นิตยา พุ่มแสงทอง (2543: 8) สรุปไว้ว่า ดนตรี คืองานศิลปะที่ใช้เสียงเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้สึก ก่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ

จากความหมายของดนตรีสรุปได้ว่า ดนตรีคือ ลำดับเสียงอันไพเราะงดงาม ที่มนุษย์นำมาเรียบเรียงอย่างมีศิลปะ เพื่อถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ แก่ผู้เสพหรือผู้รับฟัง

จุดมุ่งหมายของการสอนวิชาดนตรี

จุดมุ่งหมายของการสอนวิชาดนตรี คือการมุ่งให้นักเรียนได้รับความรู้ทางดนตรี มีทักษะพื้นฐานทางดนตรี สามารถนำความรู้และทักษะที่มีอยู่ไปใช้ได้ เกิดทัศนคติที่ดีต่อดนตรีและรู้คุณค่าของดนตรี ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ (2541: 9) กล่าวว่า การสอนดนตรีศึกษา หมายถึงการสร้างทัศนคติที่ดีต่อดนตรีให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน ให้นักเรียนซึมซาบความรู้และความเข้าใจทางดนตรี จนเกิดความซาบซึ้งในสุนทรียศาสตร์ การวัดทัศนคติทางดนตรีเป็นสิ่งที่วัดได้ลำบากยิ่ง การที่ครูจะพบว่าครูได้สร้างทัศนคติที่ดีทางดนตรีกับเด็กได้หรือไม่ เรามักจะได้คำตอบเมื่อนักเรียนได้เรียนจบไปแล้ว และสามารถใช้ดนตรีให้เกิดประโยชน์แก่จิตวิญญาณของเขา ทัศนคติทางดนตรีมิใช่เป็นเพียงเรื่องของการร้องเพลงแล้วมีความสุข หรือการได้เล่นดนตรีในวงของโรงเรียน แต่ทัศนคติจะเกิดขึ้นเมื่อมีความรู้อย่างเพียงพอจึงจะเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชานั้นๆ

อรวรรณ บรรจงศิลป์ (2538: 5) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนดนตรีว่า เพื่อให้เด็กมีทักษะพื้นฐานทางดนตรีในด้านการฟัง สามารถเลือกฟังเพลง ฟังดนตรีที่มีคุณภาพ การสร้างสรรค์ทางดนตรีที่สื่อความรู้สึกภายในจิตใจ นำมาแสดงออกได้ และให้เด็กได้ค้นพบคุณค่าของดนตรี

ดังนั้น จุดมุ่งหมายของการสอนดนตรีจึงอยู่ที่ครูต้องให้ความรู้เพื่อที่นักเรียนจะเกิดทัศนคติที่ดี คิดว่าดนตรีเป็นศาสตร์ที่เขาสามารถที่จะเรียนรู้ และสามารถนำเอาผลแห่งความรู้ทางดนตรีไปช่วยเสริมให้คุณภาพของชีวิต ของเขานั้นมีความสมบูรณ์

ความสำคัญของการสอนดนตรี

ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ (2541: 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสอนดนตรีว่า จากอดีตที่ผ่านมา ด้วยแนวคิดของนักจิตวิทยา (Psychology) นักปรัชญา (Philosophy) จากทฤษฎีการเรียนรู้ การสอน (Education Theory) ได้มีความคิดว่า สติปัญญาของมนุษย์ก็คือการคิดอย่างมีเหตุผล (Conceptual rationality) เท่านั้น ในปัจจุบันได้เกิดคำถามว่า จริงหรือไม่ที่ว่าองค์ความรู้อันแท้จริงของมนุษย์มีเพียงเท่านี้ เพราะในปัจจุบันเราได้ก้าวเข้าสู่พรมแดนขององค์ความรู้ที่กว้างใหญ่ไพศาล เราพบว่ามีใช้เพียงแต่การมีเหตุผลเท่านั้นที่ทำให้มนุษย์เป็นมนุษย์ วิชาดนตรีศึกษา ก็เป็นองค์ความรู้แบบหนึ่งที่จะช่วยให้มนุษย์ได้เกิดองค์ความรู้ ที่สามารถนำไปพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ขึ้น

ความสำคัญของดนตรีต่อสังคม

วิภา คงากุล (2529: 35) กล่าวถึงความสำคัญของดนตรีต่อสังคมว่า ดนตรีเป็นสิ่งที่สังคมประคองขึ้น เป็นวัฒนธรรมที่มีการคิดและพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อสังคม จึงถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเช่นเดียวกับความเชื่อทางศาสนา ศิลธรรม กฎหมาย ประเพณี และศิลปะ ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์กระทำให้เกิดขึ้นจนเกิดความเคยชิน

คนโบราณใช้ดนตรีแสดงถึงอารมณ์ เช่น ชัยชนะในการต่อสู้ ความสำเร็จในการล่าสัตว์ ความรัก และแม้แต่พิธีกรรมทางศาสนา ในนาฏกรรม ดนตรีก็ทำหน้าที่เป็นเครื่องประกอบจังหวะในการเคลื่อนไหว และแสดงออกซึ่งอารมณ์ของผู้แสดง นอกจากนี้ดนตรียังนำมาใช้ในเทศกาลรื่นเริงต่างๆ ที่มนุษย์คิดขึ้นและสืบทอดมาเป็นลำดับ

3.2 ทฤษฎีและจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสอนดนตรี

ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ

คำว่า “ดนตรี” (Music) มาจากคำว่า “Muse” (ชื่อเทพเจ้าของกรีก) ดนตรีอยู่เหนือความคิดเห็นที่ขัดแย้งระหว่างสีผิว หรือลัทธิการเมืองใดๆ ในโลก ดนตรีสามารถฟังได้ทุกชาติทุกภาษา ดนตรีเป็นเครื่องมือ (Tools) ไร้เป็นเครื่องสื่อความคิด (Idea) ความนึกฝัน (Imagination) และความรู้สึก (Emotion) ซึ่งถ่ายทอดออกมาในรูปของเสียง (Sound) ดนตรีเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นศาสตร์ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ มีรากฐานความเป็นจริง มีเหตุผล และสามารถพิสูจน์ได้ เป็นศิลป์ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ มีรากฐานที่เกิดจากการสมมติ แต่เป็นการสมมติที่บุคคลยอมรับและปฏิบัติสืบเนื่องกันมา จนกลายเป็นมรดกของสังคม (สรณ โรจนตระกูล, 2530: 21)

วิมลศรี อุปรมย์ (ม.ป.ป.:14-15) กล่าวว่า สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) มาจากรากศัพท์ภาษากรีกว่า Aisthetikooa ซึ่งมีความหมายดังนี้

1. เป็นวิชาที่เกี่ยวกับการรู้สึกรับรู้ในความงาม
2. เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ความงาม และลักษณะต่างๆ ของความงาม คุณค่าของความงาม และรสนิยม
3. เป็นวิชาที่สอบสวนและเปิดเผยหลักเกณฑ์ของความงามให้เด่นชัด เข้าใจกันได้ดี เห็นได้ และชื่นชมกันได้
4. เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ตรงที่สร้างความพอใจ โดยไม่หวังผลทางปฏิบัติ ไม่หวังผลตอบแทนเป็นวัตถุ แต่เป็นผลของความรู้สึกเฉพาะตน
5. เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของบุคคลและจิตใจ

กล่าวโดยสรุป สุนทรียศาสตร์ หมายถึงศาสตร์ของการรับรู้ในความงามของศิลปะ โดยเฉพาะ และมีความมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้มนุษย์มีความซาบซึ้ง ความชื่นชมที่มนุษย์สร้าง

สุกรี เจริญสุข (2541: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ สรุปได้ดังนี้

1. ทฤษฎีความเหมือน ความเหมือนคือ แม่แบบ หรือเป้า ครูเป็นแบบอย่างให้เด็กเรียนรู้ ลูกเลียนแบบจากแม่ (ลูกปูเลียนแบบแม่ปู) ดังคำโบราณที่ว่า ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น ประกอบด้วยการเลียนแบบ และการทำซ้ำ

1.1 การเลียนแบบ เป็นการบวนการที่เด็กจะต้องได้ยินเสียงดนตรี ได้ฟังดนตรีที่ดี ได้เห็น และได้สัมผัส แล้วลอกเลียนให้เหมือนแบบ

1.2 การทำซ้ำ เป็นการย้ำทักยะเพื่อให้เกิดความแม่นยำ ความชำนาญ สามารถควบคุม กำกับ และจัดการทักยะดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังคำกล่าวที่ว่า ไม่เก่งแต่ชำนาญ ไม่เชี่ยวชาญแต่เคยมือ

2. ทฤษฎีของความแตกต่าง เป็นความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงจากความจำเจ เป็นความรู้สึกที่เบื่อหน่ายในบรรยากาศและสิ่งที่เป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ความต้องการสิ่งใหม่ ๆ เพื่อความมีชีวิตชีวา เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์

2.1 การแหกคอก เป็นการปฏิเสธต่อรูปแบบและวิถีทางดั้งเดิมที่มีอยู่ แล้วแสวงหาและสร้างแนวทางขึ้นมาใหม่

2.2 การสร้างทางเวทดา เป็นการสร้างผลงานที่มีทักยะที่สมบูรณ์ มีความถูกต้องและแม่นยำ เป็นตัวของตัวเอง เป็นการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาใหม่ของผู้ที่มีความสามารถถึงขั้นมุดโตแตก หรือค้นได้

3. ทฤษฎีความเป็นฉันทัน เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรม ความสมบูรณ์ลงตัวของศิลปดนตรีจะต้องตั้งอยู่บนความเป็นฉันทัน อดความเป็นฉันทัน และในความเป็นฉันทันนั้นก็คือรากเหง้าทางวัฒนธรรมของชุมชนนั่นเอง

จะเห็นว่าทฤษฎีทั้ง 3 ประการนี้ จะตั้งอยู่บนหลักของการเรียนรู้อย่างเดียวไม่พอ แต่จะต้องตั้งอยู่บนหลักแห่งความคิดสร้างสรรค์เป็นสำคัญด้วย มิฉะนั้นความแตกต่างและความเป็นฉันทันจะไม่เกิด

ทฤษฎีการถ่ายโยงความรู้

สมบูรณ์ พรธนาภพ และชัยโรจน์ ชัยอินคำ (2518: 401-402) กล่าวถึงการสอนเพื่อช่วยให้เกิดการถ่ายโยงความรู้ สรุปได้ดังนี้

1. ต้องกำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนให้ชัดเจน ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นหลักเกณฑ์ หรือหลักสำคัญทั่วไป แล้วให้นักเรียนมีโอกาสนำความรู้หรือหลักเกณฑ์ ไปใช้กับเหตุการณ์หรือปัญหาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

2. ให้นักเรียนมีโอกาสนำทักยะไปประกอบกิจกรรม หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

ทฤษฎีพัฒนาการ

ศรีเรื่อน แก้วกังวาล (2521: 69-82) กล่าวถึง พัฒนาการของเด็กวัย 9-12 ขวบ หรือระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สรุปได้ดังนี้

1. ต้องการเข้าร่วมกลุ่ม เด็กในวัยนี้มีความต้องการเข้าร่วมกลุ่ม จึงต้องเลือกวิธีปฏิบัติที่เห็นว่าเหมาะสมเพื่อให้ได้เป็นสมาชิกของกลุ่ม เพื่อสนองความต้องการทางสังคมพื้นฐานอันได้แก่ ได้รับการยกย่อง ได้เป็นบุคคลสำคัญ ได้รับฐานะและตำแหน่ง ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของคณะ เป็นต้น การสนับสนุนให้เด็กได้เข้ากลุ่มที่เหมาะสมกับสภาพของตนจึงเป็นสิ่งที่พึงกระทำ และควรแนะนำช่วยเหลือให้โอกาสสร้างกลุ่ม เป็นช่องทางให้เด็กเรียนรู้โลก สังคม และชีวิต

2. พัฒนาการทางความคิดและสติปัญญา เด็กในวัยนี้สามารถแยกแยะมองเห็นความแตกต่างของสิ่งต่างๆ สามารถใช้ภาษาและคิดด้วยสัญลักษณ์เชิงจำนวนได้เป็นอย่างดี

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2541: 29-31) กล่าวถึงพัฒนาการทางดนตรีของเด็กวัย 9-11 ขวบ หรือระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สรุปได้ดังนี้

1. เด็กในวัยนี้มีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดในด้านจังหวะ ทำนอง รูปแบบของเพลงที่ลึกซึ้งและสลับซับซ้อนขึ้นได้ มีความละเอียดอ่อนเกี่ยวกับอารมณ์เพลงมากขึ้น เด็กในวัยนี้ควรมีโอกาสได้ร้องเพลงประสานเสียงประเภทต่าง ๆ

2. เด็กรับรู้และมีความจำเกี่ยวกับรูปแบบของจังหวะดีขึ้น สามารถร้องเพลงที่มีช่วงเสียงกว้างมากขึ้น การร้องเพลงเพี้ยนมีน้อยลง และเด็กสามารถแสดงออกทางการร้องเพลงได้มากขึ้น ชอบร้องเพลงที่มีหลายรสหลายแบบ

3. ควรจัดหาหนังสือเกี่ยวกับดนตรีด้านต่างๆ เช่น ประวัติดนตรี ประวัติเพลง ให้เด็กอ่าน เพื่อสร้างความสนใจและพัฒนาความรู้ด้านดนตรีของเด็กให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

จิตวิทยาในการสอน

เจริญใจ บุญยพัต และคนอื่นๆ (2525: 88-90) กล่าวถึงการประยุกต์จิตวิทยาการศึกษา มาใช้ในการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

1. วุฒิภาวะ หมายถึงกระบวนการพัฒนาทางกาย อันมีผลมาจากพันธุกรรมในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ

2. ความพร้อม หมายถึงความพร้อมของวุฒิภาวะ ความพร้อมในแง่ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

3. ผลที่ได้รับ เรื่องที่เกี่ยวกับผลอันเกิดจากการที่เด็กได้ปฏิบัติตามครู หากเด็กได้ทราบผลตอบสนองในทันทีจากการปฏิบัติ ย่อมส่งผลเป็นกำลังใจหรือเปิดโอกาสให้เด็กปรับปรุงตนเอง

4. การฝึกฝน การที่เด็กได้กระทำหรือฝึกฝนสิ่งใดสิ่งหนึ่งซ้ำๆ กัน ย่อมก่อให้เกิดทักษะในสิ่งนั้น เช่น การศึกษาปฏิบัติวิชาดนตรี ศิลปะ เป็นต้น

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูจะต้องตระหนักเสมอว่า เด็กแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน

6. การจูงใจ ครูจะต้องมีความสามารถในการจูงใจที่เป็นการเสริมกำลังใจ

7. ความต้องการพื้นฐาน ครูต้องตระหนักถึงธรรมชาติของเด็ก เด็กต้องการความปลอดภัย ความรัก ความสำเร็จ และต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของคณะ

8. กิจกรรมและประสบการณ์ กิจกรรมเป็นโอกาสที่เด็กจะได้ประสบการณ์โดยตรง ปัญหาที่เด็กจะได้เผชิญ และการแก้ไขปัญหา นั่นคือการเรียนรู้

9. การถ่ายโยงการเรียนรู้ มีหลักการสำคัญคือ ความคล้ายคลึงของสถานการณ์จะช่วยให้เกิดการถ่ายโยงได้ดีที่สุด

3.3 บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอน

เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวทางและจุดหมายของหลักสูตร ครูควรมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนดังนี้ (กรมวิชาการ, 2539: 1)

1. การจัดการเรียนการสอน ควรจัดในลักษณะของกระบวนการกลุ่มเน้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้เด็กได้ทำงานร่วมกัน คิดร่วมกัน ฝึกการคิดอย่างมีเหตุผล ได้ช่วยเหลือกัน ได้ค้นพบข้อบกพร่องหาวิธีการแก้ปัญหา ปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้นจนเกิดความมั่นใจและภูมิใจ

2. การจัดการเรียนการสอนจะต้องยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ครูควรหาแบบอย่างที่หลากหลายให้นักเรียนได้เลือกเรียนเองบ้าง ไม่ใช่ครูเป็นผู้กำหนดให้ทั้งหมด พยายามดึงความคิดและความสามารถออกมาจากตัวนักเรียนให้มากที่สุด

3. ครูจะต้องคอยกระตุ้นช่วยเหลือด้วยคำถามให้นักเรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลว่า อะไรดี ไม่ดีอย่างไร เหมาะสมกับความสามารถหรือความพร้อมของตนหรือไม่ สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นเพียงใด ตลอดจนความเป็นศิลปวัฒนธรรมของชาติ

4. เมื่อผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนชอบและคิดว่าสามารถทำได้แล้ว ให้ทดลองฝึกปฏิบัติและสำรวจปัญหา ขอบบกร่อง และหาทางแก้ปัญหา แล้วปรับปรุงตนเองให้พัฒนาขึ้น จนเกิดความมั่นใจและภูมิใจ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในโอกาสต่างๆ ได้

การจัดทำแผนการสอน

การวางแผนการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้ครูได้มีการเตรียมตัวที่จะเผชิญปัญหาต่าง ๆ และเตรียมกิจกรรมในห้องเรียนให้เหมาะสมกับบทเรียนและนักเรียน ตลอดจนเตรียมวิธีการถ่ายทอดเนื้อหา ให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของครู

ประโยชน์ของการวางแผนการเรียนการสอนอาจสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อสนองความต้องการของนักเรียน เพราะนักเรียนแต่ละห้อง แต่ละปี มีความแตกต่างกันมาก และผู้สอนสามารถปรับปรุงให้เหมาะสมได้
2. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน เพราะสามารถวิเคราะห์ข้อบกพร่อง หรือปัญหาต่าง ๆ ที่ผ่านมาได้ จากจุดมุ่งหมายและการประเมินผล
3. เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้สอน เพราะได้มีการเตรียมกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน ตลอดจนเหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้สอนด้วย
4. ทำให้งานในภาคเรียนต่อไปน้อยลง เพราะการวางแผนสำหรับหน่วยการสอนสามารถใช้ได้ในอนาคต โดยอาจปรับปรุงแก้ไขบ้างเล็กน้อยเพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียนมากขึ้น
5. มีการเตรียมจัดห้องเรียน และเตรียมสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้มีบรรยากาศที่ดีในห้องเรียน และส่งเสริมการเรียนการสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

การวางแผนการเรียนการสอนล่วงหน้าเป็นช่วงยาว ทำให้สามารถรู้ได้ว่า จะมีการทำอะไรบ้างในตลอดภาคเรียนหรือตลอดปีการศึกษา และสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต่างๆ เพื่อช่วยให้การปฏิบัติตามแผนเป็นไปตามเป้าหมาย แผนการเรียนการสอนมี 3 ชนิดคือ

1. แผนการเรียนการสอนระยะยาว (ตลอดภาคเรียนหรือตลอดปีการศึกษา)
2. แผนการเรียนการสอนสำหรับหน่วยการสอน
3. แผนการเรียนการสอนระดับบทเรียน

หลักการสอน

เจริญใจ บุญยพัฑฒ และคนอื่นๆ (2525: 12-20) กล่าวถึงหลักการสอนที่สำคัญ ดังนี้
หลักการสอนของ เฮอเบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer)

1. สอนจากสิ่งที่รู้แล้วไปหาสิ่งที่ยังไม่รู้ ใช้ความรู้เดิมเป็นรากฐานค้นคว้าหาความรู้ใหม่
2. สอนจากสิ่งง่ายไปหาสิ่งยาก หรือสิ่งที่ซับซ้อน

3. สอนจากรูปธรรมไปหานามธรรม (สอนจากการปฏิบัติไปหาหลักการทฤษฎี)
4. สอนจากสิ่งที่ไม่แน่นอนไปหาสิ่งที่แน่นอน

หลักการสอนของ ที เรมอนท์ (T. Remont)

1. สอนจากวิธีวิเคราะห์ไปหาวิธีสังเคราะห์
2. สอนจากสิ่งที่รู้ไปหาสิ่งที่ไม่รู้ และจากรูปธรรมไปหานามธรรม
3. สอนจากสิ่งธรรมดาไปหาสิ่งที่ซับซ้อน
4. สอนให้เป็นไปตามธรรมชาติ ตามระยะความเจริญเติบโตทางกายและจิตของเด็ก
5. สอนจากสิ่งที่ไม่แน่นอนไปหาสิ่งที่แน่นอน
6. สอนจากสิ่งจำเพาะไปหาสิ่งทั่วไป จากสิ่งปลีกย่อยแล้ววางเป็นกฎ

ลักษณะการสอนที่ดี

เจริญใจ บุญยทัต และคนอื่นๆ (2525: 19) กล่าวถึงลักษณะการสอนที่ดี ดังนี้

1. มีความมุ่งหมายของบทเรียน มีการเตรียมเนื้อหา และอุปกรณ์การประเมินผลให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของบทเรียน
2. คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องวัยและอายุ ตลอดจนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
3. สร้างบรรยากาศให้เหมาะสมแก่การเรียนรู้
4. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ
5. เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน
6. ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย
7. มีการประเมินผลตลอดเวลา

ขั้นตอนของการดำเนินการสอน

ขั้นตอนของการดำเนินการสอนเป็นขั้นตอนที่ครูกับนักเรียนได้ปฏิสัมพันธ์ นักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอน ดังต่อไปนี้

อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2537: 228) ขั้นตอนการสอนที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับ มีดังนี้

1. ขั้นตอนการสอนของกาญู (Gagne) ได้สร้างกระบวนการสอนที่มีชื่อว่า “Events of Instruction) กระบวนการสอนนี้ออกแบบเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ถึงระดับเป็นที่ยอมรับ นั่นก็คือการบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ กระบวนการสอนของกาญู แบ่งเป็น 9 ขั้นตอน คือ
 1. ขั้นเร้าความสนใจ
 2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้
 3. ขั้นทบทวนประสบการณ์เดิม

4. ขั้นนำเสนอบทเรียนใหม่
5. ขั้นให้แนวการเรียนรู้
6. ขั้นให้ลงมือกระทำ
7. ขั้นให้ข้อมูลย้อนกลับ
8. ขั้นประเมินผลการกระทำ
9. ขั้นถ่ายโยงความรู้

2. ขั้นตอนการสอนแบบอุปมาน (Inductive Method) เป็นการสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้จากส่วนย่อยไปหาส่วนรวม หรือสอนจากตัวอย่างแล้วสรุปเป็นเกณฑ์ คือวิธีสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้กฎเกณฑ์หรือหลักความจริงโดยทั่วไปเสียก่อน แล้วจึงค้นคว้าส่วนปลีกย่อยเกี่ยวกับหลักการหรือกฎเกณฑ์นั้นอย่างละเอียดภายหลัง มีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน
2. ขั้นสอน
3. ขั้นวิเคราะห์
4. ขั้นสรุป
5. ขั้นนำไปใช้

3. ขั้นตอนการสอนแบบโครงการ เป็นการสอนที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง โดยยึดหลักที่ว่า การเรียนรู้ทั้งหมดเกิดจากการกระทำโดยตัวผู้เรียน ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2525: 32-33) จำแนกขั้นตอนการสอนเป็น 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นทดสอบก่อนเรียน จัดเป็นส่วนหนึ่งของการสอน เพราะจะช่วยให้ครูทราบว่านักเรียนมีความรู้เดิมในเรื่องที่เรียนมากน้อยเพียงใด

2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูควรยึดจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ ให้นักเรียนเห็นประเด็น มโนคติหรือความคิดรวบยอดในเรื่องที่จะเรียน และครูนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อเรียกความสนใจ

3. ขั้นสอน เป็นขั้นที่ครูเริ่มกำหนดความรู้แก่นักเรียน ไม่ว่าจะเป็นการสอนที่ครูเป็นศูนย์กลาง หรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลางก็ตาม ครูจะใช้เวลามากกว่า 85 % ในขั้นนี้ ประสิทธิภาพในการเรียนของนักเรียนจะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการสื่อความหมายของครู

4. ขั้นสรุปบทเรียน เป็นการสรุปประเด็นหรือความคิดรวบยอด

5. ขั้นตอนทดสอบหลังเรียน เป็นการดูว่านักเรียนได้เรียนรู้เพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด โดยใช้ข้อสอบชุดเดียวกัน หรือขนานกันกับข้อสอบที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน หากนักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ก็แสดงว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูดี หากนักเรียนไม่มีพัฒนาการขึ้นเลย ก็แสดงให้เห็นข้อบกพร่องในจุดใดจุดหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนของครู

3.4 กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรี

ครู เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด สามารถทำให้หลักสูตรประสบผลสำเร็จ เพราะพฤติกรรมของครูในชั้นเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอน และส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาโดยตรง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ สามารถเลือกใช้วิธีสอนที่มีประสิทธิภาพที่สุด ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิด และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2533 ข: 284)

ดังนั้นการสอนที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จตามจุดหมายในการสอนที่กำหนดไว้นั้น ครูควรใช้วิธีการสอนหลายๆ แบบ ทั้งนี้เพราะในการสอนแต่ละครั้งย่อมประกอบไปด้วยจุดหมายหลายๆ ประการ เช่น การให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สอน ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ให้พัฒนาทักษะ และให้เกิดทัศนคติที่พึงปรารถนา จุดมุ่งหมายแต่ละประการจะบรรลุสำเร็จได้ ต้องอาศัยวิธีการสอนหรือกิจกรรมการสอนแต่ละแบบที่เหมาะสม ซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภท คือ กิจกรรมที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง และกิจกรรมที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (วิรัตน์ จุมปาแผ่, 2532:79-83)

กิจกรรมที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง

กิจกรรมประเภทนี้ครูจะเป็นผู้วางแผนงานและนำปฏิบัติ นักเรียนมีหน้าที่เพียงเข้าร่วมกิจกรรมและมีบทบาทตามที่ครูกำหนดให้ กิจกรรมชนิดนี้ที่นิยมใช้กันมาก ได้แก่

1. การบรรยายหรือปาฐกถา เป็นการสอนที่ผู้สอนจะถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของตนให้แก่ผู้เรียน โดยการบรรยายตามหัวข้อที่กำหนดไว้ในรายวิชานั้น ๆ แล้วให้ออกาสผู้เรียนซักถามหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้บ้างเมื่อมีเวลา

2. การสาธิต เป็นการแสดงวิธีการหรือกระบวนการที่ต้องการศึกษา เรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ผู้อื่นดู ผู้สอนเป็นผู้สาธิต บางโอกาสอาจให้นักเรียนที่เตรียมกันมาหรือวิทยากรพิเศษ เป็นผู้สาธิตแสดงตัวอย่างให้ผู้เรียนเห็น แล้วจึงให้ปฏิบัติตาม

กิจกรรมที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง ควรปรับให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยอาศัยเทคนิคบางประการ เช่น มีการซักถาม อภิปราย หรือร่วมแสดงในจังหวะที่เหมาะสม จะช่วยให้กิจกรรมนี้น่าสนใจ และมีความใกล้ชิดระหว่างครูกับนักเรียนมากขึ้น

กิจกรรมที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

กิจกรรมประเภทนี้เด็กนักเรียนจะเป็นผู้กระทำ มีบทบาทมากกว่าครู จัดโดยยึดความสนใจ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก จัดได้หลายรูปแบบ ดังนี้
(สุมิตร คุณานุกร, 2523: 137-146)

1. การฝึกปฏิบัติ ใช้กับการสอนที่มีจุดมุ่งหมายเน้นการพัฒนาทักษะ เช่น ภาษา ดนตรี ศิลปะ พละ ใช้วิธีฝึกซ้ำแล้วซ้ำอีก อาจเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มพร้อมๆ กันแล้วแต่กรณี
 2. การใช้ห้องทดลองและวิธีสืบสอบ ครูมอบหมายหรือกำหนดเรื่อง หัวข้อ หรือโครงการ ให้นักเรียนทำการทดลองในห้องปฏิบัติการ เริ่มจากการกำหนดโครงสร้างและวิธีการ พร้อมทั้งปฏิบัติตามด้วยตนเอง โดยยึดหลักและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งประกอบไปด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล การตั้งสมมติฐานการทดลอง และการสรุปผล ควรจัดเป็นกลุ่มเล็กๆ หรือรายบุคคล
 3. วิธีการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เป็นการสร้างและประดิษฐ์สิ่งต่างๆ เช่น รูปปั้น รูปภาพ ดนตรี ภาพถ่าย การแสดง การฟ้อนรำ การออกแบบ การแต่งบทประพันธ์ ทั้งร้อยแก้วร้อยกรอง ครูมีบทบาทในการจัดหาวัสดุสิ่งของที่เร้าให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ให้กำลังใจ และส่งเสริมให้นักเรียนใช้จินตนาการ
 4. การสอนโดยใช้บทบาทและสถานการณ์จำลอง ครูเป็นผู้กำหนดบทบาทและสถานการณ์จำลองขึ้น แล้วให้นักเรียนลงสวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ
- สรุปแล้ววิธีการสอนหมดที่กล่าวมา สามารถพัฒนานักเรียนในด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่เท่าเทียมกัน วิธีการสอนบางวิธีอาจเหมาะสมสำหรับความมุ่งหมายที่จะให้ความรู้ แต่ไม่เหมาะที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และวิธีสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ก็ไม่เหมาะสำหรับความมุ่งหมายที่จะพัฒนาทักษะ ดังนั้นครูจึงควรพิจารณาเลือกใช้วิธีการสอน ซึ่งอาจเป็นวิธีเดียวหรือหลายๆ วิธีผสมกันก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับความมุ่งหมาย เพื่อให้การสอนบังเกิดผลตามที่มุ่งหวังไว้

วิธีการสอนดนตรี

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2544: 119-120) กล่าวสรุป เทคนิควิธีสอนดนตรีที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในดนตรี ควรยึดหลักการสอนให้ผู้เรียนรู้จักเสียงก่อนสัญลักษณ์ เนื่องจากดนตรีเป็นเรื่องของเสียง หลักการสอนดนตรีที่สำคัญ มีดังนี้

1. วิธีการของหม่อมคุณหญิง บริพัตร เน้นทักษะการเคลื่อนไหวของร่างกายเป็นหลัก การเรียนรู้ดนตรีเกี่ยวข้องกับทักษะการเคลื่อนไหว การเรียนรู้เหล่านี้ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้สาระดนตรีควบคู่ไปด้วย
2. วิธีการของอรรณพ บรรจงศิลป์ เน้นการเรียนรู้สาระดนตรีโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการนี้ผู้เรียนได้เรียนรู้แนวคิดและทักษะดนตรีควบคู่กันไป
3. วิธีการของวิมลศรี อุประมัย นำหลักการเรียนรู้ภาษามาใช้ คือผู้เรียนจะฟังก่อน จากนั้นจึงร้องและเล่นดนตรี
4. วิธีการของดาลโครซ เน้นการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นหลัก โดยยึดหลักที่ว่า การเรียนรู้กับการเคลื่อนไหวร่างกายทำให้การเรียนรู้ดนตรีมีความหมายกับผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ดนตรีได้ถึงแก่น โดยเน้นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ควบคู่ไปด้วย
5. วิธีการของออร์ฟ เน้นการสำรวจเกี่ยวกับเสียง ซึ่งเกี่ยวพันไปถึงเรื่องการสำรวจที่กว้างรอบๆ ตัว โดยใช้การเคลื่อนไหว ผู้เรียนเรียนจากส่วนย่อยไปสู่ส่วนรวม ใช้การเล่นแบบไปสู่การสร้างสรรค์ โดยใช้เครื่องดนตรีออร์ฟในการเรียนการสอน
6. วิธีการของโคคาย เน้นการร้องเป็นหลัก โดยใช้วรรณคดีพื้นบ้านซึ่งถือว่าเป็นดนตรีในลักษณะภาษาแม่ของผู้เรียน มีการใช้สัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน มีลักษณะเป็นรูปธรรมซึ่งช่วยให้ผู้เรียนรับรู้ดนตรีในลักษณะของเสียงง่ายขึ้น
7. วิธีการแบบคอมพรีเฮนซีฟ มิวซิเชนซีฟ เน้นหลักการของการจัดประสบการณ์ทางดนตรี ในลักษณะของการผสมผสานกลมกลืนขององค์ประกอบของดนตรีเป็นสำคัญ โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นทั้งผู้ฟัง ผู้แสดง และผู้สร้างสรรค์ดนตรี

หลักทั่วไปในการสอนดนตรี

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2544: 97-98) ได้กล่าวถึงหลักทั่วไปในการสอนดนตรี ดังต่อไปนี้

1. สอนให้รู้จักเสียงก่อนสัญลักษณ์ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนการร้อง ก่อนเรียนเกี่ยวกับการเขียนโน้ต หรือชื่อของตัวโน้ต
2. ให้ผู้เรียนสังเกตและฟังเสียง ตลอดจนเลียนแบบเสียงต่างๆ ที่ได้ยิน เพื่อให้เห็นถึงความเหมือนความแตกต่างและผลที่เกิดจากเสียง ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วยตนเอง
3. สอนองค์ประกอบดนตรีทีละอย่าง ได้แก่ จังหวะ ทำนอง และลีลาของดนตรี โดยมีทั้งการสอนและการปฏิบัติควบคู่กันไป
4. ผู้เรียนควรปฏิบัติได้เป็นอย่างดีในแต่ละขั้นตอน ก่อนก้าวไปสู่การปฏิบัติที่ยากขึ้น

5. ควรใช้วิธีการอุปนัย (Induction) ในการสอน คือการให้ตัวอย่างฝึกปฏิบัติ แล้วค่อยสรุปเป็นหลักการหรือทฤษฎี
6. ให้ผู้เรียนมีโอกาสดิวิเคราะห์ และฝึกปฏิบัติในเรื่องคุณภาพของเสียง และประยุกต์สิ่งที่ได้รับกับดนตรี
7. การสอนซื้อตัวโน้ต ควรให้มีความสัมพันธ์กับบทเพลงที่ใช้ประกอบการเรียน

3.5 กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กประถมศึกษา

อรวรรณ บรรจงศิลป์ (2538: 73-83) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กเอาไว้ว่า ในการจัดกิจกรรมด้านการฟังเพลง การร้องเพลง การเล่นดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบดนตรี การสร้างสรรค์ทางดนตรี และการอ่านโน้ต จำเป็นต้องอาศัยทักษะและเทคนิคของครูผู้สอน เพื่อให้เด็กเกิดทักษะด้านต่างๆ ตามความมุ่งหมาย มีกระบวนการบางอย่างที่ครูอาจนำไปพิจารณาช่วยในการจัดกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการฟังเพลง

การฟังเพลง เป็นกิจกรรมที่สำคัญในการเรียนการสอน เด็กจำเป็นต้องมีการฝึกหัดการฟังเป็นอย่างดี เพื่อจะได้สามารถแยกได้ว่า การบรรเลงที่ได้ยินซึ่งอาจจะเป็นการแสดงสดหรือจากเทป จากแผ่นเสียง เป็นอย่างไร ครูจะต้องแนะนำเด็กว่าจะให้ฟังอะไร เพื่อเด็กจะได้ตั้งใจฟังสิ่งนั้น อันได้แก่ ทำนอง จังหวะ นันทลักษณ์ หรือเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลง เป็นต้น นักเรียนควรจะได้รับฟังเพลงหนึ่งหลายๆ ครั้งติดต่อกัน เพื่อความเข้าใจลึกซึ้งซึ่งเข้าถึงบทเพลง และมีพัฒนาการทางด้านการฟัง ควรให้เด็กได้รับฟังเป็นเพลงหลายๆ ประเภท ได้แก่ เพลงเด็ก เพลงมาตรฐาน และเพลงพื้นเมือง

2. การจัดกิจกรรมด้านการร้องเพลง

การสอนร้องเพลงต้องพยายามให้เด็กเกิดความสุขสนาน เข้าใจในเนื้อหาของเพลง และในขณะเดียวกันต้องพยายามไม่ให้เด็กร้องเพลงผิดเสียง ควรให้เด็กเห็นความสำคัญของอารมณ์และความรู้สึกของเพลงไปด้วย เพราะจะทำให้เด็กพอใจกับเพลงมากขึ้น มีลำดับขั้นดังนี้

1. ให้เด็กฟังเพลงก่อน โดยแนะนำให้ฟังอย่างตั้งใจ ครูควรแนะนำให้เด็กเข้าใจอารมณ์ความรู้สึก และความหมายของเพลง
2. ชี้แจงวิธีการร้อง คำร้อง ทำนอง หรือวรรคตอน อภิปรายโครงสร้างของเพลง เช่น วรรคตอน จังหวะ และระดับเสียงตามโน้ต

3. ให้เด็กร้องเพลงตั้งแต่ต้นจนจบ ถ้าเพลงยาวก็ร้องเพียงท่อนเดียว ถ้าเด็กร้องผิดครูไม่ควรบอกในขณะที่กำลังร้อง เพราะจะเป็นการชะงักไม่ให้เด็กกล้าแสดงออก พยายามให้เด็กร้องเพลงโดยใส่อารมณ์และความรู้สึกไปด้วย พร้อมกับความถูกต้องของระดับเสียงและด้านอื่นๆ

4. นำกิจกรรมต่างๆ เข้ามาร่วมเล่นในเพลงนั้น โดยอาจให้เด็กเล่นเครื่องประกอบจังหวะ มีกิจกรรมเข้าจังหวะ เป็นต้น

5. เมื่อเด็กสามารถร้องเพลงได้ถูกต้องแล้ว ครูควรเริ่มสอดแทรกการร้องประสานเสียง จุดประสงค์คือ ต้องการให้เด็กสามารถแยกเสียงต่างๆ ได้ในเวลาเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดประสบการณ์ในการร้องแต่ละเสียงง่ายขึ้น

3. การจัดกิจกรรมด้านการเล่นเครื่องดนตรี

สิ่งสำคัญในการเรียนดนตรีสำหรับชั้นประถมคือ การใช้เครื่องดนตรีต่างๆ กระบวนการสอนดนตรีเพื่อให้เด็กเกิดมโนทัศน์บางอย่างจะง่าย ถ้าพยายามให้เด็กมีประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม ครูควรจัดให้เด็กได้เล่นเครื่องดนตรีต่างๆ เพราะจะช่วยให้เด็กเข้าใจดียิ่งขึ้นเกี่ยวกับท่วงทำนอง จังหวะ ลีลาต่างๆ เครื่องดนตรีทุกชนิดในห้องเรียนควรมีคุณภาพดี เพราะเด็กจะได้ยินเสียงที่ไพเราะ และแสดงออกถึงความรู้สึกและอารมณ์ได้ดีกว่าเครื่องดนตรีที่ไม่มีคุณภาพ ครูควรให้โอกาสเด็กในการค้นพบเสียงต่างๆ จากเครื่องดนตรี และเครื่องเคาะจังหวะ

4. การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวร่างกาย

การให้เด็กได้มีการเคลื่อนไหวร่างกายให้เหมาะสมกับเพลง จะช่วยให้เด็กเข้าใจในบทเพลงนั้นๆ ได้ดีขึ้น และเด็กจะรู้สึกว่าการเรียนดนตรีไม่ใช่สิ่งที่น่าเบื่อหรือยากเลย กิจกรรมด้านการเคลื่อนไหวร่างกายบางครั้งอาจเป็นจุดสำคัญของการเรียน แต่บางครั้งอาจเป็นเพียงกิจกรรมประกอบเท่านั้น ถ้าจุดหมายของการเรียนเน้นด้านการฟัง ข้อเสนอแนะในการสอนมีดังนี้

1. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระเมื่อได้ฟังบทเพลง และเริ่มให้พื้นฐานการเคลื่อนไหวที่มีรูปแบบแน่นอนภายหลัง แต่ต้องให้เข้ากับจังหวะของเพลงเสมอ

2. แนะนำให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกาย โดยสนองตอบส่วนต่างๆ ของเพลง เช่น จังหวะ ทำนอง วรรคตอน การประสานเสียง เป็นต้น

5. การจัดกิจกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี

ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การรับรู้สิ่งต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว และนำมารวบรวมเป็นสิ่งใหม่ออกมา ทางด้านดนตรี หมายถึง จากการที่เด็กได้ร้องเพลง ได้ฟังเพลง ได้เคลื่อนไหวร่างกาย

ประกอบเพลง แล้วเด็กอาจคิดสิ่งใหม่ขึ้นมา ก็ถือว่าเด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ หรือการที่ครูให้เด็กมีโอกาสเลือกใช้เครื่องดนตรี หรือลองจัดแยกแยะทำนองออกมาใหม่ ก็ถือว่าเด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์แล้ว

เด็กเล็กๆ ส่วนใหญ่จะคิดสร้างเพลงได้ในขณะที่ร้องเล่น ครูควรช่วยส่งเสริมให้เด็กลองคิดสร้างเองบ่อยๆ เพลงเริ่มแรกที่เด็กคิดอาจง่ายและซ้ำซาก แต่ต่อๆ ไปก็จะพัฒนาให้ดีขึ้นได้ ข้อเสนอแนะในการช่วยให้เด็กคิดสร้างสรรค์ มีดังนี้

1. เลือบท่วงทำนองที่เด็กรู้จักนำมาแต่งทำนอง หรือให้เด็กๆ ในชั้นแต่งเนื้อเพลงขึ้นมาเอง แล้วอ่านเนื้อเพลง พร้อมทั้งอภิปรายความหมายของเพลงว่าแสดงออกถึงความรู้สึกอย่างไร
2. อ่านเนื้อเพลงซ้ำหลายๆ ครั้งเพื่อสร้างจังหวะที่เหมาะสมกับเพลง แล้วกำหนดบันไดเสียง และเสียงเริ่มต้น แล้วลองให้เด็กร้องเพลงที่แต่งได้ 1 วรรคก่อน

3. ปรับปรุงให้เหมาะสม แล้วแต่งต่อไปจนจบเพลง

6. การจัดกิจกรรมการอ่านโน้ต

ก่อนที่เด็กจะเริ่มต้นเรียนโน้ต จะต้องเข้าใจโน้ตทางดนตรีเบื้องต้นหลายๆ ด้าน อันได้แก่ การฟังเพลง การร้องเพลง การเคลื่อนไหวร่างกาย และการเล่นดนตรี ในการสอนโน้ต เด็กควรจะสามารถร้องตามเสียงที่เขาได้ยินได้ เคลื่อนไหวร่างกายตามเสียงที่ได้ยินได้

การอ่านโน้ตเป็นการระบวนการที่เด็กจะต้องแปลความหมายของโน้ตออกมา ทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านจังหวะ และด้านทำนอง ในการสอนอ่านโน้ตครูควรคำนึงถึงหลักบางประการ ดังนี้

1. สอนจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่นามธรรม เช่น พยายามนำสัญลักษณ์ทางดนตรีมาสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น เดิน-วิ่ง ยาว-สั้น ขึ้น-ลง และอื่นๆ
2. สอนจากสิ่งที่รู้ไปหาสิ่งที่ไม่รู้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์เดิมเป็นหลัก ไม่ใช่เริ่มโดยนำจังหวะ และแนวทำนองที่เป็นของใหม่มาสอน

3. โครงสร้างของเพลงเพื่อสำรวจจำนวนวรรค เปรียบเทียบแต่ละวรรคว่าต่างกันอย่างไร ศึกษาจังหวะ เพื่อดูว่าเพลงดำเนินไปอย่างไร ใช้จังหวะอะไร และศึกษาในเรื่องลักษณะตัวโน้ต สำรวจโน้ตเพื่อดูการเคลื่อนไหวของแนวทำนองว่าดำเนินอย่างไร รวมทั้งการสำรวจบันไดเสียง ว่าเพลงอยู่ในบันไดเสียงอะไร

4. สื่อและอุปกรณ์การสอน

สื่อและอุปกรณ์การสอน หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลางนำความรู้จากครู หรือจากแหล่งความรู้ไปสู่ผู้เรียน ซึ่งเป็นผลทำให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างง่ายดายและรวดเร็ว นักการศึกษาได้จำแนกเพื่อความเข้าใจง่ายไว้ 4 ประเภท ดังนี้

1. สื่อประเภทวัสดุ ทำหน้าที่เก็บความรู้ในลักษณะของภาพ เสียง และตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ แบ่งย่อยได้ 2 ลักษณะ คือ

1.1 วัสดุที่สามารถเสนอความรู้ได้ด้วยตัวของมันเอง โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ เข้ามาประกอบอีก เช่น ของจริง หุ่นจำลอง รูปภาพ แผนที่ แผนภูมิ ป้ายนิเทศ หนังสือเรียน ตำราและสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ เป็นต้น

1.2 วัสดุที่ต้องอาศัยเครื่องกลไกเข้าช่วยเป็นตัวนำเสนอความรู้ ได้แก่ फिल्मภาพยนตร์ แผ่นสไลด์ ม้วนเทปบันทึกภาพ ม้วนเทปบันทึกเสียง แผ่นเสียง แผ่นซีดี โปรแกรมคอมพิวเตอร์ รายการที่ออกอากาศทางวิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นต้น

2. สื่อประเภทเครื่องมือหรืออุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องบันทึกเสียงเครื่องรับส่งวิทยุโทรทัศน์ และเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3. สื่อประเภทกิจกรรมต่างๆ สื่อประเภทนี้จะไม่มีตัวตน ไม่ได้เป็นวัสดุอุปกรณ์ หรือสิ่งของที่สามารถจับต้องได้โดยตรง แต่เป็นลักษณะของการแสดงออกของท่าทางหรือการกระทำกิจกรรมต่างๆ โดยอาศัยสื่อและอุปกรณ์การสอนประเภทที่ 1 และประเภทที่ 2 ได้แก่ การสาธิต การทดลอง การแสดงละคร บทบาทสมมุติ การจัดนิทรรศการ และการไปศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

4. สื่อประเภทแหล่งวิทยาการ กิจกรรมการเรียนการสอน บางครั้งเราก็ไม่สามารถจัดอยู่แต่ภายในห้องเรียนได้ เนื่องจากสื่อบางอย่างครูไม่สามารถนำเข้าไปในห้องเรียนได้ ดังนั้น เมื่อเราไม่สามารถเคลื่อนย้ายหรือนำเข้ามาในห้องเรียนได้ เราก็ต้องออกไปหาสิ่งเหล่านั้น ตัวอย่างของสื่อประเภทนี้ คือ ภูเขา แม่น้ำ ทะเล พืชพันธุ์ ดินไม้ หรือสัตว์ที่มีขนาดใหญ่ ตลอดจนอาคารสถานที่ที่เป็นแหล่งของความรู้ เช่น วัด โบสถ์ ธนาคาร สถานที่ราชการ อนุสาวรีย์ เป็นต้น

ประโยชน์และคุณค่าของสื่อการเรียนมีดังนี้

1. ช่วยให้เด็กซึ่งมีประสบการณ์เดิมต่างกัน เข้าใจและเรียนรู้ได้ใกล้เคียงกัน มีความคิดรวบยอดเป็นอย่างเดียวกัน และมีมโนภาพเริ่มแรกอย่างถูกต้องสมบูรณ์
2. ช่วยเพิ่มทักษะการเรียนรู้ และเด็กได้รับประสบการณ์ตรง เป็นการสร้างแรงจูงใจ และเร้าความสนใจ ช่วยให้จำเรื่องราวต่างๆ ได้มากและนานวัน
3. ทำให้เด็กมีความสนใจและต้องการเรียนในเรื่องต่างๆ มากขึ้น เช่น การอ่าน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะการแก้ปัญหา ความซาบซึ้งในคุณค่า จินตนาการ เป็นต้น

การเลือกสื่อการเรียนการสอน

การเลือกสื่อการเรียนการสอน ต้องมีความเหมาะสมกับเนื้อหาของบทเรียน เหมาะกับผู้เรียน สถานที่ และเหมาะสมกับครูผู้สอนด้วย กล่าวคือ ครูผู้สอนจะต้องศึกษาวัตถุประสงค์ของบทเรียนให้ละเอียด จึงจะสามารถเลือกสื่อการเรียนได้อย่างเหมาะสมและตรงกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนในครั้งนั้นๆ และจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว การเลือกควรคำนึงถึงหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. สื่อนั้นตรงกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ตรงกับความต้องการ และสัมพันธ์กับประสบการณ์พื้นฐานของนักเรียน
2. มีความเหมาะสมกับระดับชั้น วัย ความสามารถของผู้เรียน มีขนาดพอเหมาะไม่เล็กหรือโตเกินไป และอยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมที่จะใช้งานได้ทันที
3. สื่อนั้นมีลักษณะแปลก เด่น น่าสนใจ และถ้าสื่อนั้นมีแสง สี เสียง และเคลื่อนไหวได้จะสามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ดีกว่าสื่อธรรมดา
4. สื่อที่ผู้เรียนมีส่วนช่วยหามา หรือมีส่วนช่วยในการจัดทำจะสร้างความภาคภูมิใจ และช่วยให้ผู้เรียนสนใจต่อเรื่องที่เรียนได้ดีกว่าปกติ
5. สื่อที่ใช้ง่าย ปลอดภัย ไม่ยุ่งยากหรือเกะกะ เก็บรักษาได้ง่าย และประหยัดค่าใช้จ่าย เวลา แรงงาน สถานที่ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์, 2528: 18-24)

สื่อการสอนดนตรี

สื่อการสอนดนตรีที่นิยมใช้ ได้แก่

1. บทเพลง เพลงเป็นสื่อที่ครูผู้สอนใช้อยู่เสมอ เช่น เพลงประกอบการร้อง เพลงประกอบการสอนฟัง เพลงประกอบการเคลื่อนไหว และเพลงประกอบการสอนอ่าน การเลือกเพลงประกอบการสอนต้องพิจารณาในเรื่อง ความยากง่ายของเพลง ความยาวของเพลง และประเภทของเพลง

2. แผนภูมิและแผนภาพ เป็นสิ่งที่จำเป็นกับการร้องโน้ต หรือการอ่านโน้ต นอกจากนี้ อาจเป็นแผนภูมิเกี่ยวกับเครื่องดนตรี หรือผู้ประพันธ์เพลง

3. เครื่องดนตรี เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากที่สุด ขาดเสียมิได้ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการ สอนวิชาดนตรีศึกษา มักเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ ควรเป็นเครื่องที่มีคุณภาพ และมีความ ทนทานพอสมควร

4. สื่อประเภทเสียง ได้แก่ สื่อประเภทวัสดุและอุปกรณ์เสียง ถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะ การสอนดนตรีทักษะ การฟังเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง

สื่อการสอนด้านดนตรีเป็นสื่อที่มีราคาค่อนข้างสูง และหายาก ในบางครั้งครูผู้สอนจึง ควรเรียนรู้การประยุกต์การใช้สื่อควบคู่ไปกับการเรียนการสอนด้วย เพราะพัฒนาการทางดนตรีที่ดี ไม่จำเป็นต้องสื่อที่มีคุณภาพดีและราคาสูงเกินไป

5. การวัดผลและประเมินผล

กระบวนการทางการศึกษาเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ให้เป็นไปใน แนวทางที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยหลักสำคัญพื้นฐานที่สัมพันธ์กัน 3 ประการ คือ วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ประสิทธิภาพการเรียนรู้ และการประเมินผล (สุภาพ วาดเขียน และอรพินธ์ โกชนดา, 2524: 1) จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ อย่างยิ่งที่จะทำให้ครู อาจารย์ทราบว่าตนกำลังจะทำอะไร และเพื่ออะไร จึงเป็นแนวทางในการ เลือกเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการจัดประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้นักเรียน และเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้แล้วจะต้องมีการประเมินผลการเรียนรู้นั้น ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ของการเรียนการสอน หากไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายก็จะมีปรับเปลี่ยนการจัดประสิทธิภาพการ เรียนรู้ใหม่ และประเมินผลอีก (บุญธรรม กิจปรีดาภิรัช, 2535: 2)

5.1 ความหมายและความสำคัญของการวัดผลและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผลการเรียน เป็นกระบวนการต่อเนื่องของกิจกรรมการเรียน การสอน ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ได้เพราะเป็นกระบวนการที่จะทำให้ทราบว่า หลักสูตรและ กิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนความพยายามต่างๆ ในอันที่จะส่งเสริมการเรียนการสอนให้ได้ ผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น ประสิทธิภาพสำเร็จมากน้อยเพียงใด และเพื่อเป็นแนวทางใน การหาวิธีการแก้ไขปรับปรุงต่อไป คำว่าการวัดผล และคำว่าการประเมินผล สองคำนี้มีความหมาย

ใกล้เคียงกัน ก่อให้เกิดความสับสนอยู่เสมอ จำเป็นต้องทำความเข้าใจกับความหมายของคำทั้งสองที่แตกต่างกันคือ

ความหมายของการวัดผล (Measurement)

นักการศึกษาหลายท่าน ให้ความหมายไว้ ดังนี้

บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์ (2523: 5) ให้ความหมายว่า การวัดผลเป็นกระบวนการที่กำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้กับสิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์อย่างมีกฎเกณฑ์ หรือเป็นการแปลงคุณลักษณะใดคุณลักษณะหนึ่งจากสิ่งที่วัดนั้น ให้เป็นปริมาณมาน้อย

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2535: 15) ให้ความหมายว่า การวัดเป็นกระบวนการเชิงปริมาณในการกำหนดค่าเป็นตัวเลข หรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายแทนคุณลักษณะของสิ่งที่วัด โดยอาศัยกฎเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

สุภาพ วาดเขียน และอรพินธ์ โกชนดา (2524: 3) กล่าวว่า การวัดผลเป็นกระบวนการที่กำหนดจำนวนตัวเลขให้กับวัตถุสิ่งของ หรือบุคคลตามความมุ่งหมายที่จะวัด สอบ และเปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างที่ปรากฏอยู่ในสิ่งที่วัดนั้นๆ

จากความหมายของนักวิชาการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การวัดผล หมายถึง การใช้กฎเกณฑ์ใดๆ กับสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือสิ่งของ เพื่อต้องการทราบปริมาณหรือคุณภาพ ของสิ่งนั้นๆ

ความหมายของการประเมินผล (Evaluation)

เป็นการกำหนดคุณค่าของคุณลักษณะต่างๆ ที่ได้มาจากการวัด นักวิชาการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์ (2523: 6) ได้สรุปว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการที่กระทำต่อจากการวัดผล แล้ววินิจฉัย ตัดสิน ลงสรุปคุณค่าที่ได้จากการวัดอย่างมีกฎเกณฑ์

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2535: 17) ได้สรุปว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างมีหลักเกณฑ์ เพื่อสรุปว่าสิ่งนั้น ดี – เลว ปานใด

เขาวดี วิบูลย์ศรี (2528: 1) ให้ความหมายว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการอย่าง มีระบบ ที่นำมาใช้ต่อเนื่องจากการทดสอบและการวัดผล

จากนิยามที่กล่าวมาทั้งหมด พอสรุปความหมายของการประเมินผลได้คือ เป็นการตัดสินคุณค่าของสิ่งใดๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือสิ่งของ จากกฎเกณฑ์ที่ได้จากการวัดผล

ความหมายของ “การวัดผล” และ “ประเมินผล” ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่ามีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนคือ การวัดผล เป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้จากการเรียน กับมาตรฐานอันหนึ่งที่ยึดถืออยู่ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปธรรม คือจะแสดงผลของการวัดออกมาเป็นตัวเลข เพื่อแสดงว่านักเรียนมีความรู้ หรือได้คะแนนมากน้อยเพียงใดจากที่ได้เรียนมาแล้ว ส่วนการประเมินผล เป็นการกำหนดค่าหรือราคาจากคะแนนจากการวัดผล เช่น เก่งหรือไม่เก่ง ดีหรือไม่ดี

ความสำคัญและประโยชน์ของการวัดผลและประเมินผล

การวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน มิได้เน้นการสอบไล่ปลายปีเป็นสำคัญ แต่ต้องการให้ผู้สอนประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนตลอดปี นั่นคือ ต้องการประเมินผล การเรียนเพื่อให้รู้ว่าผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีวินัย และนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่เพียงใด มากกว่าการสามารถตอบคำถามได้ และในการที่พยายามให้ผู้สอนเป็นผู้สอบเองก็เพื่อให้ผู้สอนเห็นว่า ไม่จำเป็นต้องสอนเพื่อสอบ แต่จะสอนให้เรียนในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนในสังคมนั้น ๆ (กรมวิชาการ, 2532: 13) นักวิชาศึกษา หลายท่าน ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการวัดผลและประเมินผลไว้ดังนี้

บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ (2523: 6) ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการวัด และประเมินผล สรุปได้คือ เพื่อคัดเลือก เพื่อจำแนกประเภท เพื่อวินิจฉัย เพื่อประเมินพัฒนาการ เพื่อพยากรณ์ เพื่อจูงใจการเรียน เพื่อประเมินค่าวิธีการ และเพื่อรักษามาตรฐาน

บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ (2535: 32) ได้กล่าวสรุปได้คือ เพื่อการจัดตำแหน่ง เพื่อ การวินิจฉัย เพื่อการเปรียบเทียบ เพื่อการพยากรณ์ เพื่อเป็นผลป้อนกลับ เพื่อเป็นการเรียนรู้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และเอนกกุล กริแสง (2519: 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการวัดผลและประเมินผลสรุปได้คือ เพื่อเป็นแนวทางในการตรวจสอบประสิทธิภาพ และปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงความเจริญก้าวหน้าหาจุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียน เป็นเครื่องกระตุ้นให้นักเรียนสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้อง เป็นเครื่องช่วยในการจัด ประสพการณ์การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นเครื่องแสดงว่าการเรียนการสอน ได้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ ตลอดจนเป็นเครื่องวัดความเจริญงอกงามของผู้เรียน

สุภาพ วาดเขียน และอรพินธ์ โกชนดา (2524: 9) ได้สรุปไว้ว่า เป็นการเปรียบเทียบ วิเคราะห์ วินิจฉัย และพยากรณ์ค่าสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา ทั้งในด้านการวางแผน นโยบาย การจัดการ การบริหาร การใช้ และการปรับปรุงหลักสูตร วัดอัตราความเจริญงอกงามและคุณค่าแห่ง พัฒนาการของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

จากทั้งหมดที่กล่าวมา พอจะสรุปถึงความสำคัญและประโยชน์ของการวัดผลและประเมินผล ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องได้ดังนี้

1. นักเรียน ได้รู้จุดเด่น – ค้อย เก่ง – อ่อนของตัวเอง อันเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสร้างกระบวนการเรียนที่ถูกต้อง เช่น ในเรื่องของการค้นคว้าทำความเข้าใจ การบันทึกย่อ การจัดระเบียบความคิด การค้นพบตัวเองไม่ว่าจะเป็นในเรื่องความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนในระดับต่อไป
2. ผู้ปกครอง ได้ทราบถึงความสามารถและศักยภาพของบุตรหลานว่า เก่ง – อ่อน มีความถนัดและสนใจในเรื่องใด อันเป็นแนวทางที่จะส่งเสริมทั้งในเรื่องการเรียนและประกอบอาชีพในอนาคตต่อไป
3. ครูผู้สอน ได้ทราบถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียนที่ตัวเองสอน นักเรียนรู้หรือไม่รู้อะไรบ้าง ตลอดจนการตรวจสอบประสิทธิภาพหาข้อบกพร่องของวิธีการสอนเพื่อปรับปรุงโปรแกรมการสอนต่อไป
4. ผู้บริหารและสถานศึกษา ได้ประโยชน์ในเรื่องของการคัดนักเรียนเข้าเรียน จัดลำดับห้องเรียน การรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ ตลอดจนได้ทราบถึงสภาพปัญหาและความเป็นจริงของการเรียนการสอน ว่าสอดคล้องกับปรัชญาและหลักสูตร ตลอดจนความต้องการของสังคมมากน้อยเพียงใด อันเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงและส่งเสริมตามความเหมาะสมต่อไป

5.2 การวัดผลและประเมินผลการเรียนโรงเรียนประถมศึกษา

กรมวิชาการ (2536: 11-41) กล่าวถึงหลักการประเมินผลการเรียนระดับประถมศึกษาว่า ให้โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผล ตัดสิน และอนุมัติผลการเรียนทุกชั้น ให้มีการประเมินผลการเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและตัดสินผลการเรียน และให้มีการตรวจสอบมาตรฐานของโรงเรียนต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ โดยมีจุดประสงค์ คือ เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอน และเพื่อนำผลการประเมินไปตัดสินผลการเรียน การประเมินผลการเรียนมี 3 ลักษณะ คือ

1. ประเมินผลก่อนเรียน เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียน
2. ประเมินผลระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบพัฒนาการของนักเรียน ตามจุดประสงค์การเรียนรู้
3. ประเมินผลภายหลังการเรียน เพื่อตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ตอนปลายภาคหรือปลายปี

ข้อควรระวัง การประเมินผลการเรียนแต่ละประเภทมีจุดประสงค์ไม่เหมือนกัน ต้องดำเนินการแยกจากกันเป็นอิสระ จะนำผลการประเมินมาใช้ทดแทนกันไม่ได้

การประเมินผลการเรียนมีวิธีการดังนี้

1. การสังเกต
2. การสัมภาษณ์
3. ตรวจสอบผลงาน
4. การทดสอบ
5. ประเมินตนเอง

เครื่องมือสำหรับใช้ประเมินผลการเรียน ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสำรวจรายการ มาตรฐานจัดอันดับคุณภาพ แบบวัดทัศนคติ มาตรฐานวัดทางผลงาน ระเบียบสะสม เป็นต้น

การประเมินผลการเรียนจะต้องมุ่งประเมินพัฒนาการทางการเรียนของนักเรียน 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

1. ด้านพุทธิพิสัย มุ่งวัดสมรรถภาพหรือความสามารถของนักเรียน ในด้านการใช้ความคิด พัฒนาการด้านความคิดมี 6 ชั้น คือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า
2. ด้านจิตพิสัย มุ่งวัดพฤติกรรมเกี่ยวกับอารมณ์หรือความรู้สึกเกี่ยวกับจริยธรรม คุณธรรม ค่านิยมต่าง ๆ ของนักเรียน พัฒนาการทางด้านจิตพิสัยมี 5 ชั้น คือ การรับรู้ การตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดระบบ และการสร้างนิสัย
3. ด้านทักษะพิสัย มุ่งวัดความสามารถนักเรียนในการปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ พัฒนาการทางด้านทักษะพิสัยสรุปได้ 5 ชั้น คือ การรับรู้รูปแบบ การปฏิบัติงานตามแบบ การปฏิบัติงานด้วยตนเอง การปฏิบัติอย่างชำนาญ และการปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์

5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลวิชาดนตรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลวิชาดนตรี มีหลายชนิดขึ้นอยู่กับพฤติกรรมที่ต้องการวัดในด้านใดบ้าง สามารถแยกได้ดังนี้

1. เครื่องมือวัดผลและประเมินผลด้านพุทธิพิสัย
2. เครื่องมือวัดผลและประเมินผลด้านจิตพิสัย
3. เครื่องมือวัดผลและประเมินผลด้านทักษะพิสัย

เครื่องมือวัดผลและประเมินผลด้านพุทธิพิสัย

เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมด้านความคิด ความสามารถ และสติปัญญา ได้แก่ ความรู้-ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ที่ใช้กันส่วนใหญ่ได้แก่ แบบทดสอบ มีหลายประเภทคือ

1. ประเภทตามสิ่งที่ต้องการวัด ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดความถนัด
2. ประเภทตามรูปแบบของคำถามและวิธีตอบคำถาม ได้แก่ แบบทดสอบอัตนัย และแบบทดสอบแบบปรนัย
3. ประเภทของการนำผลการวัดไปประเมิน ได้แก่ แบบอิงเกณฑ์ และแบบอิงกลุ่ม

เครื่องมือวัดผลและประเมินผลด้านจิตพิสัย

เป็นคุณลักษณะที่วัดผลและประเมินผลได้ยากเพราะไม่ใช่เรื่อง ถูก-ผิด แต่เป็นเรื่องของอารมณ์ความรู้สึก ที่นิยมใช้กันมาก มีดังนี้

1. แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกมา ถูก-ผิด ใช่-ไม่ใช่ กระทำ-ไม่กระทำ และต้องตรวจสอบลำดับก่อน-หลัง เพื่อจะได้มองเห็นภาพรวมของการปฏิบัติ
2. แบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) เป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินค่าคุณภาพลักษณะต่างๆ เพื่อประมาณค่าพฤติกรรม และผลงานของนักเรียน ได้แก่ มาตราประมาณค่าแบบตัวเลข มาตราประมาณค่าแบบกราฟ และมาตราประมาณค่าแบบพรรณนา
3. แบบระเบียบเหตุการณ์ (Anecdotal Record) เป็นการวัดโดยการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนตามข้อเท็จจริงโดยการบรรยาย

เครื่องมือวัดผลและประเมินผลด้านทักษะพิสัย

เป็นการวัดความสามารถในการปฏิบัติงานหรือการแสดงออกของผู้เรียน ที่นิยมใช้กันมาก มีดังนี้

1. เครื่องมือประเภทที่เป็นการสอบ ได้แก่ แบบสอบข้อเขียน แบบสอบปากเปล่า และแบบสอบภาคปฏิบัติ การตรวจผลงานภาคปฏิบัติ ควรตรวจให้คะแนนทั้ง 2 ด้าน คือ วิธีปฏิบัติ และผลการปฏิบัติ
2. เครื่องมือที่ไม่ใช่การทดสอบ ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราประมาณค่า และแบบระเบียบเหตุการณ์

5.4 การวัดผลและประเมินผลแบบอื่นๆ

การวัดผลและประเมินผลด้วยรูบริก (Rubric)

ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ (2545: 66-71, 38-44) ได้กล่าวถึงการวัดผลประเมินผลด้วยรูบริก ว่า รูบริก เป็นเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการประเมินตนเอง มีลักษณะพิเศษคือมีการกำหนดระดับช่วงชั้น (Scale) และคะแนนความสามารถในแต่ละช่วงชั้น พร้อมคำอธิบายถึงคุณลักษณะของความสามารถที่แตกต่างกันไปตามแต่ละช่วงชั้น โดยผู้ที่ประเมินตนเองสามารถอ่านคำอธิบายในแต่ละช่วงชั้น และสามารถนำมาประเมินตนเองว่ามีความสามารถในระดับใด ควรได้รับคะแนนเท่าใด

องค์ประกอบของรูบริก

1. ช่วงชั้นของความสามารถ (Scale) หมายถึง การกำหนดช่วงชั้นความสามารถเพื่อใช้ในการวัดและประเมินค่าความสามารถ ซึ่งนิยมกำหนดไว้เป็นคะแนน ตัวเลข เกรด หรือคำพรรณาจากระดับความสามารถสูงสุดไปต่ำสุด
2. คำอธิบาย (Description) รูบริกต้องมีคำอธิบายหรือดัชนีชี้วัดในแต่ละช่วงชั้นของความสามารถ ว่าในแต่ละช่วงชั้นต้องมีความสามารถแบบใด มีคุณลักษณะ มีคุณภาพแบบใด
3. มีการกำหนดสาระ ทักษะ หรือสิ่งที่ต้องการวัดผลและประเมินผล อะไรคือสิ่งที่นักเรียนควรรู้และสามารถทำได้ (Able to know and able to do)

ประเภทและชนิดของรูบริก

1. รูบริกวัดองค์ความรู้แบบภาพรวม (Holistic) เป็นการวัดแบบกว้างๆ ครอบคลุมเนื้อหา
2. รูบริกแบบวัดเฉพาะเจาะจง (Analytic) เป็นการวัดที่กำหนดลงไปถึงความสามารถ ความรู้ ทักษะ ด้านใดด้านหนึ่ง

กระบวนการสร้างและพัฒนารูบริก

1. สรุปสิ่งที่ต้องการจะวัดผลและประเมินผล
2. เขียนตัวอย่างของความสามารถจากแบบที่ดีที่สุดไปถึงแบบด้อยที่สุด
3. พิจารณาแบ่งระดับช่วงชั้น
4. เขียนความสามารถในแต่ละช่วงชั้น

การประเมินผลแบบกระบวนการ

การประเมินผลแบบกระบวนการ ช่วยทำให้ครูสามารถตรวจสอบได้ว่า นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ ตามที่ตั้งไว้หรือไม่ และที่สำคัญที่สุดคือ นักเรียนสามารถนำเอา

ความรู้ ทักษะนั้นไปใช้ได้อย่างไร ทำให้ครูสามารถประเมินค่าความสามารถอันแท้จริงของผู้เรียนได้ถูกต้อง การประเมินผลด้วยกระบวนการมีหลายรูปแบบ มี 3 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นสำรวจตนเอง เพื่อหาข้อดี ข้อบกพร่องของตนเอง ครูอาจให้นักเรียนทำแบบเดี่ยวและแบบกลุ่มก็ได้

2. ขั้นหาวิธีการแก้ไข เป็นการแก้ไขที่นักเรียนต้องคิดเชิงวิเคราะห์ว่าจะแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการอย่างไร

3. ขั้นสรุปผลคือ ขั้นที่นักเรียนสรุปการแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวว่าได้ผลเช่นไร อะไรที่ประสบผลสำเร็จ อะไรที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ และที่ไม่ประสบผลสำเร็จเกิดจากปัจจัยใด

การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolios)

แฟ้มสะสมงาน หมายถึง การสะสมงานอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงถึงผลงาน ความก้าวหน้า และสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน การรวบรวมงานต้องครอบคลุมถึงการทำงานที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหา เกณฑ์การคัดเลือก และเกณฑ์การตัดสินให้ระดับคะแนน

การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน เป็นแนวทางการประเมินผลแบบใหม่ เป็นการประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ลดบทบาทของการสอบ แต่อาศัยการสังเกต เก็บรวบรวมข้อมูลที่ครู และผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องตลอดภาคเรียน ต่อจากนั้นจึงนำผลการสังเกตผลงานที่ผู้เรียนเก็บสะสมไว้ตลอดภาคเรียนไปใช้ในการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน (Formative Evaluation) หรือการประเมินผลรวม (Summative Evaluation) หรือเพื่อตัดสินผลการเรียน

ลักษณะของแฟ้มสะสมงาน

แฟ้มสะสมงานมีลักษณะหลายรูปแบบ ดังนี้

1. เป็นการสะสมงานที่สำคัญของนักเรียนแต่ละคน โดยครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (Goals) ว่ามีสิ่งใดบ้างที่จะบรรจุในแฟ้มสะสมงานของนักเรียน

2. เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นผลงานเป็นสำคัญ ในแฟ้มสะสมงานจะมีผลงานที่เป็นตัวอย่างงานของนักเรียน

3. นักเรียนมีโอกาสเสนอตัวอย่างผลงานที่ดีที่สุด ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้จุดแข็งของนักเรียน

4. เอื้อต่อการสื่อสารผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนต่อบุคคลอื่น นักเรียนสามารถใช้แฟ้มสะสมงานแสดงต่อบุคคลอื่นได้ว่าตนได้บรรลุผลสัมฤทธิ์อะไร

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กาญจนา สุภารี (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการสร้างข้อสอบวัดความสามารถทางพุทธิพิสัยของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต (ดนตรี) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการสร้างข้อสอบวัดความสามารถทางพุทธิพิสัยของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต (ดนตรี) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลาง
2. อาจารย์ศิลปะกับชีวิต (ดนตรี) ที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาการสร้างข้อสอบวัดความสามารถทางพุทธิพิสัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. อาจารย์ศิลปะกับชีวิต (ดนตรี) ที่มีวุฒิกับไม่มีวุฒิทางดนตรี มีปัญหาการสร้างข้อสอบวัดความสามารถทางพุทธิพิสัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. อาจารย์ศิลปะกับชีวิต (ดนตรี) ที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน มีปัญหาการสร้างข้อสอบวัดความสามารถทางพุทธิพิสัยไม่แตกต่างกัน

เกสร สิงห์ชนะ (2536: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ศึกษาสภาพและปัญหาในด้านการแปลงหลักสูตรสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อม เพื่อการใช้หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยสรุปว่า

1. ด้านการแปลงหลักสูตรสู่การสอน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้เตรียมการก่อนใช้หลักสูตร โดยส่งครูเข้าอบรมและจัดทำแผนการสอนล่วงหน้า ผู้บริหารโรงเรียนประสบปัญหาปานกลางในการดำเนินโครงการพัฒนาการใช้หลักสูตร ส่วนครูผู้สอนประสบปัญหาปานกลาง ในการวางแผนปรับปรุงหลักสูตร และการเตรียมการจัดทำเครื่องมือวัดจุดประสงค์การเรียนรู้
2. ด้านการจัดปัจจัยสภาพแวดล้อมเพื่อการใช้หลักสูตร ผู้บริหารส่วนใหญ่จัดครูเข้าสอนตามดุลพินิจของตนเอง และได้เตรียมเอกสารและสื่อประกอบการสอน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยให้จัดนิทรรศการ การแสดงผลงาน และประกวดความสามารถของนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนประสบปัญหาปานกลาง ในการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ ส่วนครูผู้สอนประสบปัญหาปานกลาง ในการได้รับสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การสอน

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีการวางแผนงานตลอดปี ส่งเสริมและสนับสนุนในการเตรียมการสอน ให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดกิจกรรม และจัดวัสดุ อุปกรณ์ไว้สำหรับผลิตสื่อ ให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล ในระดับกลุ่มโรงเรียน ครูส่วนใหญ่ได้เตรียมการสอน และจัดทำเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ขึ้นเอง เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลมากที่สุดคือ แบบทดสอบ การสอนซ่อมเสริมได้สอนเสริมนักเรียนที่มีทักษะพิเศษมากที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีปัญหาสอดคล้องกันในระดับปานกลาง ในเรื่องการจัดหาสื่อและอุปกรณ์การสอน ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และการวัดและประเมินผล

จิระศักดิ์ ย่านกลาง (2542: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง เปรียบเทียบสถานภาพ การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เขตเทศบาลตำบลนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ กับ โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ใช้หลักสูตรดนตรีที่สร้างเอง ส่วนโรงเรียนประถมศึกษาในเขตเทศบาลตำบลนางรอง ใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ครูผู้สอนวิชาดนตรีไม่มีวุฒิทางดนตรี ส่งผลให้ไม่สามารถเขียนแผนการสอนและเตรียมการสอนได้ จึงใช้บทเรียนสำเร็จรูปและเลือกหัวข้อที่ตนเองสอนได้เท่านั้น มีชั่วโมงการสอน 25 ชั่วโมง / สัปดาห์ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพทางการสอนดนตรีตามที่ต้องการได้ ส่วนโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครพบว่า ครูมีวุฒิทางการศึกษาด้านดนตรีโดยตรง สามารถทำแผนการสอนและเตรียมการสอนได้ดี มีชั่วโมงทำการสอนประมาณ 14 - 18 ชั่วโมง / สัปดาห์ ทำให้ประสบผลสำเร็จในการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียน

ทัศไนย อายุเจริญ (2534: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนดนตรีไทย ในด้านเป้าหมาย นโยบาย การส่งเสริมและสนับสนุนของผู้บริหาร การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนของครู ในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีการกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยเป็นพิเศษ คือมุ่งให้นักเรียนมีความรู้ มีทักษะทางดนตรี และมีเจตคติที่ดีต่อดนตรีไทย โดยจัดครูเข้าสอนตามความสามารถและประสบการณ์ทางดนตรีไทยของครู ตลอดจนส่งเสริมนักเรียนที่มีการแสดงผลงานทางดนตรีไทย

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า ครูที่สอนดนตรีไทยในเวลาเรียน ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านการเตรียมการสอน จัดสอนโดยการสาธิตและการฝึกปฏิบัติ สื่อการสอนที่ใช้มากที่สุดคือ เครื่องบันทึกเสียง และการประเมินผลโดยให้นักเรียนปฏิบัติเป็นกลุ่ม ส่วนครูที่สอนนอกเวลาเรียน ส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนเป็นรายบุคคล และมีการตั้งเกณฑ์ประเมินผลการเรียนเครื่องดนตรีไทย

3. สิ่งที่ผู้บริหารและครูเห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุดคือ การขาดครูที่มีความรู้ความสามารถทางดนตรีไทยโดยเฉพาะ ขาดแคลนเครื่องดนตรีไทย และขาดงบประมาณสนับสนุน

4. นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อประสบการณ์ที่ได้รับ จากการเรียนการสอนดนตรีไทยของครู ในระดับมาก ทุกประสบการณ์

นิตยา พุ่มแสงทอง (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นและความคาดหวังของครูสอนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นและความคาดหวังของครูสอนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญกรุงเทพมหานคร ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านการวัดผลและประเมินผล ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นและความคาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง ด้านอาคารสถานที่ ด้านการสนับสนุนของโรงเรียนและครู-อาจารย์ ด้านผู้ปกครองและชุมชน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นและความหวังอยู่ในระดับสูง

2. ความคิดเห็นและความคาดหวังของครูสอนดนตรีเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค พบว่า ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านตัวผู้เรียน ด้านอาคารสถานที่ ด้านผู้ปกครองและชุมชน ส่วนใหญ่ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการสนับสนุนของโรงเรียน และครู-อาจารย์ มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับสูง

3. ครูสอนดนตรีควรจะร่วมกันสนับสนุนให้ภาครัฐบาล หรือผู้ร่างหลักสูตรได้ตระหนักถึงการพัฒนาหลักสูตรที่มีบูรณาการรวมหน่วยระหว่าง ภาควิทยุทธศาสตร์และภาคปฏิบัติ ของนักเรียนและครูสอนดนตรี ทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

สุเมธ สุรินทร์ (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยสภาพการเรียนการสอนวิชาดนตรีในอำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนประถมศึกษาเขตตำบลบางพลวง ในด้านต่างๆ มีปัญหา ซึ่งเกิดจากแนวคิดหรือนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหา 2 ระยะ คือ

1. แนวทางแก้ไขปัญหาระยะสั้น ควรกำหนดรายการครุภัณฑ์เครื่องดนตรีและสื่อการสอนวิชาดนตรีไว้ในรายการจัดซื้อวัสดุการศึกษา วัสดุสื่อการสอน เปิดสอนตามศักยภาพจำนวนครูจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการสอนวิชาดนตรี จัดอบรมการเรียนรู้การสอนวิชาดนตรีในหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และควรจัดตั้งชมรมครูผู้สอนวิชาดนตรี

2. แนวทางแก้ไขปัญหาระยะยาว ควรเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการสอนวิชาดนตรีเพื่อความสนุกสนาน มาเป็นการสอนวิชาดนตรีเพื่อพัฒนาสติปัญญา สอนเนื้อหาสาระทางดนตรี เปิดสอบบรรจุครูที่จบวิชาเอกดนตรี กำหนดนโยบายในการซื้อครุภัณฑ์เครื่องดนตรี และสื่อการสอนตามหลักสูตรให้ชัดเจนและต่อเนื่อง กำหนดให้วิชาดนตรีศึกษาเป็นสาขาวิชาที่ขาดแคลน

สุรสิทธิ์ ปิ่นละ (2536: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยดนตรี-นาฏศิลป์ ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านหลักสูตรมีปัญหา ในเรื่องครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรวิชาดนตรี-นาฏศิลป์
2. ด้านเนื้อหามีปัญหาในระดับมาก เนื่องจากครูผู้สอนไม่ได้เรียนจบดนตรี หรือ นาฏศิลป์
3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนมีปัญหาในระดับกลาง ในเรื่องนักเรียนไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน สภาพห้องเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บางกิจกรรมส่งเสียงรบกวนห้องข้างเคียง ครูไม่มีทักษะในการสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ครูไม่มีเทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. ด้านสื่อการเรียนมีปัญหาในระดับมาก เนื่องจากทางราชการจัดสรรงบประมาณให้ไม่เพียงพอ
5. ด้านการวัดผลประเมินผลมีปัญหาในระดับปานกลาง

อุษณีย์ จันทรวัดอักษร (2533: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมดนตรี สำหรับนักเรียนอนุบาลใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่มีเป้าหมายและนโยบาย ในการปรับแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล ในด้านการจัดกิจกรรมดนตรี ให้เหมาะสมตามหลักการเรียนการสอนดนตรีในระดับปฐมวัย สาเหตุเพราะไม่ได้จัดกิจกรรมดนตรีเป็นรายวิชา และขาดบุคลากรทางการสอนดนตรี ครูอนุบาลไม่เคยรับการอบรมเกี่ยวกับการสอนดนตรี

2. ด้านลักษณะการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้สอนเนื้อหาและทักษะดนตรีโดยตรง แต่จัดกิจกรรมดนตรีเพื่อสาระอื่น ๆ เช่น ใช้เพลงในการสอนโดยบูรณาการร่วมกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ ไม่มีการทดสอบความรู้ความเข้าใจในด้านทักษะดนตรี และไม่มีการบันทึกพัฒนาการการเรียนรู้ทางดนตรี

3. สิ่งที่ผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นว่าเป็นปัญหามากคือ ขาดการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ อุปกรณ์การสอนทางดนตรีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน บุคลากรไม่มีวุฒิทางดนตรีและขาดความรู้ทางปรัชญาดนตรีในระดับอนุบาล

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน พอจะสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาไม่มีความต่อเนื่องสัมพันธ์กัน และไม่มียุทธศาสตร์เฉพาะมีแต่วัตถุประสงค์ทั่วไป
2. ควรเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการสอนวิชาดนตรีเพื่อความสนุกสนาน มาเป็นการสอนวิชาดนตรีเพื่อพัฒนาสติปัญญา สอนเนื้อหาสาระทางดนตรี
3. ครูไม่สอนเนื้อหาสาระและทักษะกระบวนการโดยตรง แต่จัดกิจกรรมดนตรีเพื่อสาระอื่นๆ
4. ครูผู้สอนมีปัญหาการวางแผนปรับปรุงหลักสูตรและการเตรียมการ การจัดทำเรื่องมีวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การได้รับสื่อและอุปกรณ์การสอน
5. ครูมีวุฒิทางการศึกษาด้านดนตรีโดยตรง สามารถทำแผนการสอน เตรียมการสอน และสามารถวัดผลและประเมินผลได้ดี
- 6.. ขาดครูที่มีความรู้เฉพาะด้าน ขาดการนิเทศจากศึกษานิเทศก์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2545 การวิจัยดำเนินการตามลำดับขั้น ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. เกณฑ์การกำหนดคะแนนและการตรวจนับคะแนน
6. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. วิธีจัดการกับข้อมูล
8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2545 จำนวน 558 คน จาก 558 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 136 คน ได้จาก

1.2.1 สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวุฒิทางดนตรี จำนวน 31 คน

1.2.2 การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี จำนวน 105 คน โดยคิดจากร้อยละ 15 ของกลุ่มประชากร (บุญชม ศรีสะอาด, 2532: 38)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีลักษณะของคำถาม 2 ลักษณะคือ แบบสำรวจรายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล

ตารางที่ 1 ตารางแสดงแนวทางข้อคำถามเกี่ยวกับความพร้อมของครูในการจัดการเรียนการสอนด้านต่างๆ

รายการ	จำนวนข้อ	ร้อยละ
1. ด้านหลักสูตร	17	28.33
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	22	36.67
3. ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน	11	18.33
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล	10	16.67
รวม	60	100

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีวิธีการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตร เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย บทความ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

3.2 เรียบเรียงข้อมูล และนำมาวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญ แล้วนำมาสร้างแบบสอบถาม

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไข

4. การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้านความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ รศ.ดร.สุกรี เจริญสุข, รศ.ณรงค์ชัย ปิฎกวิทย์, ผศ.อนรรฆ จรรย์ยานนท์, ดร.วิภา คงากุล และรศ.ดร.ศุภวรัญญ์ พลายน้อย พิจารณา ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความครอบคลุมของคำถาม และความชัดเจนเหมาะสมของการใช้ ภาษา พร้อมข้อเสนอแนะอื่นๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแบบสอบถามให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

4.2 หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลอง ใช้ (Try out) กับครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร จำนวน 20 คน (โรงเรียนละ 1 คน) แล้ว วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบอัลฟา (α -Coefficient) ได้ค่า ความเชื่อมั่นโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน 0.97 แล้วจึงนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

5. เกณฑ์การกำหนดคะแนนและการตรวจนับคะแนน

5.1 แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งข้อคำถามเป็น 2 ตอน ซึ่งใช้เกณฑ์การกำหนด คะแนนและการตรวจนับคะแนนเฉพาะตอนที่ 2 ใช้มาตราประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวนข้อคำถาม 60 ข้อ กำหนดการประมาณค่าเป็นระดับคะแนนตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงกำหนดการประมาณค่าเป็นระดับคะแนน

ระดับความพร้อม	คะแนน
พร้อมมาก	3
พร้อมปานกลาง	2
พร้อมน้อย	1
ไม่พร้อม	0

5.2 นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เมื่อได้ค่าเฉลี่ยแล้วนำมาเปรียบเทียบกับอันดับ โดยใช้เกณฑ์ของชาว แพร์ตกุล (2526: 9)

$$\frac{\text{ค่าคะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับชั้น}} = \frac{3 - 0}{4} = 0.75$$

ได้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.26 – 3.00	หมายความว่า	มีความพร้อมระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.51 – 2.25	หมายความว่า	มีความพร้อมระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	0.76 – 1.50	หมายความว่า	มีความพร้อมระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	0 – 0.75	หมายความว่า	ไม่มีความพร้อม

6. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

6.1 ขอนหนังสือจากวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ และผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อแจ้งให้ทราบวัตถุประสงค์ และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

6.2 ส่งแบบสอบถามไปยังครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ให้ช่วยตอบแบบสอบถาม และส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ ในกรณีที่โรงเรียนใดผู้วิจัยสามารถเก็บ รวบรวมด้วยตนเองได้ ก็จะเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

7. วิธีจัดการกับข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม แล้วแยกวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS 11.0 for Windows ดังนี้

7.1 นำแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

7.2 นำแบบสอบถามตอนที่ 2 ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครู ทั้ง 4 ด้าน มาหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

7.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความพร้อมของครูที่มีวุฒิทางดนตรี กับครูที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยใช้ค่า t-test

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

8.1 จำนวนและร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

8.2 ค่าเฉลี่ย (Means) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่ออธิบายระดับความพร้อมของกลุ่มตัวอย่าง

8.3 เปรียบเทียบความพร้อมของครูที่มีวุฒิทางดนตรี กับครูที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยใช้ค่า t-test

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครูผู้สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 102 ชุด จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 136 ชุด คิดเป็นร้อยละ 75.00 ผู้วิจัยได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ทางสถิติในการแปลความหมาย ดังนี้

N	หมายถึง	จำนวนประชากร
$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา เหตุผลที่สอนวิชาดนตรี และการเข้ารับอบรมสัมมนาทางด้านดนตรี

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาทางดนตรี กับครูผู้ทำหน้าที่สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา เหตุผลที่สอนวิชาดนตรี และการเข้ารับอบรมสัมมนาทางด้านดนตรี

ตารางที่ 3 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย จำแนกตาม เพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	62	60.8
หญิง	40	39.2
รวม	102	100

จากตารางพบว่า ครูผู้สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เพศชายจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 เพศหญิงจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2

ตารางที่ 4 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย จำแนกตาม ช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
20-29 ปี	4	3.9
30-39 ปี	30	29.4
40 ปีขึ้นไป	68	66.7
รวม	102	100

จากตารางพบว่า ครูผู้ทำหน้าที่สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.7) มีอายุ 40 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 5 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย จำแนกตาม วุฒิการศึกษา

วุฒិการศึกษา		จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีวุฒิต่างดนตรี	อนุปริญญา	5	27.5
	ปริญญาตรี	23	
ไม่มีวุฒิต่างดนตรี		74	72.5
รวม		102	100

จากตารางพบว่า ครูผู้สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ มีวุฒิการศึกษาทางด้านดนตรี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 และไม่มีวุฒิต่างดนตรี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 72.5

ตารางที่ 6 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย จำแนกตาม เหตุผลที่สอนวิชาดนตรี

เหตุผลที่สอนวิชาดนตรี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ได้รับมอบหมาย	57	55.9
สำเร็จการศึกษาด้านดนตรี	27	26.5
อื่นๆ	18	17.6
รวม	102	100

จากตารางพบว่า ครูผู้ทำหน้าที่สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.9) สอนวิชาดนตรีเพราะได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานศึกษา

ตารางที่ 7 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้ทำหน้าที่สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
จำแนกตาม การเข้าอบรมสัมมนาทางด้านดนตรี

การเข้าอบรมสัมมนาทางด้านดนตรี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคย	15	14.7
ไม่เคย	87	85.3
รวม	102	100

จากตารางพบว่า ครูผู้ทำหน้าที่สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่เป็น
กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เคยเข้ารับการอบรมสัมมนาทางด้านดนตรี จำนวน 15 คน คิดเป็น
ร้อยละ 14.7 และไม่เคยเข้ารับการอบรมสัมมนาทางด้านดนตรี จำนวน 87 คน คิดเป็น ร้อยละ
85.3

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ใน
กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้าน
หลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดผลและ
ประเมินผล ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน
ดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวม
ทุกด้าน

ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม
1. ด้านหลักสูตรดนตรี	1.45	0.83	พร้อมน้อย
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	1.50	0.83	พร้อมน้อย
3. ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน	1.48	0.89	พร้อมน้อย
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล	1.47	0.85	พร้อมน้อย
เฉลี่ย	1.48	0.85	พร้อมน้อย

จากตารางที่ 8 พบว่า ครูผู้ทำหน้าที่สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ มีความพร้อมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.48$) ซึ่งได้แสดงรายละเอียดเป็นรายด้าน ในตารางที่ 9-12 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน ดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักสูตรดนตรี

ข้อ	ด้านหลักสูตรดนตรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม
1.	การนำหลักการและความรู้ในเรื่องความแตกต่างของผู้เรียนมาใช้ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาดนตรี	1.59	0.74	ปานกลาง
2.	การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนวิชาดนตรี ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต	1.76	0.77	ปานกลาง
3.	การปรับปรุงหลักสูตร และเนื้อหาวิชาดนตรี ให้สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนและท้องถิ่น	1.72	0.74	ปานกลาง
4.	การจัดหลักสูตรวิชาดนตรีส่งเสริมให้มีทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	1.56	0.71	ปานกลาง
5.	การวิเคราะห์หลักสูตรดนตรี เพื่อกำหนดแผนการเรียน และรายละเอียดของกิจกรรมการจัดเตรียมองค์ประกอบหรือโครงสร้างดนตรีส่วนที่เป็นเนื้อหาดนตรี (Music Content)	1.43	0.71	พร้อมน้อย
6.	เนื้อหาสาระด้านจังหวะ (Rhythm)	1.55	0.91	ปานกลาง
7.	เนื้อหาสาระด้านทำนอง (Melody)	1.50	0.88	พร้อมน้อย
8.	เนื้อหาสาระด้านอัตราความช้าเร็วของบทเพลง (Tempo)	1.39	0.81	พร้อมน้อย
9.	เนื้อหาสาระด้านระดับความดัง – เบาของเสียง (Dynamic)	1.34	0.81	พร้อมน้อย
10.	เนื้อหาสาระด้านโครงสร้างฉันทลักษณ์ทางดนตรี (Form)	1.16	0.82	พร้อมน้อย
11.	เนื้อหาสาระด้านคุณภาพของเสียง (Tone Quality)	1.32	0.83	พร้อมน้อย
12.	เนื้อหาสาระด้านการประสานเสียง (Harmony)	1.04	0.81	พร้อมน้อย

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักสูตรดนตรี (ต่อ)

ข้อ	ด้านหลักสูตรดนตรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม
13.	การจัดเตรียมทักษะทางดนตรี (Music Skills)			
13.	ทักษะการฟังดนตรี	1.75	0.85	ปานกลาง
14.	ทักษะการร้องเพลง	1.77	0.87	ปานกลาง
15.	ทักษะการอ่านโน้ต	1.16	0.97	พร้อมน้อย
16.	ทักษะการเล่นดนตรี	1.15	0.99	พร้อมน้อย
17.	ทักษะความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี	1.37	0.91	พร้อมน้อย
	เฉลี่ย	1.45	0.83	พร้อมน้อย

จากตารางที่ 9 พบว่า ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักสูตรดนตรี โดยรวมแล้วอยู่ในระดับพร้อมน้อย ($\bar{X} = 1.45$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความพร้อมด้านหลักสูตรที่น้อยที่สุดคือ ความพร้อมในเนื้อหาสาระด้านการประสานเสียง ($\bar{X} = 1.04$) รองลงมาคือ ความพร้อมในเนื้อหาสาระด้านทักษะการเล่นดนตรี ($\bar{X} = 1.15$) นอกจากนั้นเป็นความพร้อมที่มากขึ้นตามลำดับ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน
ดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้าน
กิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อ	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความพร้อม
18.	การสร้างทัศนคติที่ดีต่อดนตรีให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน	1.63	0.89	ปานกลาง
19.	การสอนให้นักเรียนเกิดสุนทริยศาสตร์ทางดนตรี	1.54	0.85	ปานกลาง
20.	การสอนให้นักเรียนเกิดการพัฒนาค่านิยม เจตคติ พฤติกรรม และบุคลิกภาพที่เหมาะสม	1.59	0.80	ปานกลาง
21.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้รับ ความรู้พื้นฐานทางดนตรี	1.47	0.82	พร้อมน้อย
22.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้รับ ทักษะพื้นฐานทางดนตรี	1.46	0.85	พร้อมน้อย
23.	การจัดการเรียนการสอนดนตรี ในลักษณะของกระบวน การกลุ่ม โดยเน้นการปฏิบัติจริง	1.64	0.87	ปานกลาง
24.	การจัดการเรียนการสอนดนตรีโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หาแบบอย่างที่หลากหลายให้นักเรียนเลือกเรียน	1.60	0.81	ปานกลาง
25.	การจัดการเรียนการสอนดนตรี ให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียน	1.65	0.78	ปานกลาง
26.	การจัดการเรียนการสอนดนตรี ให้เหมาะสมกับความสามารถ หรือความพร้อมของนักเรียน และสอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	1.64	0.82	ปานกลาง
27.	จัดการเรียนการสอนจากการปฏิบัตินำไปสู่หลักการทฤษฎี	1.44	0.78	พร้อมน้อย
28.	จัดการเรียนการสอนโดยวิธีอุปมาน (Induction Method)	1.27	0.72	พร้อมน้อย
29.	การนำหลักการ และความรู้ในเรื่องความแตกต่างของ ผู้เรียน มาใช้ในการกำหนดกิจกรรมการเรียน	1.51	0.75	ปานกลาง
30.	การสอนให้รู้จักเสียงก่อนสอนสัญลักษณ์ทางดนตรี	1.48	0.87	พร้อมน้อย

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (ต่อ)

ข้อ	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม
31.	การสอนองค์ประกอบทางดนตรีควบคู่การปฏิบัติ	1.53	0.83	ปานกลาง
32.	การส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้วิเคราะห์วิจารณ์	1.30	0.71	พร้อมน้อย
33.	การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถของนักเรียน และเผยแพร่ผลงานของนักเรียน	1.36	0.96	พร้อมน้อย
	ความพร้อมในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการทางดนตรีสำหรับเด็กประถมศึกษา			
34.	การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการด้านการฟังเพลง	1.62	0.91	ปานกลาง
35.	การจัดกิจกรรมให้เด็กเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของเพลง	1.62	0.88	ปานกลาง
36.	การจัดกิจกรรมเพื่อค้นพบเสียงต่างๆ จากเครื่องดนตรี	1.36	0.89	พร้อมน้อย
37.	การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวร่างกายที่ตอบสนองจังหวะและทำนองเพลง	1.70	0.83	ปานกลาง
38.	การจัดกิจกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์ สร้างงานทางดนตรี	1.40	0.80	พร้อมน้อย
39.	การจัดกิจกรรมการอ่านและแปลความหมายโน้ต ทั้งด้านจังหวะและทำนอง	1.15	0.89	พร้อมน้อย
	เฉลี่ย	1.50	0.83	พร้อมน้อย

จากตารางที่ 10 พบว่า ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมแล้วอยู่ในระดับพร้อมน้อย ($\bar{X} = 1.50$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับความพร้อมด้านกิจกรรมการเรียนการสอนที่น้อยที่สุด คือ ความพร้อมในการจัดกิจกรรมการอ่านและแปลความหมายโน้ต ทั้งด้านจังหวะและทำนอง ($\bar{X} = 1.15$) รองลงมาคือ ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีอุปมาน ($\bar{X} = 1.27$) นอกจากนั้นเป็นความพร้อมที่มากขึ้นตามลำดับ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน

ข้อ	ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความพร้อม
40.	การนำหลักการและความรู้ในเรื่องความแตกต่างของผู้เรียนมาใช้ในการจัดทำสื่อและอุปกรณ์การสอนดนตรี ตลอดจนการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดี พร้อมที่จะใช้งาน	1.27	0.83	พร้อมน้อย
41.	การให้นักเรียนมีส่วนช่วยในการจัดหา หรือจัดทำสื่อและอุปกรณ์การสอนวิชาดนตรี	1.24	0.82	พร้อมน้อย
42.	การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา และการจัดเก็บสื่อและอุปกรณ์การสอนดนตรีอย่างถูกวิธี	1.66	0.94	ปานกลาง
43.	การสร้างสื่อการเรียนการสอนวิชาดนตรี เหมาะสมกับเนื้อหาของบทเรียน และผู้เรียน	1.39	0.90	พร้อมน้อย
44.	การเลือกสื่อการเรียนการสอนวิชาดนตรี เหมาะสมกับเนื้อหาของบทเรียน และผู้เรียน	1.52	0.81	ปานกลาง
45.	การเลือกและใช้สื่อการเรียนการสอนดนตรี ตรงกับวัตถุประสงค์ของการเรียนแต่ละครั้ง สามารถเลือกสื่อได้เหมาะสมกับเนื้อหาของบทเรียนและผู้เรียน	1.56	0.80	ปานกลาง
46.	การเลือกเพลงและการกำหนดความยากง่ายของบทเพลง	1.76	0.92	ปานกลาง
47.	การเลือกแผนภาพเครื่องดนตรี	1.74	0.91	ปานกลาง
48.	การเลือกแผนภูมิการอ่านโน้ตและร้องโน้ต	1.37	0.95	พร้อมน้อย

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน (ต่อ)

ข้อ	ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม
49.	การเลือกเครื่องดนตรี	1.41	0.93	พร้อมน้อย
50.	การเลือกวัสดุและอุปกรณ์เสียง	1.41	0.96	พร้อมน้อย
	เฉลี่ย	1.48	0.89	พร้อมน้อย

จากตารางที่ 11 พบว่า ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน โดยรวมแล้ว อยู่ในระดับพร้อมน้อย ($\bar{X} = 1.48$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับความพร้อมด้านสื่อและอุปกรณ์การสอนที่น้อยที่สุดคือ ความพร้อมในการให้นักเรียนมีส่วนช่วยในการจัดหา หรือจัดทำสื่อและอุปกรณ์การสอนวิชาดนตรี ($\bar{X} = 1.24$) รองลงมาคือ ความพร้อมในการนำหลักการและความรู้ในเรื่องความแตกต่างของผู้เรียนมาใช้ในการจัดทำสื่อและอุปกรณ์การสอนดนตรี ตลอดจนการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดีพร้อมที่จะใช้งาน ($\bar{X} = 1.27$) นอกจากนั้นเป็นความพร้อมที่มากขึ้นตามลำดับ

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการวัดผลและประเมินผล

ข้อ	ด้านการวัดผลและประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม
51.	การนำเอาหลักการ และความรู้ในเรื่องความแตกต่างของผู้เรียน มาใช้ในการวัดผลและประเมินผลการเรียนดนตรี การวัดผลและประเมินผลการเรียน ก่อนและหลังการเรียน	1.40	0.87	พร้อมน้อย

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน
 คนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้าน
 การวัดผลและประเมินผล (ต่อ)

ข้อ	ด้านการวัดผลและประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความพร้อม
52.	การนำผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผล มาปรับปรุง การเรียนการสอน	1.59	0.92	ปานกลาง
53.	การชี้แจงนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจในเกณฑ์การ วัดผลและประเมินผล	1.65	0.85	ปานกลาง
54.	การวัดผลและประเมินผลด้านความคิดและสติปัญญาทาง คนตรี	1.39	0.90	พร้อมน้อย
55.	การวัดผลและประเมินผลด้านอารมณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับ คนตรี	1.55	0.85	ปานกลาง
56.	การวัดผลและประเมินผลด้านการปฏิบัติ หรือการแสดง ออกทางคนตรีของนักเรียน	1.46	0.94	พร้อมน้อย
57.	การวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง	1.56	0.89	ปานกลาง
58.	การวัดผลและประเมินผลที่บ่งชี้จุดแข็งของนักเรียน	1.35	0.75	พร้อมน้อย
59.	การประเมินตนเองของนักเรียน	1.36	0.78	พร้อมน้อย
60.	การประเมินโดยสมาชิกในกลุ่ม	1.41	0.78	พร้อมน้อย
	เฉลี่ย	1.47	0.85	พร้อมน้อย

จากตารางที่ 12 พบว่า ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนคนตรี ในกลุ่มสร้าง
 เสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน
 โดยรวมแล้ว อยู่ในระดับพร้อมน้อย ($\bar{X} = 1.47$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับความพร้อมด้านการวัดผลและประเมินผลที่น้อยที่สุด
 คือ ความพร้อมในการวัดผลและประเมินผลที่บ่งชี้จุดแข็งของนักเรียน ($\bar{X} = 1.35$) รองลงมาคือ
 ความพร้อมในการวัดผลและประเมินผลโดยการประเมินตนเองของนักเรียน ($\bar{X} = 1.36$) นอกจากนี้
 นั้นเป็นความพร้อมที่มากขึ้นตามลำดับ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาทางดนตรี กับครูผู้ทำหน้าที่สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 13 ผลการเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาทางดนตรี กับครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี โดยภาพรวมทุกด้าน

ด้าน	มีวุฒิทางดนตรี		ไม่มีวุฒิทางดนตรี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. หลักสูตรดนตรี	2.12	6.91	1.19	8.85
2. กิจกรรมการเรียนการสอน	2.20	8.91	1.23	11.04
3. สื่อและอุปกรณ์การสอน	2.18	5.27	1.22	7.57
4. การวัดผลและประเมินผล	2.24	4.89	1.18	5.90
รวม	8.74	23.44	4.82	29.81
เฉลี่ย	2.19		1.21	
t	9.26			
P-value	0.000**			

** (P < 0.01)

* (P < 0.5)

จากตารางที่ 13 พบว่า ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวุฒิทางดนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมทุกด้าน ($\bar{X} = 2.19$) มากกว่า ครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ($\bar{X} = 1.21$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ซึ่งได้แสดงรายละเอียดเป็นรายด้าน ในตารางที่ 14-17 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 14 ผลการเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาทางดนตรี กับครูผู้ทำหน้าที่สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ด้านหลักสูตรดนตรี

ด้านหลักสูตร ดนตรี	มีวุฒิทางดนตรี		ไม่มีวุฒิทางดนตรี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	2.18	0.61	1.37	0.65
2.	2.25	0.70	1.58	0.72
3.	2.14	0.71	1.55	0.69
4.	2.11	0.63	1.35	0.63
5.	1.93	0.66	1.24	0.64
6.	2.39	0.57	1.23	0.80
7.	2.29	0.60	1.20	0.78
8.	2.14	0.59	1.11	0.69
9.	2.04	0.58	1.08	0.74
10.	1.86	0.59	0.89	0.73
11.	2.07	0.60	1.04	0.73
12.	1.79	0.69	0.76	0.66
13.	2.29	0.60	1.55	0.85
14.	2.29	0.53	1.58	0.89
15.	2.04	0.69	0.82	0.85
16.	2.11	0.63	0.78	0.86
17.	2.11	0.63	1.10	0.85
รวม	36.00	6.91	20.24	8.85
เฉลี่ย	2.12		1.19	
t	8.48			
P-value	0.000**			

** (P < 0.01)

* (P < 0.5)

จากตารางที่ 14 พบว่า ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวิถีทางดนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนด้านหลักสูตรดนตรี ($\bar{X} = 2.12$) มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวิถีทางดนตรี ($\bar{X} = 1.19$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาทางดนตรี กับครูผู้ทำหน้าที่สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน	มีวุฒิทางดนตรี		ไม่มีวุฒิทางดนตรี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
18.	2.64	0.49	1.26	0.70
19.	2.43	0.50	1.20	0.70
20.	2.39	0.57	1.28	0.65
21.	2.36	0.56	1.14	0.63
22.	2.39	0.57	1.11	0.65
23.	2.21	0.79	1.42	0.79
24.	2.11	0.69	1.41	0.77
25.	2.25	0.52	1.42	0.74
26.	2.29	0.60	1.39	0.76
27.	1.93	0.66	1.26	0.74
28.	1.71	0.66	1.11	0.67
29.	2.11	0.57	1.28	0.69
30.	2.50	0.60	1.09	0.62
31.	2.21	0.63	1.27	0.75
32.	1.86	0.52	1.09	0.37
33.	2.14	0.71	1.07	0.88
34.	2.29	0.66	1.36	0.87
35.	2.18	0.67	1.41	0.86

ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาทางดนตรี กับครูผู้ทำหน้าที่สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (ต่อ)

ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน	มีวุฒิทางดนตรี		ไม่มีวุฒิทางดนตรี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
36.	2.14	0.52	1.07	0.82
37.	2.29	0.53	1.47	0.81
38.	2.00	0.67	1.18	0.73
39.	1.89	0.73	0.86	0.78
รวม	48.29	8.91	27.15	11.04
เฉลี่ย	2.20		1.23	
t	9.07			
P-value	0.000**			

** ($P < 0.01$)

* ($P < 0.5$)

จากตารางที่ 15 พบว่า ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวุฒิทางดนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.20$) มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ($\bar{X} = 1.23$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ตารางที่ 16 ผลการเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาทางดนตรี กับครูผู้ทำหน้าที่สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน

ด้านสื่อ และอุปกรณ์การสอน	มีวุฒิทางดนตรี		ไม่มีวุฒิทางดนตรี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
40.	2.00	0.67	1.00	0.72
41.	1.79	0.63	1.03	0.79
42.	2.43	0.74	1.36	0.84
43.	2.18	0.72	1.09	0.78
44.	2.14	0.52	1.28	0.77
45.	2.14	0.52	1.34	0.78
46.	2.43	0.63	1.51	0.90
47.	2.36	0.68	1.50	0.88
48.	2.21	0.69	1.05	0.84
49.	2.18	0.61	1.12	0.86
50.	2.11	0.57	1.15	0.95
รวม	23.96	5.27	13.45	7.57
เฉลี่ย	2.18		1.22	
t	6.75			
P-value	0.000**			

** ($P < 0.01$)

* ($P < 0.5$)

จากตารางที่ 16 พบว่า ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวุฒิทางดนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน ($\bar{X} = 2.18$) มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ($\bar{X} = 1.22$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ตารางที่ 17 ผลการเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาทางดนตรี กับครูผู้ทำหน้าที่สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ด้านการวัดผลและประเมินผล

ด้านการวัดผล และประเมินผล	มีวุฒิทางดนตรี		ไม่มีวุฒิทางดนตรี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
51.	2.21	0.63	1.09	0.74
52.	2.36	0.62	1.30	0.84
53.	2.32	0.55	1.39	0.81
54.	2.29	0.53	1.05	0.77
55.	2.25	0.65	1.28	0.77
56.	2.32	0.67	1.14	0.82
57.	2.32	0.61	1.27	0.80
58.	2.04	0.58	1.09	0.64
59.	2.14	0.65	1.07	0.60
60.	2.14	0.59	1.14	0.65
รวม	22.39	4.89	11.82	5.90
เฉลี่ย	2.24		1.18	
t	8.43			
P-value	0.000**			

** ($P < 0.01$)

* ($P < 0.5$)

จากตารางที่ 17 พบว่า ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวุฒิทางดนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 2.24$) มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ($\bar{X} = 1.18$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อเสนอแนะของครูผู้สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ จากข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ซึ่งสรุปได้ว่าควรให้ความสำคัญและสอนวิชาดนตรีอย่างจริงจัง เพราะเป็นวิชาที่ช่วยหล่อหลอมจิตใจให้มีความอ่อนโยน มีความรัก ความเมตตา มีจรรยาบรรณอันดีงาม มีน้ำใจไมตรีและรู้จักให้อภัย จึงควรมีการเตรียมความพร้อมในปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ควรบรรจุครูที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน โดยเฉพาะวิชาดนตรีซึ่งเป็นทักษะปฏิบัติ ครูต้องมีความรู้และความสามารถทางดนตรี
2. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญ และสนับสนุนส่งเสริมทุกวิถีทาง ควรมอบหมายให้บุคลากรรับผิดชอบสอนในวิชาที่ตรงกับวุฒิ หรือสอนตามความสามารถและความถนัด
3. ควรจัดหาสื่อและอุปกรณ์การสอน เช่น เพลงในหลักสูตร ตลอดจนเครื่องดนตรีที่让孩子们ได้ฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง เพราะครูดนตรีส่วนใหญ่ต้องลงทุนจัดหาเอง
4. ควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอนวิชาดนตรี จากหน่วยงานหรือบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญด้านดนตรีอย่างจริงจัง เพราะบุคลากรที่สอนดนตรีส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความสามารถด้านดนตรี สอนวิชาดนตรีเพราะได้รับมอบหมายจึงสอนพอให้ผ่านชั่วโมง สอนตามบุญตามกรรม
5. ควรเพิ่มคาบเวลาเรียนวิชาดนตรีให้มากขึ้นกว่าเดิม เพราะเวลา 1 ชั่วโมง / สัปดาห์ คงไม่สามารถทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางดนตรีที่เพียงพอ
6. ครูดนตรีควรมีอุดมการณ์ มุ่งมั่นสร้างสรรค์ มีความเสียสละ ศึกษาเทคนิควิธีการสอนต่างๆ และทุ่มเทสอนวิชาดนตรีอย่างจริงจัง ทั้งทฤษฎีและทักษะปฏิบัติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรีในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และเพื่อเปรียบเทียบความพร้อมของครูที่มีวุฒิทางดนตรี กับครูที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีทั้ง 4 ด้าน

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2545 จำนวน 136 คน เก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามไปยังครูผู้สอนดนตรีและส่งกลับทางไปรษณีย์ จำนวน 102 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 75.00 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS 11.0 for Windows ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ ดังนี้

1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 102 คน พบว่า ครูผู้สอนดนตรีเพศชายมีจำนวนมากกว่าเพศหญิง คือ เพศชายจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 เพศหญิง 40 คน ร้อยละ 39.2 ครูผู้สอนดนตรีส่วนใหญ่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 66.7 มีวุฒิการศึกษาด้านดนตรีมีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 ไม่มีวุฒิทางดนตรี 74 คน ร้อยละ 72.5 ส่วนเหตุผลที่สอนวิชาดนตรี พบว่า ครูผู้สอนวิชาดนตรีส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารร้อยละ 55.9 สอนวิชาดนตรีเพราะสำเร็จการศึกษาด้านดนตรีร้อยละ 26.5 และสอนดนตรีเพราะชอบมีใจรักและมีวุฒิการศึกษาที่มีลักษณะปฏิสัมพันธ์ เช่น นาฏศิลป์ ร้อยละ 17.6 อีกทั้งครูผู้สอนดนตรีส่วนใหญ่ร้อยละ 85.3 ไม่เคยเข้ารับการอบรมสัมมนาทางด้านดนตรี

2. ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความพร้อมในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพร้อมน้อย ($\bar{X} = 1.48$) เมื่อพิจารณาความพร้อมในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

2.1 ความพร้อมด้านหลักสูตร ของครูผู้สอนดนตรีในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพร้อมน้อย ($\bar{X} = 1.45$) ซึ่งได้แก่ความพร้อมในการวิเคราะห์หลักสูตร การจัดหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร การจัดเตรียมองค์ประกอบหรือโครงสร้างดนตรีส่วนที่เป็นเนื้อหาดนตรี (Music Content) และการจัดเตรียมทักษะทางดนตรี (Music Skills) โดยเฉพาะระดับความพร้อมที่น้อยที่สุดคือ ความพร้อมในเนื้อหาสาระด้านการประสานเสียง ($\bar{X} = 1.04$) ทักษะการเล่นดนตรี ทักษะการอ่านโน้ต เนื้อหาสาระด้านโครงสร้างอันหลักขัณฑ์ทางดนตรี ตลอดจนทักษะความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า ครูผู้สอนดนตรีมีความพร้อมระดับปานกลางในส่วนที่เกี่ยวกับทักษะการฟัง ($\bar{X} = 1.75$) และทักษะการร้องเพลง ($\bar{X} = 1.77$) ตามลำดับ

2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูผู้สอนดนตรีในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า อยู่ในระดับพร้อมน้อย ($\bar{X} = 1.50$) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระดับความพร้อมที่น้อยที่สุดคือ ความพร้อมในการจัดกิจกรรมการอ่านและ แปลความหมายโน้ต ทั้งด้านจังหวะและทำนอง ($\bar{X} = 1.15$) การจัดการเรียนการสอนโดยวิธีอุปมาน ($\bar{X} = 1.27$) การจัดกิจกรรมเพื่อค้นพบเสียงต่างๆ จากเครื่องดนตรี ตลอดจนการจัดกิจกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์ สร้างงานทางดนตรี ส่วนที่ครูผู้สอนมีความพร้อมปานกลาง คือ การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวร่างกายที่ตอบสนองจังหวะและทำนอง ($\bar{X} = 1.70$)

2.3 ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน ของครูผู้สอนดนตรีในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพร้อมน้อย ($\bar{X} = 1.48$) โดยเฉพาะการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดหา หรือจัดทำสื่อและอุปกรณ์การสอนวิชาดนตรี ($\bar{X} = 1.24$) การดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดีพร้อมที่จะใช้งาน และความพร้อมในการเลือกแผนภูมิการอ่านโน้ตและร้องโน้ต การเลือกวัสดุและอุปกรณ์เสียง ตลอดจนการเลือกเครื่องดนตรี ตามลำดับ สำหรับส่วนที่ครูผู้สอนดนตรีมีความพร้อมปานกลาง คือ การเลือกแผนภาพเครื่องดนตรี ($\bar{X} = 1.74$) และ การเลือกเพลงและกำหนดความยากง่ายของเพลง ($\bar{X} = 1.76$)

2.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล ของครูผู้สอนดนตรีในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า อยู่ในระดับพร้อมน้อย ($\bar{X} = 1.47$) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระดับความพร้อมที่น้อยที่สุดคือ ความพร้อมในการวัดผลและ

ประเมินผลที่บ่งชี้จุดแข็งหรือจุดเด่นของนักเรียน ($\bar{X} = 1.35$) ความพร้อมในการประเมินตนเองของนักเรียน ($\bar{X} = 1.36$) การวัดผลและประเมินผลการเรียน ก่อนและหลังเรียน ตลอดจนการวัดผลและประเมินผลด้านความคิดและสติปัญญาทางดนตรี หรือทางด้านทฤษฎีดนตรีของนักเรียน ส่วนที่ครูผู้สอนดนตรีมีความพร้อมปานกลาง คือ การชี้แจงนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 1.65$)

3. การเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างครูผู้สอนที่มีวุฒิทางดนตรี กับครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิทางดนตรีมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.19$) มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ซึ่งมีความพร้อมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.21$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

3.1 ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวุฒิทางดนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนด้านหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.12$) มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ซึ่งมีความพร้อมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.19$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ($p < 0.01$)

3.2 ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวุฒิทางดนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.20$) มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ซึ่งมีความพร้อมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.23$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ($p < 0.01$)

3.3 ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวุฒิทางดนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.18$) มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ซึ่งมีความพร้อมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.22$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ($p < 0.01$)

3.4 ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่มีวุฒิทางดนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.24$) มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรีซึ่งมีความพร้อมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.18$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ($p < 0.01$)

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

1. ใช้เกณฑ์การกำหนดคะแนน และการตรวจนับคะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ และนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อหาระดับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนทั้ง 4 ด้าน

2. การเปรียบเทียบความพร้อมของครูที่มีวุฒิทางดนตรี กับครูที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี ในการจัดการเรียนการสอน ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยใช้ค่าสถิติ t-test เพื่อหาความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของระดับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนทั้ง 4 ด้าน

อภิปรายผล

1. ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความพร้อมในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพร้อมน้อย ($\bar{X} = 1.48$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้เพราะว่าครูผู้สอนดนตรี ส่วนใหญ่ ร้อยละ 72.5 ไม่ได้จบวิชาเอกดนตรี แต่จบวิชาเอกอื่นๆ เช่น ปฐมวัย อนุบาล การประถมศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา สุขศึกษา พลศึกษา บรรณารักษ์ เกษตร อุตสาหกรรม ศิลปศึกษานาฏศิลป์ ครุศาสตร์ รัฐศาสตร์บัณฑิต บริหารการศึกษา เป็นต้น จึงมีความรู้ความสามารถทางด้านหลักสูตรดนตรีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ จีระศักดิ์ ย่านกลาง (2542: บทคัดย่อ) ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในเขตเทศบาลตำบลนางรอง ใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ครูผู้สอนวิชาดนตรีไม่มีวุฒิทางดนตรี ส่งผลให้ไม่สามารถเขียนแผนการสอนได้ จึงใช้บทเรียนสำเร็จรูปและเลือกหัวข้อที่ตนเองสอนได้เท่านั้น และสอดคล้องกับ สุรสิทธิ์ ปิณะเล (2536: บทคัดย่อ) ที่พบว่าหลักสูตรมีปัญหา ในเรื่องครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรวิชาดนตรี เนื่องจากครูผู้สอนไม่ได้เรียนจบดนตรี ทำให้ครูไม่มีทักษะในการสอนวิชาดนตรี ครูไม่มีเทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

นอกจากนี้ครูผู้สอนดนตรีส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.3 ไม่เคยเข้าอบรมสัมมนาทางด้านดนตรี ซึ่งสอดคล้องกับ อุษณีย์ จันทรวัดภัย (2533: บทคัดย่อ) พบว่า ครูอนุบาลไม่เคยรับการอบรมเกี่ยวกับการสอนดนตรี ทั้งนี้เพราะการได้รับการฝึกอบรมเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อครูในการที่จะพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะในส่วนที่ตนเองยังไม่มีความรู้และความเข้าใจ และสามารถนำความรู้

ดังกล่าวไปพัฒนาการเรียนการสอนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุเมธ สุรินทร์ (2544: บทคัดย่อ) พบว่า การจัดอบรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีในหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง การจัดตั้งชมรมครูผู้สอนวิชาดนตรี อีกทั้งครูผู้สอนดนตรีส่วนใหญ่จำเป็นต้องสอนวิชาดนตรี เพราะได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 55.9 ซึ่งสอดคล้องกับ เกสร สิงห์ธนะ (2536: บทคัดย่อ) พบว่า ด้านการจัดปัจจัยสภาพแวดล้อมเพื่อการใช้หลักสูตร ผู้บริหารส่วนใหญ่จัดครูเข้าสอนตามดุลพินิจของตนเอง ซึ่งการจัดให้ครูสอนวิชาใดตามความคิดเห็นและความต้องการของผู้บริหารนั้น มีทั้งส่วนดีและส่วนเสีย ในส่วนดีนั้นเป็นการบริหารและจัดการบุคลากรภายในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด แต่ส่วนเสียที่ตามมาก็คือ วิชาบางวิชาครูต้องมียกยาะในวิชานั้นโดยเฉพาะ เมื่อตนเองไม่ได้จบในสาขานั้นมา จะเป็นการสร้างความวิตกกังวลให้กับครูได้ หากผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล จะต้องมีการเตรียมความพร้อมของครูก่อนด้วยการส่งไปศึกษาและฝึกอบรม ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้แก่ครูผู้สอนได้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านหลักสูตร มีความพร้อมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพร้อมน้อย ($\bar{X} = 1.45$) ครูผู้สอนมีความพร้อมระดับสูงสุดคือในส่วนที่เกี่ยวกับทักษะการร้องเพลง ($\bar{X} = 1.77$) และทักษะเกี่ยวกับการฟังดนตรี ($\bar{X} = 1.75$) ตามลำดับ ในส่วนที่ครูผู้สอนดนตรีมีความพร้อมน้อยที่สุดคือความพร้อมในเนื้อหาสาระด้านการประสานเสียง ($\bar{X} = 1.04$) รองลงมาคือทักษะการเล่นดนตรี ($\bar{X} = 1.15$) ซึ่งอรรพรรณ บรรจงศิลป์ (2538: 73-78) กล่าวว่าไว้ว่าสิ่งสำคัญในการเรียนดนตรีสำหรับชั้นประถมคือ การใช้เครื่องดนตรีต่างๆ กระบวนการสอนดนตรีเพื่อให้เด็กเกิดมโนทัศน์บางอย่างจะง่าย ถ้าพยายามให้เด็กมีประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม ครูควรจัดให้เด็กได้เล่นเครื่องดนตรีต่างๆ เพราะจะช่วยให้เด็กเข้าใจดียิ่งขึ้นเกี่ยวกับ ท่วงทำนอง จังหวะ ลีลาต่างๆ เครื่องดนตรีทุกชนิดในห้องเรียนควรมีคุณภาพดี เพราะเด็กจะได้ยินเสียงที่ไพเราะ และแสดงออกถึงความรู้สึกละและความภูมิใจดีกว่าเครื่องดนตรีที่ไม่มีคุณภาพ ครูควรให้โอกาสเด็กในการค้นพบเสียงต่างๆ จากเครื่องดนตรี และเครื่องเคาะจังหวะ

1.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีความพร้อมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพร้อมน้อย ($\bar{X} = 1.50$) ครูผู้สอนมีความพร้อมระดับสูงสุดคือ การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวร่างกายที่ตอบสนองจังหวะและทำนอง ($\bar{X} = 1.70$) และการจัดการเรียนการสอนดนตรี ให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียน ($\bar{X} = 1.65$) ตามลำดับ ในส่วนที่ครูผู้สอนดนตรีมีความพร้อมน้อยที่สุดคือ ความพร้อมในการจัดกิจกรรมการอ่านและ แปลความหมายโน้ต ทั้งด้านจังหวะและทำนอง ($\bar{X} = 1.15$) รองลงมาคือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยวิธีอุปมา ($\bar{X} = 1.27$) ซึ่งหลัก

ทั่วไปในการสอนดนตรี ดังที่ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2544: 97-98) ได้กล่าวไว้ว่า ควรสอนให้รู้จักเสียงก่อนสัญลักษณ์ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนการร้อง ก่อนเรียนเกี่ยวกับการเขียนโน้ต หรือชื่อของตัวโน้ต และการสอนให้ตัวอย่างฝึกปฏิบัติแล้วค่อยสรุปเป็นหลักการหรือทฤษฎี และในส่วนของกิจกรรมการอ่านโน้ต อรวรรณ บรรจงศิลป์ (2538: 73-78) กล่าวว่า ก่อนที่เด็กจะเริ่มเรียนโน้ต จะต้องเข้าใจโน้ตสั้นทางดนตรีเบื้องต้นหลายๆ ด้าน อันได้แก่ การฟังเพลง การร้องเพลง การเคลื่อนไหวร่างกาย และการเล่นดนตรี ในการสอนโน้ตเด็กควรจะสามารถร้องตามเสียงที่เขาได้ยินได้ เคลื่อนไหวร่างกายตามเสียงที่ได้ยินได้ การอ่านโน้ตเป็นการกระบวนกรที่เด็กจะต้องแปลความหมายของโน้ตออกมา ทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านจังหวะ และด้านทำนอง ในการสอนอ่านโน้ตครูควรคำนึงถึงหลักบางประการ ดังนี้

1.2.1 สอนจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่นามธรรม เช่น พยายามนำสัญลักษณ์ทางดนตรีมาสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น เดิน-วิ่ง ยาว-สั้น ขึ้น-ลง และอื่นๆ

1.2.2 สอนจากสิ่งที่รู้ไปหาสิ่งที่ไม่รู้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์เดิมเป็นหลัก ไม่ใช่เริ่มโดยนำจังหวะ และแนวทำนองที่เป็นของใหม่มาสอน

1.2.3 ดูรูปแบบของเพลงเพื่อสำรวจจำนวนวรรค เปรียบเทียบแต่ละวรรคว่าต่างกันอย่างใด ศึกษาจังหวะ เพื่อดูว่าเพลงดำเนินไปอย่างไร ใช้จังหวะอะไร และศึกษาในเรื่องลักษณะตัวโน้ต สำรวจโน้ตเพื่อดูการเคลื่อนไหวของแนวทำนองว่าดำเนินอย่างไร รวมทั้งการสำรวจบันไดเสียง ว่าเพลงอยู่ในบันไดเสียงอะไร

1.3 ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน มีความพร้อมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพร้อมน้อย ($\bar{X} = 1.48$) ครูผู้สอนมีความพร้อมระดับสูงสุดคือ การเลือกเพลงและกำหนดความยากง่ายของบทเพลง ($\bar{X} = 1.76$) และการเลือกแผนภาพเครื่องดนตรี ($\bar{X} = 1.74$) ตามลำดับ ในส่วนที่ครูผู้สอนดนตรีมีความพร้อมน้อยที่สุดคือ การให้นักเรียนมีส่วนช่วยในการจัดหา หรือจัดทำสื่อและอุปกรณ์การสอนวิชาดนตรี ($\bar{X} = 1.24$) รองลงมาคือการนำหลักการและความรู้ในเรื่องความแตกต่างของผู้เรียนมาใช้ในการจัดทำสื่อและอุปกรณ์การสอนดนตรี ($\bar{X} = 1.27$) ซึ่งสื่อที่ครูเลือกใช้ควรมีความเหมาะสมกับระดับชั้น วัย ความสามารถของผู้เรียน มีขนาดพอเหมาะไม่เล็กหรือโตเกินไป และอยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมที่จะใช้งานได้ทันที และเป็นสื่อที่ผู้เรียนมีส่วนช่วยหามา หรือมีส่วนช่วยในการจัดทำจะสร้างความภาคภูมิใจ และช่วยให้ผู้เรียนสนใจต่อเรื่องที่เรียนได้ดีกว่าปกติ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์, 2528: 18-24)

1.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความพร้อมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพร้อมน้อย ($\bar{X} = 1.47$) ครูผู้สอนมีความพร้อมระดับสูงสุดคือ การชี้แจงนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 1.65$) และการนำผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผล มาปรับปรุงการเรียนการสอน ($\bar{X} = 1.59$) ตามลำดับ ในส่วนที่ครูผู้สอนคนตรีมีความพร้อมน้อยที่สุดคือ การวัดผลและประเมินผลที่บ่งชี้จุดแข็งหรือจุดเด่นของนักเรียน ($\bar{X} = 1.35$) รองลงมาคือ การประเมินตนเองของนักเรียน ($\bar{X} = 1.36$) ซึ่งศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ (2545: 66-71, 38-44) ได้กล่าวถึงการวัดผลประเมินผลตนเองด้วยรูปрик ว่า รูปริกเป็นเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการประเมินตนเอง มีลักษณะพิเศษคือมีการกำหนดระดับช่วงชั้น (Scale) และคะแนนความสามารถในแต่ละช่วงชั้น พร้อมคำอธิบายถึงคุณลักษณะของความสามารถที่แตกต่างกันไปตามแต่ละช่วงชั้น โดยผู้ที่ประเมินตนเองสามารถอ่านคำอธิบายในแต่ละช่วงชั้น และสามารถนำมาประเมินตนเองว่ามีความสามารถในระดับใด ควรได้รับคะแนนเท่าใด ส่วนการวัดผลและประเมินผลที่บ่งชี้จุดแข็งหรือจุดเด่นของนักเรียนนั้น ใช้การประเมินผลแบบกระบวนการ ช่วยทำให้ครูสามารถตรวจสอบได้ว่านักเรียนมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ ตามที่ตั้งไว้หรือไม่ และที่สำคัญที่สุดคือ นักเรียนสามารถนำเอาความรู้ ทักษะนั้นไปใช้ได้อย่างไร ทำให้ครูสามารถประเมินจุดแข็งจุดอ่อน และความสามารถอันแท้จริงของผู้เรียนได้ถูกต้อง

2. การเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนคนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างครูผู้สอนที่มีวุฒิทางคนตรี กับครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางคนตรี พบว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิทางคนตรีมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมทุกด้าน มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางคนตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ($p < 0.01$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ กาญจนา สุภารี (2543: บทคัดย่อ) ที่พบว่า ครูที่มีวุฒิทางคนตรีกับไม่มีวุฒิทางคนตรี มีปัญหาการสร้างข้อสอบวัดความสามารถทางพุทธิพิสัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความพร้อมในแต่ละด้าน พบว่า ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนคนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ครูผู้สอนที่มีวุฒิทางคนตรี มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนมากกว่า กับครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางคนตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับ สุรสิทธิ์ ปินะเล (2536: บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยคนตรี-นาฏศิลป์ ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัด

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม คือ ปัญหาด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา และด้านสื่อ การเรียนการสอน เป็นปัญหาในระดับมาก ส่วนปัญหาด้านกิจกรรมการเรียน และการวัดผลและ ประเมินผล เป็นปัญหาระดับปานกลาง

ทั้งนี้เพราะว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิทางดนตรี ได้ศึกษาและเรียนจบวิชาดนตรีมาโดยตรงย่อมมีความพร้อม มีความรู้ความสามารถทางดนตรีทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ในระดับที่มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรี เนื่องจากไม่ได้เรียนจบมาและไม่ได้รับการอบรมทางด้านดนตรี แต่ที่ต้องรับผิดชอบสอนเพราะได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานศึกษา หรือเป็นครูประจำชั้นต้อง ทำการสอนทุกกลุ่มประสบการณ์ จึงมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนในระดับพร้อมน้อย สอนเพียงให้ผ่านชั่วโมง สอนตามบุญตามกรรม ส่งผลให้เด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาขาด โอกาสที่จะได้รับการเรียนรู้หรือประสบการณ์ทางด้านดนตรี อันนำไปสู่การพัฒนาในด้านสมอง ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และพัฒนาศักยภาพความเป็นมนุษย์ได้อย่างสูงสุด ซึ่ง สอดคล้องกับ สுகีรี เจริญสุข (2541: 3) ซึ่งกล่าวไว้ว่า เพราะการสอนดนตรีขาดปรัชญาและจุดมุ่ง หมาย จึงทำให้การเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง กระทรวงศึกษาธิการไม่มี ตำแหน่งที่จะรับครูดนตรีเข้าไปสอนดนตรีในโรงเรียน สภาพความเป็นจริงก็คือ ครูที่สอนวิชา ดนตรีจำนวนหนึ่งไม่มีความรู้ด้านดนตรี แต่เมื่อไม่มีครูสอนดนตรี ผู้บริหารก็ต้องรับผิดชอบหาครู สอนดนตรีในห้องเรียน ครูดนตรีจึงทำหน้าที่เป็นเพียงพี่เลี้ยงของเด็กเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้าง เสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิเคราะห์ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะ นิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ซึ่งมีความ พร้อมในระดับพร้อมน้อยในทุกด้าน ควรได้รับการแก้ไขดังต่อไปนี้

1. กรมวิชาการควรกำหนดหลักสูตร และเนื้อหาสาระวิชาดนตรีให้ชัดเจน
2. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และหรือสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเทคนิคในการจัดการเรียนการสอนระหว่างครูผู้สอนวิชาดนตรี
3. การคัดเลือกบรรจุครูผู้สอน ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะต้องคำนึงถึงสาขาวิชาที่ขาดแคลน และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอีกด้วย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรทำการศึกษาและวิจัยความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ควรทำการศึกษาและวิจัยความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี โดยแยกเฉพาะด้าน
3. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การประกันคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนดนตรี

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2522). แนวการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์การพิมพ์.
- _____. (2533). เอกสารแนะนำหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533. (ข). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2535). คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2535). หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2536). คู่มือครู การประเมินผลการเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2539). แนวการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กองวิชาการ, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2539). การวัดและประเมินผล ในชั้นเรียนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ดนตรีและนาฏศิลป์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาญจนา สุภารี. (2543). ปัญหาการสร้างข้อสอบวัดความสามารถทางพุทธิพิสัยของอาจารย์ผู้สอน วิชาศิลปะกับชีวิต (ดนตรี) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เกสร สิงห์ชนะ. (2536). การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จำลอง อัสวาธุ. (2538). ความพร้อมของครูชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในการสอนวิชา ส 053 ประชากรกับสิ่งแวดล้อม ในจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- จิระศักดิ์ ย่านกลาง. (2542). เปรียบเทียบสถานภาพ การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เขตเทศบาลตำบลนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ กับ โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เจริญใจ บุญยทัต และคนอื่นๆ. (2525). หลักการสอน และการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จงเจริญการพิมพ์.
- ชวาล แพรัตกุล. (2526). เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2525). การสอนในฐานะวิทยากร ใน เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา วิทยาการสอน หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- ณรุทธิ์ สุทธจิตต์. (2539). ดนตรีศึกษา: สารและข้อคิดที่น่านั่ง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2540). กิจกรรมดนตรีสำหรับครู. (ฉบับปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2541). จิตวิทยาการสอนดนตรี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2544). พฤติกรรมการสอนดนตรี. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน คุปต์การ. (2541). การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทย ผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธวัชชัย ชัยจิระฉายากุล. (2539). การพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดสู่แนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต.
- นิตยา พุ่มแสงทอง. (2543). ความคิดเห็นและความคาดหวังของครูสอนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2532). การวิจัยเบื้องต้น. กอสินธุ์: โรงพิมพ์ประสานการพิมพ์.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2523). การวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธ์. (2535). คู่มืออาจารย์การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สามเจริญพาณิชย์.

- ประดิษฐ์ อุปรมัย. (2518). จิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศรีอนันต์.
- ประสาน บริบูรณ์กุล. (2537). การศึกษาการจัดกิจกรรมดนตรีไทยในมหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนัส หันนาคินทร์. (2521). การมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- พิสมัย ถิระแก้ว. (2536). หลักสูตรประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2538). ปรัชญาและแนวคิดทางการศึกษาจากการพัฒนาระบบการสอน.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). การวัดผลทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2543). ระบบการเรียนการสอน หน่วยที่ 1-7. (พิมพ์ครั้งที่ 14).
นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2528). หลักการวัดผลและการสร้างข้อสอบ. กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2538). ทฤษฎีและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิภา คงากุล. (2529). ความสำคัญของดนตรีต่อสังคม. ถนนดนตรี, 1(1), 34-36.
- วิมลศรี อุปรมัย. (ม.ป.ป.). ดนตรีในระบบการสอน. สมุทรปราการ: สำนักพิมพ์หมอน.
- วิตัน จุมปาแฝด. (2532). หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). มหาสารคาม:
วิทยาลัยครูมหาสารคาม.
- ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์. (2538). ดนตรีศึกษา: ครูสอนอะไรให้กับนักเรียนในชั้นเรียน. วารสารเพลง
ดนตรี, มิถุนายน-สิงหาคม.
- _____. (2541). เนื้อหาสาระทางดนตรี. นครปฐม: วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.
- _____. (2541). เอกสารประกอบการสอนวิชา ทฤษฎีและกระบวนการเรียนวิชาดนตรี
นครปฐม: วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.
- _____. (2545). การสอนและประเมินผลแบบกระบวนการ. นครปฐม:
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.
- _____. (2545). ดนตรีศึกษา: การวัดผลประเมินผลด้วยรูปวาด ตอนที่ 1 และ 2. วารสาร
เพลงดนตรี, ตุลาคม - พฤศจิกายน.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2521). จิตวิทยาพัฒนาการ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์แพร่พิทยา.

- สัจด์ อุทรานันท์. (2532). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรสยามการพิมพ์.
- สธน โรจนตระกูล. (2530). สังคตินิยม. (เอกสารประกอบการสอน) วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม. ม.ป.ท.
- สมบูรณ์ พรรณาภ และชัยโรจน์ ชัยอินคำ. (2518). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เจริญผล.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2527). หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. (2528). คู่มือการใช้และการผลิตสื่อการสอนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา. ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริภักดิ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2544). รายงานการปฏิรูปการศึกษาต่อประชาชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). คำแถลงนโยบายของนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- สุกรี เจริญสุข. (2536). สถานภาพการวิจัยสาขาศิลปะการแสดงในประเทศไทย. วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- _____. (2538). จะฟังดนตรีอย่างไรให้ไพเราะ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: หอรัตนชัยการพิมพ์.
- _____. (2541). ดนตรีกับแนวคิดของการศึกษาไทย. นครปฐม: วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.
- _____. (ม.ป.ป.). ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ. นครปฐม: วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.
- สุภาพ วาดเขียน และอรพินธ์ โกชนดา. (2540). การประเมินผลการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2535). สมบัติพิพม์ของการศึกษาไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุมิตร คุณานุกร. (2523). หลักสูตรและการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สุเมธ สุรินทร์. (2544). สภาพการเรียนรู้การสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนประถมศึกษาเขตตำบล
บางพลวง อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุรสิทธิ์ ปิยะเล. (2536). ปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย แขนงดนตรี-นาฏศิลป์
ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และเอนกกุล กริแสง. (2519). หลักเบื้องต้นของการวัดผลการศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรเจริญสัมพันธ์.
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2537). ทฤษฎีและกระบวนการสอน ใน ประมวลสาระชุดวิชา เทคโนโลยี
และสื่อการสอน หน่วยที่ 1-4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช.
- อรรณพ บรรจงศิลป์. (2538). การสอนดนตรีในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารมณี เพชรชื่น. (2527). เทคนิคการวัดผลและประเมินผลการศึกษาในระดับประถมศึกษา.
ชลบุรี: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
- อุทุมพร จามรมาน. (2531). จุดมุ่งหมายทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ฟีนิกซ์พับลิชชิง.
- อุษณีย์ จันทรวัดถ้อย. (2533). การศึกษาการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Good, V. Carter. (1973). Dictionary of Education. New York: McGraw-Hill Book Company, Inc.

คำสั่ง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

ที่ ศย 118 /2546

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล อนุมัติให้ นายกนก ศิริกุล เลขประจำตัว 4136041 MSMS/M นักศึกษามหาวิทยาลัย หลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ศึกษาชั้นกว่าเขียนวิทยานิพนธ์ ด้วยภาษาไทย ในหัวข้อเรื่อง “การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรีในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์” และขอแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. อ.ดร.วิภา คงคากุล	ประธานกรรมการ
2. รศ.ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์	กรรมการ
3. ผศ.ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์	กรรมการ

ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 7 มกราคม 2546 เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2546

ประเมธรัตน์ สุขมาลชาติ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกายรัตน์ สุขมาลชาติ)

รองคณบดีฝ่ายการคลัง

ปฏิบัติราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำเนาเรียน คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานบริการการศึกษา สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย สาขาสาธาณ มหาวิทยาลัยมหิดล i+22-311-314

ที่ ทม 0802.01(ศษ)/ 019 วันที่ 10 มกราคม 2546

เรื่อง ขอเรียนเชิญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน รศ.ดร.สุกรี เจริญสุข

ด้วย นายกนก ศิริกุล นักศึกษามหาวิทยาลัย มหาวิทยลัยมหิดล หลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชา
ดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน
ดนตรีในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์” อยู่ในความควบคุม
ของ อ.ดร.วิภา คงคากุล ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นักศึกษาได้สร้างแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการวิจัย
และเพื่อให้เครื่องมือวิจัยดังกล่าว มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย บัณฑิต
วิทยาลัย จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวิจัย เพื่อให้
นักศึกษานำเครื่องมือวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือวิจัยดังกล่าว ซึ่ง นายกนก
ศิริกุล ได้สร้างขึ้นด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ประเมธินทร์ สุขมาลชาติ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำรัตน์ สุขมาลชาติ)

รองคณบดีฝ่ายการคลัง

ปฏิบัติราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ติดต่อประธานคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ อ.ดร.วิภา คงคากุล

โทร. 02-800-2525

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานบริการการศึกษา สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย สาขาสาธาณ มหาวิทยาลัยมหิดล i+22-311-314

ที่ ทม 0802.01(ศษ)/ 020 วันที่ 10 มกราคม 2546

เรื่อง ขอเรียนเชิญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน รศ.ดร.ศุภวัชช์ พลายน้อย

ด้วย นายกนก ศิริกุล นักศึกษามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล หลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรีในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์” อยู่ในความควบคุมของ อ.ดร.วิภา คงคากุล ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นักศึกษาได้สร้างแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการวิจัย และเพื่อให้เครื่องมือวิจัยดังกล่าว มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวิจัย เพื่อให้ นักศึกษานำเครื่องมือวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือวิจัยดังกล่าว ซึ่ง นายกนก ศิริกุล ได้สร้างขึ้นด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ประกอบอักษร สุพุมลชาติ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภากรรัตน์ สุพุมลชาติ)

รองคณบดีฝ่ายการคลัง

ปฏิบัติราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ติดต่อประธานคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ อ.ดร.วิภา คงคากุล

โทร. 02-800-2525

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานบริการการศึกษา สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย สาขาสาธาณ มหาวิทยาลัยมหิดล i+22-311-314

ที่ ทม 0802.01(ศษ)/ 021 วันที่ 10 มกราคม 2546

เรื่อง ขอเรียนเชิญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อ.ดร.วิภา คงคากุล

ด้วย นายณก ศิริกุล นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล หลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชา
ดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน
ดนตรีในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์” อยู่ในความควบคุม
ของ อ.ดร.วิภา คงคากุล ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นักศึกษาได้สร้างแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการวิจัย
และเพื่อให้เครื่องมือวิจัยดังกล่าว มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย บัณฑิต
วิทยาลัย จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวิจัย เพื่อให้
นักศึกษานำเครื่องมือวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือวิจัยดังกล่าว ซึ่ง นายณก
ศิริกุล ได้สร้างขึ้นด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ปรเมธินทร์ สุขุมชาติ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภากรรัตน์ สุขุมชาติ)

รองคณบดีฝ่ายการคลัง

ปฏิบัติราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ติดต่อประธานคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ อ.ดร.วิภา คงคากุล

โทร. 02-800-2525

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานบริการการศึกษา สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย สาขาสาธิตา มหาวิทยาลัยมหิดล i+22-311-314

ที่ ทม 0802.01(ศษ)/ 022 วันที่ 10 มกราคม 2546

เรื่อง ขอเรียนเชิญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน รศ.ณรงค์ชัย ปิฎกธวัช

ด้วย นายกนก ศิริกุล นักศึกษามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล หลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรีในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์” อยู่ในความควบคุมของ อ.ดร.วิภา คงคากุล ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นักศึกษาได้สร้างแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการวิจัย และเพื่อให้เครื่องมือวิจัยดังกล่าว มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวิจัย เพื่อให้ นักศึกษานำเครื่องมือวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือวิจัยดังกล่าว ซึ่ง นายกนก ศิริกุล ได้สร้างขึ้นด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ประทีปธวัช สุขมาลชาติ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาสรัตน์ สุขมาลชาติ)

รองคณบดีฝ่ายการคลัง

ปฏิบัติราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ติดต่อประธานคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ อ.ดร.วิภา คงคากุล

โทร. 02-800-2525

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานบริการการศึกษา สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย สาขาสาธิตา มหาวิทยาลัยมหิดล i+22-311-314

ที่ ทม 0802.01(ศษ)/ 023 วันที่ 10 มกราคม 2546

เรื่อง ขอเรียนเชิญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผศ.อนรรฆ จรรย์ยานนท์

ด้วย นายกนก ศิริกุล นักศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล หลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรีในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครู โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์” อยู่ในความควบคุมของ อ.ดร.วิภา คงคากุล ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นักศึกษาได้สร้างแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการวิจัย และเพื่อให้เครื่องมือวิจัยดังกล่าว มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวิจัย เพื่อให้ นักศึกษานำเครื่องมือวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือวิจัยดังกล่าว ซึ่ง นายกนก ศิริกุล ได้สร้างขึ้นด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ประกอบอินทร์ สุวรรณชาติ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย)

รองคณบดีฝ่ายการคลัง

ปฏิบัติราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ติดต่อประธานคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ อ.ดร.วิภา คงคากุล

โทร. 02-800-2525

ที่ ทม 0831/0150

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

25/25 ถ.พุทธมณฑล สาย 4 ต.ศาลายา

อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

30 มกราคม 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายกนก ศิริกุล นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรี
แขนงวิชาดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
ของครู โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์” โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย
ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์จะเก็บข้อมูลจาก อาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริม
ลักษณะนิสัย โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเป็น
ข้อมูลพื้นฐานประกอบการทำวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ให้นักศึกษา
ได้เก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ตามที่เห็นสมควร ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สุกรี เจริญสุข)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

โทรศัพท์ 0-2800-2525 โทรสาร 0-2800-2530

ที่ ทม 0831/ 0151

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

25/25 ถ.พุทธมณฑล สาย 4 ต.ศาลายา

อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

30 มกราคม 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ใหญ่/ ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายกนก ศิริกุล นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรี
แขนงวิชาดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์” โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย
ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์จะเก็บข้อมูลจาก อาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริม
ลักษณะนิสัย โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเป็น
ข้อมูลพื้นฐานประกอบการทำวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่าน โปรดพิจารณาอนุเคราะห์ให้นักศึกษา
ได้เก็บข้อมูลจาก อาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ในโรงเรียนของท่าน
เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ตามที่เห็นสมควร ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สุกรี เจริญสุข)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

โทรศัพท์ 0-2800-2525 โทรสาร 0-2800-2530

ที่ พิเศษ / 2546

โรงเรียนหนองแขงวิทยานุกุล
อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46150

31 มกราคม 2546

เรื่อง ขออนุมัติขอยืมในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัย (Try Out)

เรียน อาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วยข้าพเจ้า นายกนก ศิริกุล นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรี แผนกวิชาดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์” โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย ในการนี้ข้าพเจ้าขอความกรุณาจาก อาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โปรดตอบแบบสอบถามฉบับนี้ทุกข้อ เพื่อใช้วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยดังกล่าว ก่อนนำไปใช้จริงในจังหวัดกาฬสินธุ์

กรุณาตอบแบบสอบถามแล้วส่งคืนที่ อาจารย์อุไรวรรณ ศิริกุล โรงเรียนบ้านบ่อเดือนห้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อรวบรวมนำส่งข้าพเจ้าต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขออนุมัติจากท่าน ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายกนก ศิริกุล)

โทร. 0-6239-5699

ที่ พิเศษ / 2546

โรงเรียนหนองแขงวิทยานุกุล
อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46150

5 กุมภาพันธ์ 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน อาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วยข้าพเจ้า นายกนก ศิริกุล นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรี แขนงวิชาดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์” โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย ในการนี้ข้าพเจ้าขอความกรุณาจาก อาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โปรดตอบแบบสอบถามฉบับนี้ทุกข้อ ซึ่งข้อมูลจากแบบสอบถามของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนประถมศึกษาต่อไป

กรุณาตอบแบบสอบถาม และส่งกลับทางไปรษณีย์ ทั้งนี้ข้าพเจ้าได้จัดซองพร้อมที่อยู่ และติดแสตมป์สำหรับส่งกลับไว้เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายกนก ศิริกุล)

โทร. 0-6239-5699

ที่ พิเศษ / 2546

โรงเรียนหนองแขงวิทยานุถูล

อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46150

5 มีนาคม 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน อาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

อ้างถึง หนังสือที่ พิเศษ / 2546 ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2546

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง ข้าพเจ้า นายกนก ศิริกุล นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาดนตรี แขนงวิชาดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์” โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย ในการนี้ข้าพเจ้าได้ขอความอนุเคราะห์จากท่าน อาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ช่วยตอบแบบสอบถาม ซึ่งข้อมูลจากแบบสอบถามของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนประถมศึกษา

แต่เนื่องจากข้าพเจ้ายังไม่ได้รับแบบสอบถามฉบับดังกล่าวกลับคืน จึงได้ส่งแบบสอบถามมายังท่านช่วยโปรดดำเนินการอีกครั้งหนึ่ง กรุณาตอบแบบสอบถาม และส่งกลับทางไปรษณีย์ ทั้งนี้ข้าพเจ้าได้จัดซองพร้อมที่อยู่ และติดแสตมป์สำหรับส่งกลับไว้เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายกนก ศิริกุล)

โทร. 0-6239-5699

รายชื่อโรงเรียนที่ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย (Try out)
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภูพาน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร

ลำดับที่	โรงเรียน	หมายเหตุ
1.	โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง	
2.	โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง สาขาท่าเจริญ	
3.	โรงเรียนบ้านบ่อเดือนห้า	
4.	โรงเรียนหนองสำนางแดง	
5.	โรงเรียนยางโกลนเจริญราษฎร์ไพบุลย์	
6.	โรงเรียนบ้านโคกภู	
7.	โรงเรียนกกปลาชีวนาโค	
8.	โรงเรียนหนองครอง	
9.	โรงเรียนหนองครอง สาขานาผาง	
10.	โรงเรียนบ้านสร้างแก้ว	
11.	โรงเรียนบ้านสร้างค้อ	
12.	โรงเรียนบ้านหุบเตา	
13.	โรงเรียนบ้านชมภูพาน	
14.	โรงเรียนบ้านสะพานสาม	
15.	โรงเรียนบ้านใหม่พัฒนา	
16.	โรงเรียนบ้านอ่องสิมประชาสรรค์	
17.	โรงเรียนบ้านด่อน	
18.	โรงเรียนน้ำพุงจัดระเบียบวิทยา	
19.	โรงเรียนบ้านภูพาน	
20.	โรงเรียนบ้านหนองผำ	

**จำนวนโรงเรียนกลุ่มประชากร / กลุ่มตัวอย่าง
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์**

ลำดับ ที่	สพอ./สปก.	จำนวน โรงเรียน	จำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง			หมายเหตุ
			สุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง	สุ่มตัวอย่าง แบบง่าย	รวม	
1.	อ.เมือง	70	3	10	13	
2.	กิ่ง อ.ดอนจาน	14	-	1	1	
3.	อ.ยางตลาด	65	2	6	8	
4.	อ.ห้วยเม็ก	32	2	5	7	
5.	อ.กมลาไสย	36	-	6	6	
6.	กิ่ง อ.ฆ้องชัย	17	-	2	2	
7.	อ.ร่องคำ	9	-	1	1	
8.	อ.สมเด็จ	39	5	7	12	
9.	อ.สหัสขันธ์	35	1	4	5	
10.	อ.กุฉินารายณ์	55	4	8	12	
11.	อ.เขาวง	16	-	2	2	
12.	อ.หนองกุงศรี	42	3	3	6	
13.	อ.ท่าคันโท	22	4	3	7	
14.	อ.นามน	20	2	4	6	
15.	อ.ห้วยผึ้ง	18	-	3	3	
16.	กิ่ง อ.นาหว้า	22	-	4	4	
17.	อ.คำม่วง	26	1	3	4	
18.	กิ่ง อ.สามชัย	20	1	2	3	
รวม		558	28	74	102	

รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างประชากร
สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ลำดับ ที่	โรงเรียน	สปอ./สปก.	จำนวน (คน)	หมายเหตุ
1.	บึงวิชัยสงเคราะห์	เมือง	1	
2.	ดงน้อยสงเคราะห์	เมือง	1	
3.	เกาะราษฎร์นิยม	เมือง	1	
4.	ลาดสระบัว	ยางตลาด	1	
5.	ชุมชนบ้านคูมวิทยาคาร	ยางตลาด	1	
6.	คำใหญ่วิทยา	ห้วยเม็ก	2	
7.	บ้านสี่แยกสมเด็จ	สมเด็จ	2	
8.	แก่งพลาชัยวิทยา	สมเด็จ	1	
9.	มหาไชยโลกกว้างวิทยา	สมเด็จ	1	
10.	หนองแสงวิทยาเสริม	สมเด็จ	1	
11.	นาสีนวลโสภนราษฎร์วิทยา	สหัสขันธ์	1	
12.	บ้านโคกโก่ง	กุฉินารายณ์	1	
13.	โคกหวายราษฎร์สามัคคี	กุฉินารายณ์	1	
14.	บ้านสวนผึ้ง	กุฉินารายณ์	1	
15.	กุศคามเทพพิทยา	กุฉินารายณ์	1	
16.	หนองบัวคูรัฐประชาสรรพ์	หนองกุศรี	1	
17.	สำราญ – ประภาศรี	หนองกุศรี	1	
18.	จินดาสินธวานนท์	หนองกุศรี	1	
19.	บ้านหนองแขง	ท่าคันโท	1	
20.	กุศจิกวิทยาคาร	ท่าคันโท	2	
21.	ดงสมบูรณ์ประชารัฐ	ท่าคันโท	1	
22.	ชุมชนยอดแก่งสงเคราะห์	นามน	1	
23.	หนองแวงหนองน้อยวิทยาคาร	นามน	1	

บัญชีรายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างประชากร
 สุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ลำดับ ที่	โรงเรียน	สปอ./สปก.	จำนวน (คน)	หมายเหตุ
24.	ดงสวนพัฒนา	คำม่วง	1	
25.	หนองแสงวิทยา	สามชัย	1	
รวม			28	

รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างประชากร
 สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

ลำดับ ที่	โรงเรียน	สปอ./สปก.	จำนวน (คน)	หมายเหตุ
1.	หามแหโพนทองวิทยาคม	เมือง	1	
2.	หนองบัวราษฎร์นิยม	เมือง	1	
3.	ชุมชนนารายณ์วิทยา	เมือง	1	
4.	ชุมชนหนองสอวิทยาคาร	เมือง	1	
5.	องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ 7 (สวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ)	เมือง	1	
6.	คำปลาผ้าโนนชัย	เมือง	1	
7.	คำไผ่สงเคราะห์	เมือง	1	
8.	บ้านหุบอินทรราษฎร์บำรุง	เมือง	1	
9.	กุศอ้อประชานุสรณ์	เมือง	1	
10.	อนุบาลกาฬสินธุ์	เมือง	1	
11.	หนองแคนวิทยา	คอนจัน	1	
12.	บ้านยางตลาดใหม่ (ผดุงราษฎร์วิทยา)	ยางตลาด	1	
13.	หนองบัวหน่วยอำนวยการ	ยางตลาด	1	
14.	หนองไม้พลองวิทยาคม	ยางตลาด	1	
15.	โพนสิมอนุเคราะห์	ยางตลาด	1	
16.	นาเกรราษฎร์อำนวย	ยางตลาด	1	
17.	ชุมชนบ้านป่าแดง	ยางตลาด	1	
18.	เนินลาดวิทยา	ห้วยเม็ก	1	
19.	ชุมชนกุศโดนวิทยาคม	ห้วยเม็ก	1	
20.	หนองแสงวิทยา	ห้วยเม็ก	1	
21.	ห้วยมะทอโคกลำวิทยา	ห้วยเม็ก	1	
22.	ทรายทองวิทยาคม	ห้วยเม็ก	1	
23.	พิพัฒน์ราษฎร์บำรุง	กมลาไสย	1	
24.	สงยางสงเปลือยวิทยาคม	กมลาไสย	1	
25.	ท่ากลางแจ้งจุมวิทยา	กมลาไสย	1	

ลำดับ ที่	โรงเรียน	สปอ./สปก.	จำนวน (คน)	หมายเหตุ
26.	บ้านแกหัวแฮดส้มโองวิทยา	กมลาไสย	1	
27.	โคกล่ามผดุงวิทย์	กมลาไสย	1	
28.	นามลวิทยาการ	กมลาไสย	1	
29.	โคกประสิทธิ์วิทยา	ฆ้องชัย	1	
30.	หนองคว้งเดือนห้าวิทยา	ฆ้องชัย	1	
31.	ชุมชนนาเรียงวิทยาคม	ร่องคำ	1	
32.	ชุมชนบ้านบอนวิทยา	สมเด็จ	1	
33.	สมเด็จประชานุเคราะห์	สมเด็จ	1	
34.	บ้านค้อราษฎร์บำรุง	สมเด็จ	1	
35.	บ้านโนนหาด	สมเด็จ	1	
36.	บ้านกอกวิทยาคม	สมเด็จ	1	
37.	หนองสนมราษฎร์อำนวย	สมเด็จ	1	
38.	คำเม็กวิทยา	สมเด็จ	1	
39.	ชุมชนแก่งคำวิทยา	สหัสขันธ์	1	
40.	นามนราษฎร์นุเคราะห์	สหัสขันธ์	1	
41.	บ้านแกวิทยาน	สหัสขันธ์	1	
42.	คำการราษฎร์บำรุง	สหัสขันธ์	1	
43.	บ้านบัวขาว (วันครู 2500)	กุฉินารายณ์	1	
44.	บ้านโนนสวรรค์	กุฉินารายณ์	1	
45.	ศรีภูคหว้าเรืองเวทย์	กุฉินารายณ์	1	
46.	หนองจรเข้เรืองศิลป์	กุฉินารายณ์	1	
47.	นาขามวิทยา	กุฉินารายณ์	1	
48.	บ้านกุดฝั่งแดง	กุฉินารายณ์	1	
49.	เหล่าใหญ่วนาสณฑ์ผดุงเวทย์	กุฉินารายณ์	1	
50.	บ้านคุย	กุฉินารายณ์	1	
51.	บ้านโพนสว่าง	เขาวง	1	
52.	กุดปลาเค้าราษฎร์บำรุง	เขาวง	1	

ลำดับ ที่	โรงเรียน	สปอ./สปก.	จำนวน (คน)	หมายเหตุ
53.	ชุมชนสามัคคีราษฎร์บำรุง	หนองกุศรี	1	
54.	หนองมันปลาวิทยา	หนองกุศรี	1	
55.	ห้วยยางคงวิทยา	หนองกุศรี	1	
56.	ท่าเมืองสำราญวิทย์	ท่าคันโท	1	
57.	ชุมชนทุ่งเก่าราษฎร์ประสิทธิ์	ท่าคันโท	1	
58.	บ้านโคกกลาง	ท่าคันโท	1	
59.	หนองหญ้าปล้อง	นามน	1	
60.	บ้านโนนเที่ยง	นามน	1	
61.	สังคมพัฒนา	นามน	1	
62.	สงเปลือยวิทยายน	นามน	1	
63.	บ้านห้วยผึ้ง	ห้วยผึ้ง	1	
64.	คำบางพิทยาคม	ห้วยผึ้ง	1	
65.	บ้านห้วยผา	ห้วยผึ้ง	1	
66.	บ้านนากระเดา	นาคู	1	
67.	นางามวิทยา	นาคู	1	
68.	บ้านม่วงกุล	นาคู	1	
69.	โคกนาดี	นาคู	1	
70.	หนองซอแมวผดุงวิทย์	คำม่วง	1	
71.	ชุมชนหนองยางพิทยาคม	คำม่วง	1	
72.	นาทันวิทยา	คำม่วง	1	
73.	คำแคนราษฎร์วิทยา	สามชัย	1	
74.	ค้อจารย์วิทยา	สามชัย	1	
รวม			74	

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง

การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี
ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

.....

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้คือ ครูผู้สอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 สภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ระดับความพร้อมของครูในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล
3. ข้อมูลของท่านมีค่าต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้สำหรับงานวิจัยครั้งนี้เท่านั้น
ขอความกรุณาตอบตามสภาพความเป็นจริง

ตอนที่ 1

สภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ
 - ☐ ชาย
 - ☐ หญิง
2. อายุ
 - ☐ 20 – 29 ปี
 - ☐ 30 – 39 ปี
 - ☐ 40 ปีขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษา
 - ☐ มีวุฒิทางดนตรี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ☐ อนุปริญญาหรือต่ำกว่า สาขา.....
 - ☐ ปริญญาตรี สาขา.....
 - ☐ สูงกว่าปริญญาตรี สาขา.....
 - ☐ ไม่มีวุฒิทางดนตรี สาขา
4. เหตุผลที่สอนวิชาดนตรี
 - ☐ ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานศึกษา
 - ☐ สำเร็จการศึกษาวิชาดนตรี
 - ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
5. การเข้าอบรมสัมมนาทางด้านดนตรี (ในระยะ 2 ปีที่ผ่านมา)
 - ☐ เคย
 - ☐ ไม่เคย

(ถ้าเคยโปรดระบุวัน เดือน ปี และหน่วยงานที่อบรม)

.....

.....

ตอนที่ 2

ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน

หมายถึง การเตรียมการด้านความรู้ ความสามารถ เพื่อใช้ในการหรือกิจกรรมที่ใช้ถ่ายทอด
ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้ตรงกับ ระดับความพร้อมของท่าน

ข้อ	ด้านหลักสูตรดนตรี หมายถึง จุดประสงค์และเนื้อหาสาระทางดนตรี ที่ครูต้องสอนนักเรียน เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่พึงประสงค์	ระดับความพร้อม			
		พร้อม มาก	พร้อม ปาน กลาง	พร้อม น้อย	ไม่ พร้อม
	<u>หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร</u>				
1.	การนำหลักการและความรู้ในเรื่องความแตกต่างของผู้เรียนมาใช้ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาดนตรี.....				
2.	การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนวิชาดนตรี ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต.....				
3.	การปรับปรุงหลักสูตร และเนื้อหาวิชาดนตรี ให้สอดคล้อง กับสภาพของโรงเรียนและท้องถิ่น				
4.	การจัดหลักสูตรวิชาดนตรีส่งเสริมให้มีทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์.....				
5.	การวิเคราะห์หลักสูตรดนตรี เพื่อกำหนดแผนการเรียน และรายละเอียดของกิจกรรม.....				

ข้อ	ด้านหลักสูตรดนตรี (ต่อ) หมายถึง จุดประสงค์และเนื้อหาสาระทางดนตรี ที่ครูต้องสอนนักเรียน เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่พึงประสงค์	ระดับความพร้อม			
		พร้อม มาก	พร้อม ปาน กลาง	พร้อม น้อย	ไม่ พร้อม
	<u>เนื้อหาสาระทางดนตรี</u> (ใช้ประเด็นคำถามนี้ ตอบข้อ 6 – 12) ท่านมีความพร้อมในการจัดเตรียมองค์ประกอบหรือโครงสร้างดนตรี ส่วนที่เป็น<u>เนื้อหาดนตรี</u> (Music Content) ด้านต่อไปนี้ ในระดับใด 6. เนื้อหาสาระด้านจังหวะ (Rhythm) 7. เนื้อหาสาระด้านทำนอง (Melody) 8. เนื้อหาสาระด้านอัตราความเร็วของบทเพลง (Tempo) 9. เนื้อหาสาระด้านระดับความดัง – เบาของเสียง (Dynamic) 10. เนื้อหาสาระด้านโครงสร้างฉันทลักษณ์ทางดนตรี (Form) 11. เนื้อหาสาระด้านคุณภาพของเสียง (Tone Quality) 12. เนื้อหาสาระด้านการประสานเสียง (Harmony) (ใช้ประเด็นคำถามนี้ ตอบข้อ 13 – 17) ท่านมีความพร้อมในการจัดเตรียม<u>ทักษะทางดนตรี</u> (Music Skills) ด้านต่อไปนี้ ในระดับใด 13. ทักษะการฟังดนตรี 14. ทักษะการร้องเพลง 15. ทักษะการอ่านโน้ต 16. ทักษะการเล่นดนตรี 17. ทักษะความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี				

ข้อ	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การเตรียมกิจกรรมในห้องเรียน ให้เหมาะสมกับบทเรียนและนักเรียน ตลอดจนเตรียมวิธีการถ่ายทอดเนื้อหา ให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของครู	ระดับความพร้อม			
		พร้อม มาก	พร้อม ปาน กลาง	พร้อม น้อย	ไม่ พร้อม
	<u>จุดมุ่งหมายการสอนดนตรี</u>				
18.	การสร้างทัศนคติที่ดีต่อดนตรีให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน				
19.	การสอนให้นักเรียนเกิดสุนทรียศาสตร์ทางดนตรี				
20.	การสอนให้นักเรียนเกิดการพัฒนาค่านิยม เจตคติ พฤติกรรม และบุคลิกภาพที่เหมาะสม.....				
21.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้รับความรู้พื้นฐานทางดนตรี.....				
22.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้รับทักษะพื้นฐานทางดนตรี.....				
	<u>บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนดนตรี</u>				
23.	การจัดการเรียนการสอนดนตรี ในลักษณะของกระบวนการกลุ่ม โดยเน้นการปฏิบัติจริง				
24.	การจัดการเรียนการสอนดนตรี โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หาแบบอย่างที่หลากหลายให้นักเรียนเลือกเรียน				
25.	การจัดการเรียนการสอนดนตรี ให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียน.....				
26.	การจัดการเรียนการสอนดนตรี ให้เหมาะสมกับความสามารถ หรือความพร้อมของนักเรียน และสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น				
27.	จัดการเรียนการสอนจากการปฏิบัตินำไปสู่หลักการทฤษฎี				
28.	จัดการเรียนการสอนโดยวิธีอุปมาน (Induction Method)				

ข้อ	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (ต่อ) หมายถึง การเตรียมกิจกรรมในห้องเรียน ให้เหมาะสมกับบทเรียนและ นักเรียน ตลอดจนเตรียมวิธีการถ่ายทอดเนื้อหา ให้เหมาะสม กับบุคลิกภาพของครู	ระดับความพร้อม			
		พร้อม มาก	พร้อม ปาน กลาง	พร้อม น้อย	ไม่ พร้อม
	<u>กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรี</u> 29. การนำหลักการ และความรู้ในเรื่องความแตกต่างของผู้เรียน มาใช้ในการกำหนดกิจกรรมการเรียน 30. การสอนให้รู้จักเสียงก่อนสอนสัญลักษณ์ทางดนตรี 31. การสอนองค์ประกอบทางดนตรีควบคู่การปฏิบัติ 32. การส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้วิเคราะห์วิจารณ์ 33. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถของนักเรียน และ เผยแพร่ผลงานของนักเรียน <u>กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กประถมศึกษา</u> (ใช้ประเด็นคำถามนี้ ตอบข้อ 34 – 39) ท่านมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการทางดนตรี สำหรับเด็กประถมศึกษา ในระดับใด 34. การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการด้านการฟังเพลง 35. การจัดกิจกรรมให้เด็กเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของเพลง 36. การจัดกิจกรรมเพื่อค้นพบเสียงต่างๆ จากเครื่องดนตรี 37. การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวร่างกายที่ตอบสนอง จังหวะและทำนองเพลง 38. การจัดกิจกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์ สร้างงานทางดนตรี 39. การจัดกิจกรรมการอ่านและแปลความหมายโน้ต ทั้งด้านจังหวะ และทำนอง				

ข้อ	ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลางนำความรู้จากครู หรือจากแหล่งความรู้ไปสู่ ผู้เรียน	ระดับความพร้อม			
		พร้อม มาก	พร้อม ปาน กลาง	พร้อม น้อย	ไม่ พร้อม
40.	การนำหลักการและความรู้ในเรื่องความแตกต่างของผู้เรียน มาใช้ในการจัดทำสื่อและอุปกรณ์การสอนดนตรี ตลอดจนการ ดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดี พร้อมที่จะใช้งาน				
41.	การให้นักเรียนมีส่วนช่วยในการจัดหา หรือจัดทำสื่อและ อุปกรณ์การสอนวิชาดนตรี				
42.	การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา และการจัดเก็บสื่อ และอุปกรณ์การสอนดนตรีอย่างถูกวิธี				
43.	การสร้างสื่อการเรียนการสอนวิชาดนตรี เหมาะสมกับเนื้อหา ของบทเรียน และผู้เรียน				
44.	การเลือกสื่อการเรียนการสอนวิชาดนตรี เหมาะสมกับเนื้อหา ของบทเรียน และผู้เรียน				
45.	การเลือกและใช้สื่อการเรียนการสอนดนตรี ตรงกับวัตถุประสงค์ ของการเรียนแต่ละครั้ง.....				
(ใช้ประเด็นคำถามนี้ ตอบข้อ 46 – 50) ท่านสามารถเลือกสื่อดังต่อไปนี้ ได้เหมาะสมกับเนื้อหาของ บทเรียน และผู้เรียน					
46.	การเลือกเพลงและการกำหนดความยากง่ายของบทเพลง				
47.	การเลือกแผนภาพเครื่องดนตรี				
48.	การเลือกแผนภูมิการอ่านโน้ตและร้องโน้ต.....				
49.	การเลือกเครื่องดนตรี				
50.	การเลือกวัสดุและอุปกรณ์เสียง.....				

ข้อ	ด้านการวัดผลและประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ทราบว่า หลักสูตรและกระบวนการเรียน การสอน ได้บรรลุผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตรนั้นๆ	ระดับความพร้อม			
		พร้อม มาก	พร้อม ปาน กลาง	พร้อม น้อย	ไม่ พร้อม
	(ใช้ประเด็นคำถามนี้ ตอบข้อ 51 – 60) ท่านมีความพร้อมในการนำเอาหลักการ และความรู้ในเรื่อง ความแตกต่างของผู้เรียน มาใช้ในการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้คนตรี ในระดับใด				
51.	การวัดผลและประเมินผลการเรียน ก่อนและหลังการเรียน.....				
52.	การนำผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผล มาปรับปรุง การเรียนการสอน.....				
53.	การชี้แจงนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจในเกณฑ์การวัดผล และประเมินผล.....				
54.	การวัดผลและประเมินผลด้านความคิดและสติปัญญาทางคนตรี ..				
55.	การวัดผลและประเมินผลด้านอารมณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับ คนตรี				
56.	การวัดผลและประเมินผลด้านการปฏิบัติ หรือการแสดงออกทาง คนตรีของนักเรียน				
57.	การวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง.....				
58.	การวัดผลและประเมินผลที่บ่งชี้จุดแข็งของนักเรียน.....				
59.	การประเมินตนเองของนักเรียน.....				
60.	การประเมินโดยสมาชิกในกลุ่ม.....				

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายกนก ศิริกุล
วัน เดือน ปีเกิด	21 กรกฎาคม 2509
สถานที่เกิด	จังหวัดกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต (ก.บ.) เอกดนตรีศึกษา วิทยาลัยครูมหาสารคาม พ.ศ. 2530 - 2533 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี แผนกดนตรีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2541 - 2546
ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน	รับราชการ ตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนหนองแวงวิทยานุกุล อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46150

EXECUTIVE SUMMARY

THE STUDY OF READINESS IN INSTRUCTIONAL METHODS IN TEACHING MUSIC FOR CHARACTER DEVELOPMENT LEARNING EXPERIENCES OF TEACHERS IN THE ELEMENTARY SCHOOLS IN KALASIN PROVINCE.

INTRODUCTION

1. Background and Rationale

The researcher had investigated the readiness of instructional method in teaching music for character development by learning experiences of teachers in the elementary schools in Kalasin province. That study focus on the four aspects of level of readiness which has consisted learning curriculum, learning activity, multimedia and learning instrument and assessing and measurement. In order to has used the result of the study as the guideline in implementation and content developing to the readiness of instructional method in teaching music in the elementary schools in Kalasin province. Because as a result of determination of conceptual curriculum of music education in elementary school have not been exactly determined for teacher directly. So that he can improve its be appropriate curriculum. Unfortunately, the level of readiness in the each of teachers have differential curriculum for instance the aspect of objective, content, learning activity, multimedia and learning instrument, assessing and measuring.

2. The objectives of the study

The objectives of the study was to investigate four aspects of readiness which consist of

2.1 learning activity, learning curriculum, multimedia and learning instrument, assessing and measuring of instructional method in teaching music for character development of the teachers.

2.2 to compare between teachers who held degrees in music education and teachers who did not held degrees of music education in instructional method in teaching music for character development.

3. The hypothesis of the study

3.1 The teacher who has taught music education has the four aspects of level of readiness which consist of learning activity, learning curriculum, multimedia and learning instrument, assessing and measuring of instructional method in teaching music for character development is low.

3.2 The teachers who held degrees in music education has a higher level of readiness (all aspects) than the teachers who did not held degrees in music education.

3.3 The teachers who held degrees in music education in the group of teaching of music for character development by learning experiences had a higher level of readiness in the music curriculum aspect than the teachers who did not held degrees in music education.

3.4 The teachers who held degrees in music education in the group of teaching of music for character development by learning experiences had a higher level of readiness of teaching management to the learning activities aspect than the teachers who did not held degrees in music education.

3.5 The teachers who held degrees in music education in the group of teaching of music for character development by learning experiences has a higher level of readiness of teaching management by using the multimedia and instrument for musical learning than the teachers who did not held degrees in music education.

3.6 The teachers who held degrees in music education in the group of teaching of music for character development by learning experiences had a higher level of readiness of teaching management on measuring and assessing than the teachers who did not held degree in music education.

4. Methodology

Population and Sampling Method

4.1 The population and the sampling frame in this study are the teachers who had taught music subject in the elementary schools in Kalasin province in academic year 2002.

4.2 The sampling size in this study are 102 samples.

4.2.1 Purposive sampling method has been used for collected samples. Which hold degree in music education approximately 28 samples.

4.2.2 Simple random sampling method had been used for collected samples in group which did not held degrees in music education approximately 74 samples.

4.3 The used instrument in this study

Questionnaire has been collected primary data in this study. Its has component of two characteristics, including check list and rating scale. This questionnaire has been divided 2 parts.

4.3.1 Questionnaire: part I

Consist of individual status data

4.3.2 Questionnaire: part II

Consist of level of readiness in instructional method in teaching music for character development by learning experiences of teachers in the elementary schools in Kalasin province in academic year 2002.

4.4 Data Analysis

SPSS version 11 programs has been used for data analysis as follow:

4.4.1 Analyze individual status data by descriptive statistic such as percentage and frequency.

4.4.2 Analyze the level of readiness in instructional method in teaching music for character development by learning experiences of teachers in the elementary schools in Kalasin province by descriptive statistic such as mean, standard deviation.

4.4.3 Analyze differential mean of level of readiness in instructional method in teaching music for character development by learning experiences of teachers in the elementary schools in Kalasin province by t-test analysis.

5. The Results of the Study

5.1 Individual status data : The results have revealed that the majority of the sample is male around 60.8 % and has aged in range of more than 40 years.

5.1.1 Background of education: The minority of the sample hold degree in music education approximately 27.5 %.

5.1.2 Reasoning for teaching of music subject : the majority of the sample has taught music subject as a result of he has been received to responsible teaching of music from the administrator in the school approximately 55.9 %.

5.1.3 Training and Seminar on the music aspect: the majority of the sample has not been experience on training and seminar approximately 85.3 %.

5.2 The level of readiness in instructional method in teaching music

5.2.1 The overview of the level of readiness in instructional method in teaching music for character development by learning experiences of teachers in the elementary schools in Kalasin province is low ($\bar{X} = 1.48$). When has considered each of aspect of the level of readiness, that can conclude as follow:

5.2.2 The level of readiness in learning curriculum has average of level of readiness is low ($\bar{X} = 1.45$), that level of readiness consist of the readiness in analytical curriculum, management of curriculum, improvement of curriculum, structure of music content and preparation on musical skill especially, level of readiness in content of form, reading note skill, structure of harmony and created on music. However the teachers who have taught music has listening skill ($\bar{X} = 1.75$), singing skill ($\bar{X} = 1.77$) is moderate in level of readiness.

5.2.3 The aspect of readiness in learning activity: The results of the study have shown level of the readiness is low ($\bar{X} = 1.50$), especially level of readiness in reading and interpreting note which have included rhythm and melody ($\bar{X} = 1.15$), preparedness to the study by inductive method ($\bar{X} = 1.27$), the activity for discovering sound of the musical instrument and generate activity for created in the musical work. Moderate level of readiness is preparing activity which has related between rhythm, melody with moving to the body ($\bar{X} = 1.7$)

5.2.4 Aspect of level of readiness in multimedia and instrument: its has low level of readiness ($\bar{x} = 1.48$), especially the student participate in activity in order to provide or create on musical instrument ($\bar{x} = 1.24$), maintenance in order to has already to working, level of readiness in selected chart for reading and singing note, selected material and instrument of sound, and selected the musical instrument by respectively. Moderate level of readiness is selected chart of musical instrument ($\bar{x} = 1.74$). finally, selected and also fixed difference of music ($\bar{x} = 1.76$).

5.2.5 Aspect of level of readiness in measuring and assessment : The result reveal that level of readiness in measuring and assessment is low ($\bar{x} = 1.74$). Especially the lowest level of readiness is measuring and assessment which have indicated of strong and weak point of the student ($\bar{x} = 1.35$). Level of readiness in assessment by himself around 1.36 ($\bar{x}$), learning measurement and learning assessment its has done by before and after learning in the class. Finally measuring and assessment on the musical intelligence or theoretical music of the student. Moderate level of readiness is explained to the criteria of measuring and assessment to the student in order to make he or she has clearly understand ($\bar{x} = 1.65$).

5.3 Comparison of level of readiness in instructional method in teaching music for character development between teachers who held degrees of music education and who did not held degrees in music education. The results reveals that the overview of the four aspects of level of readiness in instructional method in teaching music for character development by learning experiences of teachers in the elementary schools in Kalasin province is low. When has considered in each of aspect that found as follow:

5.3.1 The teachers who held degrees music education had a higher level of readiness in the overview of the four aspects than the teachers who did not held degrees in music education which was statistically significance at the 0.01 level ($P < 0.01$).

5.3.2 The teachers who held degrees in music education in the group of teaching music for character development by learning experiences had a higher level of readiness in the musical curriculum aspect than the teachers who did not held degrees in music education. which was statistically significance at the 0.01 level ($P<0.01$).

5.3.3 The teachers who held degrees in music education in the group of teaching music for character development by learning experiences had a higher level of readiness in the musical curriculum aspect than the teachers who did not held degrees in music education. which was statistically significance at the 0.01 level ($P<0.01$).

5.3.4 The teachers who held degrees in music education in the group of teaching music for character development by learning experiences had a higher level of readiness in teaching management to the learning activities aspect than the teachers who did not held degrees in music education. which was statistically significance at the 0.01 level ($P<0.01$).

5.3.5 The teachers who held degrees in music education in the group of teaching music for character development by learning experiences had a higher level of readiness in teaching management by using the multimedia and instrument for musical learning than the teachers who did not held degrees in music education. which was statistically significance at the 0.01 level ($P<0.01$).

5.3.6 Finally, the teachers who held degrees in music education in the group of teaching of music for character development by learning experiences had a higher level of readiness in teaching management to measuring and assessment than the teachers who did not held degrees of music education. which was statistically significance at the 0.01 level ($P<0.01$).